

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen, de gevraagde informatie in te vullen (en de overeenkomst te ondertekenen en af te geven).

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling met

Titel: Toekomstperspectieven voor de IFRS voor KMO's

Richting: 3de jaar handelsingenieur - major accountancy en financiering

Jaar: 2008

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Ik ga akkoord,

LODEWIJCKX, Evie

Datum: 5.11.2008

Toekomstperspectieven voor de IFRS voor KMO's

Evie LODEWIJCKX

promotor :
Prof. dr. Roger MERCKEN

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN
VOOR DE IFRS VOOR KMO'S

Eindverhandeling voorgedragen tot het behalen
van de graad van Handelsingenieur
major Accountancy – Financiering door:

Evie LODEWIJCKX

Promotor:
Prof. dr. Roger Mercken

Voorwoord

Deze eindverhandeling wordt voorgedragen voor het behalen van de graad Handelsingenieur, major Accountancy – Financiering aan de Universiteit Hasselt. Zonder de hulp van enkele personen zou het me niet gelukt zijn mijn studies en mijn eindverhandeling tot een goed einde te brengen. Ik zou graag deze personen willen danken.

Ten eerste wil ik een woord van dank richten tot mijn promotor, Prof. dr. Roger Mercken, om mij de kans te geven dit onderwerp te onderzoeken. Dankzij zijn advies en feedback heb ik mijn eindverhandeling kunnen bijschaven waar het nodig was.

Daarnaast wil ik ook de personen bedanken die hebben meegewerkt aan mijn eindwerk, met name dhr. Dirk Alliet, dhr. Ignace Bouckaert, dhr. Pieter Cabooter, mevr. Esmeralda Eggermont, dhr. Patrick Hermans, dhr. Bert Jansen, dhr. Stefan Olivier, dhr. Freddy Van de Sompel, dhr. Guy Van De Velde en dhr. Fer van de Ven. De gesprekken met deze personen hebben in grote mate bijgedragen tot deze eindverhandeling.

Tot slot wens ik nog mijn ouders en zus Jessie te bedanken voor hun morele steun, mijn medestudenten voor hun verbeterwerk, en mijn familie en vrienden om steeds in mij te blijven geloven.

Evie Lodewijckx
Zonhoven, augustus 2008

Samenvatting

Alle Belgische beursgenoteerde ondernemingen zijn vanaf 1 januari 2005 verplicht om de geconsolideerde jaarrekening op te stellen in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS). Een verbeterde vergelijkbaarheid en transparantie op internationaal niveau zijn de voornaamste doelstellingen hierbij. In België zijn ook veel kleine en middelgrote ondernemingen op internationaal vlak actief, maar zij zijn nog niet verplicht volgens de IFRS te rapporteren. In het kader van de KMO's heeft de International Accounting Standards Board (IASB) een project opgestart om IFRS standaarden te ontwikkelen voor deze doelgroep. Maar zit de bedrijfswereld wel te wachten op internationale standaarden voor KMO's? Hierop wordt een antwoord gezocht in dit onderzoek met behulp van volgende onderzoeksvraag: "Is er een toekomst voor de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?"

De Europese Unie heeft reeds een eerste poging gedaan om de financiële overzichten van haar lidstaten te harmoniseren door de Vierde en Zevende Richtlijn uit te vaardigen. Deze richtlijnen geven veel vrijheid. De lidstaten hebben deze elk op hun eigen manier geïnterpreteerd waardoor de vergelijkbaarheid niet verbeterde. Zo werden ook de verschillen tussen de Angelsaksische en de continentale benaderingen niet weggewerkt door deze Richtlijnen. Om de harmonisatie toch te bereiken heeft de Europese Unie beslist om met behulp van EG-Verordening nr. 1606/2002 alle beursgenoteerde ondernemingen van de lidstaten te verplichten vanaf 1 januari 2005 de financiële overzichten te rapporteren volgens de IFRS. De IFRS regels worden ontwikkeld door de International Accounting Standards Board. De IASB is een onafhankelijk orgaan waarvan de normen niet juridisch bindend zijn. Concreet betekent dit dat de standaarden dienen te worden goedgekeurd door de Europese Unie voordat ze van toepassing zijn binnen de Europese Unie.

Er zijn een aantal verschillen tussen de Belgische boekhoudstandaarden en de IFRS. De voornaamste spelen zich af op het gebied van de presentatie, de afschrijvingen en de voorzieningen. Onder de IFRS wordt geen gebruik gemaakt van een standaardschema zoals dit wel het geval is onder de Belgische boekhoudwet. In België zijn fiscaal versnelde afschrijvingen mogelijk, terwijl onder de IFRS de economische realiteit primeert en dit

dus niet mogelijk is. De definitie van voorzieningen is strikter onder de IFRS. Dit heeft onder andere te maken met het voorzichtigheidsprincipe, dat zwaarder doorweegt onder de Belgische normen. Daarnaast is ook de behandeling van goodwill anders onder de IFRS. Goodwill kan niet worden afgeschreven onder de IFRS, maar aanpassingen aan de goodwill worden gemaakt met behulp van de impairment test. Voor de consolidatie zelf zijn er geen grote verschillen. Wel primeert de economische realiteit boven de vorm volgens de IFRS waardoor onder de IFRS dochterondernemingen sneller kunnen worden opgenomen in de consolidatiekring. Fair value is tot slot een begrip wat niet vaak voorkomt in de Belgische boekhoudnormen. Onder de IFRS daarentegen dienen bepaalde posten te worden opgenomen op basis van de fair value indien deze betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Na de eerste toepassing van de IFRS bij beursgenoteerde ondernemingen was er reeds kritiek. De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen stelde dat door het ontbreken van een gestandaardiseerd schema de vergelijkbaarheid van de financiële overzichten in gedrang komt. Ook bleven er na een eerste toepassing nog steeds verschillen bestaan tussen de lidstaten. De keuzes die dienen te worden gemaakt door de ondernemingen, werden vooral bepaald door landentradities. Er wordt wel verwacht dat deze verschillen tussen landen zullen wegebben naarmate ondernemingen hun financiële overzichten vergelijken met deze van buitenlandse concurrenten. Voor Belgische ondernemingen werd er aangetoond dat de overgang naar de IFRS een invloed heeft op het kapitaal en het netto-inkomen. De waardering van activa en pensioenfondsen, de opname van uitgestelde winstbelastingen, fusies en overnames, en financiële instrumenten liggen hierbij aan de basis.

Zoals reeds gemeld is de IASB een project opgestart om aparte IFRS standaarden te ontwikkelen voor KMO's. Hiervoor heeft de IASB een Discussion Paper, Staff Questionnaire en Exposure Draft gepubliceerd. Aangezien KMO's nood hebben aan minder gedetailleerde informatie, werd er in de antwoorden op de vragen gesteld in de Discussion Paper, besloten dat er aparte IFRS voor KMO's diende te worden opgemaakt. De vragen van de Discussion Paper zijn tevens voorgelegd aan de bevoorrechte getuigen. Zij waren het er niet over eens of er aparte standaarden moeten komen voor KMO's. Het doel van de IFRS SME moet in ieder geval wel "éénvoud" zijn volgens de bevoorrechte getuigen.

Op basis van de antwoorden op de Discussion Paper en Staff Questionnaire heeft de IASB een Exposure Draft ontwikkeld. Ten eerste zijn er enkele crossreferenties opgenomen naar de volledige IFRS. Dit is voornamelijk het geval voor de complexere topics die zelden worden gebruikt door KMO's. Daarnaast zijn voor enkele standaarden ook de opname- en waarderingsprincipes vereenvoudigd ten opzichte van de volledige IFRS. Dit om de lasten van de toepassing te verlichten. Ook de vereisten in verband met de informatieverstopping zijn teruggestroefd om dezelfde reden. In de commentaren op de Exposure Draft komen de behoeften van de gebruikers van de financiële overzichten van KMO's nog uitgebreid aan bod. Een grondige kosten-basten analyse dient nog te gebeuren volgens de respondenten. Daarnaast is er in de commentaren ook de nodige kritiek op de crossreferenties naar de volledige IFRS. Deze verwijzingen ondermijnen het autonoom karakter van de Exposure Draft. Tot slot komt ook de doelgroep van de IFRS SME nog aan bod in de commentaren. De IASB had reeds vragen gesteld in verband met het toepassingsgebied in de Discussion Paper. Blijkbaar zijn de respondenten van de Exposure Draft niet tevreden met de verdere invulling van het toepassingsgebied.

Uit het praktijkonderzoek kan worden afgeleid dat het niet duidelijk is of er wel nood is aan aparte IFRS standaarden voor KMO's. De bevoorrechte getuigen waren het daarnaast eens dat er geen toekomst is voor internationale standaarden bij kleine ondernemingen. Een verplichte invoering op korte termijn voor KMO's is geen aanrader uitgaande van de gesprekken met de bevoorrechte getuigen. Wel zullen sommige ondernemingen meer en meer geneigd zijn vrijwillig de IFRS toe te passen. De structuur van de onderneming kan een belangrijke beweegreden zijn om de IFRS vrijwillig toe te passen. Met behulp van de IFRS kan een onderneming beter zicht krijgen op de resultaten van verbonden ondernemingen. Een positieve invloed op het imago is daarnaast ook een beweegreden, bijvoorbeeld naar buitenlandse kredietverleners toe. Een toekomstige beursnotering kan tevens een drijfveer zijn om de IFRS vrijwillig toe te passen.

In de gesprekken met de bevoorrechte getuigen kwam tot slot de verouderde Belgische boekhoudwetgeving aan bod. Een evolutie hierin om deze meer te convergeren met de internationale boekhoudstandaarden is geen overbodigheid. Dit kan bijvoorbeeld door meer toelichtingen te vereisen.

Inhoudstafel

Voorwoord

Samenvatting

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1: Probleemstelling.....	- 1 -
1.1 <i>Het praktijkprobleem</i>	- 1 -
1.2 <i>Centrale onderzoeksvraag en deelvragen</i>	- 4 -
1.3 <i>Onderzoeksopzet</i>	- 5 -
Hoofdstuk 2: Historiek.....	- 9 -
2.1 <i>Harmonisatie in de Europese Unie</i>	- 9 -
2.2 <i>International Accounting Standards Board</i>	- 10 -
2.3 <i>IFRS for SME</i>	- 12 -
Hoofdstuk 3: Verschilpunten tussen International Financial Reporting Standards en Belgische GAAP.....	- 14 -
3.1 <i>Definitie van de elementen en het voorzichtigheidsprincipe</i>	- 14 -
3.2 <i>Presentatie van de financiële overzichten</i>	- 14 -
3.3 <i>Afschrijvingen</i>	- 15 -
3.3.1 <i>Activa met een beperkte levensduur</i>	- 15 -
3.3.2 <i>Activa met een onbeperkte levensduur</i>	- 17 -
3.4 <i>Goodwill</i>	- 17 -
3.5 <i>Voorzieningen</i>	- 18 -
3.6 <i>Consolidatie</i>	- 18 -
3.7 <i>Fair value</i>	- 19 -
3.7.1 <i>Hiërarchie fair value</i>	- 19 -
3.7.2 <i>Gebruik fair value</i>	- 21 -

Hoofdstuk 4: Eerste bevindingen na toepassing van IFRS bij Europese beursgenoteerde ondernemingen.....	- 23 -
Hoofdstuk 5: Kritische beschouwing van de standpunten in de Discussion Paper "preliminary views on accounting standards for small and medium-sized entities"	- 28 -
5.1 Nood aan KMO standaarden.....	- 28 -
5.2 Doelen.....	- 31 -
5.3 Definitie KMO	- 34 -
5.4 Verplichte terugval.....	- 38 -
5.5 Optional reversion.....	- 39 -
5.6 Aanpak IASB	- 42 -
5.7 Basis voor aanpassingen	- 43 -
5.8 Vorm.....	- 45 -
5.9 Algemene opmerkingen	- 46 -
Hoofdstuk 6: Bespreking van "Staff questionnaire on possible recognition and measurement modifications for small and medium-sized entities".....	- 48 -
Hoofdstuk 7: Bespreking "Exposure Draft of a proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities" en enkele commentaren.....	- 53 -
7.1 Crossreferenties naar de volledige IFRS	- 54 -
7.2 Vereenvoudiging in opname- en waarderingsprincipes.....	- 57 -
7.3 Vereenvoudigingen in verband met informatieverschaffing	- 61 -
7.4 Commentaren op de Exposure Draft	- 62 -
7.4.1 Alleenstaand document.....	- 62 -
7.4.2 Vereenvoudigingen die de IASB heeft doorgevoerd in de opname- en waarderingsprincipes.....	- 63 -
7.4.3 Vereenvoudigingen die de IASB niet heeft doorgevoerd in de opname- en waarderingsprincipes.....	- 74 -
7.4.4 Boekhoudkundige opties mogelijk voor KMO's.....	- 76 -
7.4.5 Financieringskosten.....	- 77 -
7.4.6 Topics welke niet voorkomen in IFRS SME	- 78 -

7.4.7	<i>Verwijzingen naar volledige IFRS</i>	- 79 -
7.4.8	<i>Hulprichtlijnen</i>	- 80 -
7.4.9	<i>Toelichtingen</i>	- 83 -
7.4.10	<i>Overgang naar IFRS SME</i>	- 84 -
7.4.11	<i>Evaluatie IFRS SME</i>	- 85 -
7.4.12	<i>Doelgroep van de IFRS SME</i>	- 86 -
Hoofdstuk 8: Praktijkonderzoek.....		- 88 -
8.1	<i>Inleiding</i>	- 88 -
8.1.1	<i>Bekendheid met IASB en IFRS</i>	- 88 -
8.1.2	<i>IFRS SME - project</i>	- 90 -
8.2	<i>Beweegredenen</i>	- 92 -
8.2.1	<i>Intern gebruik</i>	- 92 -
8.2.2	<i>Toekomstige beursnotering</i>	- 95 -
8.2.3	<i>Vergelijkbaarheid</i>	- 97 -
8.2.4	<i>Imago</i>	- 99 -
8.3	<i>Verschilpunten tussen de International Financial Reporting Standards en de Belgische GAAP</i>	- 100 -
8.3.1	<i>Presentatie van de financiële overzichten</i>	- 100 -
8.3.2	<i>Balansposten</i>	- 102 -
8.3.3	<i>Fair value</i>	- 107 -
8.4	<i>Consolidatie</i>	- 109 -
8.5	<i>Haalbaarheid</i>	- 110 -
Hoofdstuk 9: Conclusie.....		- 113 -
Lijst van geraadpleegde werken		- 116 -
Lijst van gebruikte afkortingen		- 123 -
Lijst van tabellen.....		- 124 -
Lijst van figuren		- 125 -

Bijlage 1: Overzicht van de IAS/IFRS-standaarden	- 126 -
Bijlage 2: Overzicht inhoud Exposure Draft	- 128 -
Bijlage 3: Lijst gecontacteerde ondernemingen	- 129 -
Bijlage 4: Bevoorrechte getuigen.....	- 133 -
Bijlage 5: Profiel van ondervraagde ondernemingen.....	- 135 -
Bijlage 6: Vragenlijsten	- 136 -
Bijlage 7: Antwoorden Staff Questionnaire	- 143 -
Bijlage 8: Overzicht geraadpleegde commentaren.....	- 154 -

Hoofdstuk 1: Probleemstelling

1.1 Het praktijkprobleem

Door de internationalisatie van de kapitaalmarkt is er meer behoefte aan vergelijkbaarheid van de financiële verslaggeving van ondernemingen. (James, 2003) Het Europees parlement en de Raad van 19 juni 2002 hebben in dat opzicht de EG-Verordening nr. 1606/2002 goedgekeurd. Met deze Verordening zijn de beursgenoteerde bedrijven binnen de Europese Unie, en dus ook deze in België, verplicht vanaf 1 januari 2005 hun geconsolideerde jaarrekening op te stellen op basis van de International Financial Reporting Standards (IFRS). Daarnaast mogen niet-beursgenoteerde Belgische bedrijven hun geconsolideerde jaarrekening opstellen volgens de IFRS, maar ze zijn hiertoe niet verplicht door de Belgische wetgeving. (Van Hulle, 2005)

In België zijn er in 2007, zoals in tabel 1.1 vermeld, 836 geconsolideerde jaarrekeningen neergelegd, waarvan er 96 in overeenstemming met de IFRS zijn opgemaakt. Het aantal dient wel te worden genuanceerd, aangezien sommige ondernemingen de jaarrekening van de moederonderneming neerleggen. Daarnaast zijn er ook kredietinstellingen in dit aantal inbegrepen, dewelke wel verplicht zijn de IFRS toe te passen. Maar ten opzichte van 2006 is er toch een stijging met 33 jaarrekeningen merkbaar. Dit kan wijzen op een nood aan internationale standaarden voor de niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Tabel 1.1: Geconsolideerde jaarrekeningen neergelegd in België (www.nbb.be)

	Neergelegd in 2006	Neergelegd in 2007
Niet-beursgenoteerde ondernemingen	821	836
BE GAAP	625	594
IFRS	63	96
Andere	133	146
Beursgenoteerde ondernemingen	112	117
BE GAAP	4	2
IFRS	106	115
Andere	2	0
Totaal	933	953

Tabel 1.2: Exportgerichtheid van de Belgische industrie (www.statbel.fgov.be)

Activiteit	Nace-Bel	Totale bestellingen (mrd EUR)		
		2004	2005	2006
Textiel	17	4,5	4,3	4,4
Kleding en bont	18	0,5	0,5	0,3
Papier en karton	21	3,9	3,6	3,7
Chemie	24	30,7	32,6	35,6
Metallurgie	27	13,0	13,4	18,9
Producten van metaal	28	5,9	6,0	6,7
Machines, apparaten en werktuigen	29	7,3	7,9	9,1
Kantoormachines en computers	30	0,3	0,4	0,4
Elektrische machines en apparaten	31	4,1	4,3	4,7
Audio-, video- en communicatieapparatuur	32	2,4	2,2	2,2
Medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten en uurwerken	33	0,9	0,9	1,1
Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers	34	16,3	16,8	18,2
Overige transportmiddelen	35	1,2	1,9	1,5
Totaal		91,0	94,8	106,8

Activiteit	Nace-Bel	Bestellingen bestemd voor het buitenland (in % van het totaal)		
		2004	2005	2006
Textiel	17	79,60%	79,30%	79,90%
Kleding en bont	18	48,30%	48,80%	43,70%
Papier en karton	21	66,60%	64,50%	64,10%
Chemie	24	80,40%	81,20%	80,80%
Metallurgie	27	78,40%	80,40%	80,70%
Producten van metaal	28	42,70%	44,60%	44,70%
Machines, apparaten en werktuigen	29	70,90%	72,10%	73,10%
Kantoormachines en computers	30	55,20%	63,40%	70,10%
Elektrische machines en apparaten	31	58,90%	58,30%	59,20%
Audio-, video- en communicatieapparatuur	32	82,10%	83,20%	81,70%
Medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten en uurwerken	33	65,20%	66,50%	69,80%
Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers	34	85,10%	84,10%	85,60%
Overige transportmiddelen	35	73,50%	74,40%	78,60%
Gewogen gemiddelde		75,69%	76,29%	76,84%

België is een exportland. In 2006 was gemiddeld 76,84% van de bestellingen bij Belgische bedrijven bestemd voor het buitenland, zoals berekend in tabel 1.2. Ook is er een lichte stijging te merken in de export. Naast een grote uitvoer, wordt er tevens veel ingevoerd in België. Hierdoor is het belangrijk om bedrijven op een internationaal niveau te vergelijken en er voor te zorgen dat de informatie van alle bedrijven transparant is. Dit is het doel van de IFRS normen. Om deze uit te breiden naar kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) heeft de International Accounting Standards Board (IASB) een project opgestart om te onderzoeken hoe de IFRS normen het beste kunnen worden toegepast in de KMO's. Transparantie en vergelijkbaarheid zijn de voornaamste streefdoelen en voordelen van de toepassing van IFRS. Maar de nadelen mogen ook niet uit het oog worden verloren. De complexiteit van de IFRS normen kan een probleem opleveren voor de toepassing in de KMO's. De IFRS voor "Small and Medium-sized Entities" (IFRS SME) zal voor bepaalde ondernemingen eerder een lastenverzwaring dan een verlichting zijn. (Van Rietschoven, 2007)

De IFRS SME is bedoeld voor ondernemingen die niet van openbaar belang zijn. De IASB heeft in zijn Exposure Draft geen criterium aangenomen in verband met de grootte van een SME, maar de doelgroep is geconcentreerd op bedrijven met vijftig werknemers of meer. (Mackintosh, 2007) Steeds als er verder in deze eindverhandeling de term kleine en middelgrote ondernemingen wordt gebruikt, wordt hiermee verwezen naar de definitie die de IASB geeft in de Exposure Draft van de IFRS SME:

"SMEs are entities that:

(a) do not have public accountability; and

(b) publish general purpose financial statements for external users.

Examples of external users include owners who are not involved in managing the business, existing and potential creditors, and credit rating agencies."

(IASB, 2007b: 14)

Het doel van de financiële overzichten is geëvolueerd in vele lidstaten van de Europese Unie. In de meeste, continentaal gerichte, Europese boekhoudsystemen had voornamelijk de enkelvoudige jaarrekening belang. Zij vormt de basis voor de fiscale aangifte. De geconsolideerde jaarrekening is echter ook belangrijker geworden. Vele investeringsbeslissingen worden gemaakt op basis van de geconsolideerde jaarrekeningen. (Haller, 2002)

De Belgische wetgeving omtrent de financiële rapportering sluit aan bij de continentale aanpak, terwijl de IFRS normen naar de Angelsaksische benadering zijn gericht. Dit verschil uit zich in de directe band die er in België bestaat tussen het boekhoudrecht en het fiscaal recht, zoals reeds hierboven aangehaald. Hierdoor blijft het belangrijk dat de Belgische ondernemingen hun enkelvoudige jaarrekening opstellen volgens de Belgische normen. (Jermakowicz, 2004)

Een onderzoek van Hogeschool Gent heeft reeds aangetoond dat er geen behoefte, noch vraag is naar internationale standaarden voor de enkelvoudige jaarrekening van KMO's. (Coppens, 2008) In dit opzicht en met het onderzoek van Haller (2002) in het achterhoofd, zal ik mijn studie enkel richten op de geconsolideerde jaarrekening. Het is momenteel reeds mogelijk om deze in overeenstemming met de IFRS te publiceren, zonder dat dit dubbel werk met zich meebrengt. De geconsolideerde jaarrekening hoeft namelijk niet volgens de Belgische GAAP te worden opgesteld indien ze al wordt gepubliceerd conform de IFRS.

De problematiek van de KMO's is zeer belangrijk voor België. Ook al hebben slechts 3% van de Belgische werkgevers meer dan vijftig werknemers. Ze zijn wel verantwoordelijk voor het merendeel van de werkgelegenheid en het nationaal product. (Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie; 2007) Er moet voor gezorgd worden dat deze bedrijven niet in een IFRS-avontuur worden gestort door te snelle en ondoordachte beslissingen in het boekhoudrecht. Het getrouw beeld van de jaarrekening moet worden behouden of verbeterd en de lasten die hiermee gepaard gaan, mogen niet te hoog zijn. Enkel dan zal het toepassen van IFRS bij KMO's een meerwaarde opleveren. (De Blay, 2006)

1.2 Centrale onderzoeksvraag en deelvragen

Deze eindverhandeling zal zich concentreren op de geconsolideerde jaarrekening. Aangezien voor de enkelvoudige jaarrekening al onderzoeken zijn gevoerd die aantonen dat er voor deze jaarrekeningen geen vraag is naar internationale standaarden, zoals hierboven reeds is vermeld, gaan wij daar niet verder op in. Daarnaast zal het probleem voornamelijk in de Belgische context worden bekeken.

De centrale onderzoeksvraag van deze eindverhandeling luidt:

Is er een toekomst voor de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?

Aan de hand van volgende deelvragen wordt getracht een antwoord te zoeken op de centrale onderzoeksvraag:

- Welke ondernemingen behoren tot de doelgroep van de IFRS SME?
- Wat zijn de informatiebehoeften van deze ondernemingen?
- Wat zijn de voornaamste verschillen tussen de IFRS en de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?
- Wat zijn de verschillen in de Belgische wetgeving en de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?
- Wat zijn probleempunten bij de toepassing van de IFRS SME voor Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?
- Zijn de Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen bereid over te stappen op de IFRS SME voor wat betreft de geconsolideerde jaarrekening?

1.3 Onderzoekopzet

Mijn onderzoek zal vertrekken vanuit een literatuurstudie. Eerst zal een korte historiek in verband met de IFRS normen worden geschetst. Daarnaast omvat de literatuurstudie een vergelijking van de IFRS SME standaarden met de Belgische boekhoudstandaarden. Bevindingen in verband met de eerste toepassing van de IFRS komen eveneens aan bod in de literatuurstudie. Vervolgens zal worden ingegaan op enkele documenten die reeds zijn gepubliceerd door de IASB, met name de Discussion Paper en de Exposure Draft. Hierbij komen tevens de verschillen tussen de IFRS en de IFRS SME aan bod. Ook enkele commentaren op deze documenten worden van nader bij bekeken.

Het praktijkonderzoek zal zich concentreren op de visie van de Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen zelf. In België zijn er reeds enkele niet-beursgenoteerde ondernemingen die de geconsolideerde jaarrekening opstellen aan de hand van de IFRS. We hebben enkele interviews afgenomen van verantwoordelijken van de financiële afdeling van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen die de IFRS

reeds toepassen en ondernemingen die deze nog niet toepassen voor de geconsolideerde jaarrekening. Daarnaast zijn tevens twee experts bevroegd.

De keuze voor interviews in plaats van een schriftelijke vragenlijst is genomen omdat veel kleine en middelgrote ondernemingen niet concreet bezig zijn met internationale standaarden. Een enquête zou hierdoor minder relevante informatie geven dan interviews met bevoorrechte getuigen. Door gesprekken te voeren met financiële verantwoordelijken kan er dieper worden ingegaan op de materie. Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan de ervaringen die de verantwoordelijken reeds hebben met de IFRS en/of de Belgische GAAP en komt hun persoonlijke mening meer aan bod.

De doelgroep van het IFRS SME project zijn alle ondernemingen die niet van openbaar belang zijn en die financiële overzichten publiceren voor externe stakeholders. Deze studie richt zich op de toepassing ervan voor de Belgische geconsolideerde jaarrekening welke meer dan vijftig werknemers hebben. Met behulp van een lijst van de Nationale Bank van België (NBB) heb ik ondernemingen geselecteerd welke een geconsolideerde jaarrekening hebben neergelegd in 2007 in overeenstemming met de Belgische GAAP, respectievelijk in overeenstemming met de IFRS. In totaal zijn er 594 geconsolideerde jaarrekeningen neergelegd in 2007 conform de Belgische GAAP, en 96 geconsolideerde jaarrekeningen conform de IFRS, zoals reeds vermeld in tabel 1.1. Manueel hebben wij uit deze lijst, na consultatie van de jaarrekening van de betrokken onderneming, ondernemingen geselecteerd op basis van de omzet en op basis van het aantal werknemers.

De ondernemingen die opgenomen zijn in de lijst in bijlage 3 zijn de ondernemingen die ik heb gecontacteerd via email. Deze die vetgedrukt en cursief zijn, zijn de ondernemingen waar ik een interview heb kunnen afnemen met een financiële verantwoordelijke. De ondernemingen welke niet wensten in te gaan op het verzoek een interview af te nemen haalden hoofdzakelijk twee redenen aan. Ten eerste viel de periode waarin ik interviews kan afnemen in de vakantieperiode waardoor het voor de respondenten moeilijker was om tijd vrij te maken. Zo was het bijvoorbeeld niet mogelijk om een gesprek te plannen met de Chief Financial Officer (CFO) van AVEVE en met de Financieel Directeur van JBC. Daarnaast waren sommige contactpersonen van mening dat ze over te weinig kennis beschikten van de IFRS. Bij ASAP HR Group bijvoorbeeld steden ze dat ze onvoldoende bekend waren met de IFRS en dat de consolidatie eenmaal

per jaar gebeurde door een extern bureau. Twee ondernemingen bleken reeds beursgenoteerd te zijn en dus buiten het onderzoek te vallen: Tenneco Automotive Europe en Punch Telematix.

In bijlage 4 is een overzicht terug te vinden van de bevoorrechte getuigen. Daarnaast is ook van elke onderneming een kort profiel geschetst in bijlage 5. SCR-Sibelco en Vandemoortele passen reeds de IFRS toe. Ze zijn wat betreft de omzet, geconsolideerde winst na belastingen en het aantal integraal geconsolideerde buitenlandse dochterondernemingen ook de grootste ondernemingen. Betreffende deze parameters zijn SCR-Sibelco en Vandemoortele duidelijk van een grotere grootte-orde dan de andere ondernemingen. Deze andere ondernemingen publiceren hun cijfers conform de Belgische GAAP. Pauwels International en H. Essers zijn de grootste hiervan, en zijn vergelijkbaar wat betreft het gemiddeld aantal werknemers. Toch zijn ze allebei ook heel verschillend, de omzet en de winst van Pauwels International is groter dan deze van H. Essers. H. Essers heeft dan weer meer buitenlandse dochterondernemingen die integraal geconsolideerd zijn. McCain Foods Belgium en LMS International zijn vergelijkbaar wat betreft de omzet. Maar McCain Foods Belgium heeft slechts één buitenlandse dochteronderneming die integraal wordt geconsolideerd, terwijl LMS International twaalf buitenlandse dochterondernemingen integraal heeft geconsolideerd. Herfurth en Co heeft de laagste omzet, maar moet wat betreft het gemiddeld aantal werknemers en het aantal integraal geconsolideerde buitenlandse dochterondernemingen niet onderdoen voor de andere bevroegde ondernemingen dewelke hun geconsolideerde jaarrekening conform Belgische GAAP hebben opgesteld.

Naast een verschillende structuur, zijn de bevroegde ondernemingen actief in verschillende sectoren. SCR-Sibelco houdt zich bezig met het ontginnen en produceren van industriemineralen. Vandemoortele is daarnaast een Belgische voedingsgroep. Ook McCain Foods Belgium is actief in de voedingssector, zij zijn specialisten in diepvriesproducten. De hoofdactiviteit van Pauwels International is het vervaardigen van elektromotoren, elektronische generatoren en transformatoren. LMS International is een softwarebedrijf dat voornamelijk software ontwikkeld voor de automobielsector en de luchtvaartsector. Tosoh Bioscience houdt zich voornamelijk bezig met het ontwikkelen en de handel van medische apparatuur. H. Essers en Herfurth Group zijn tot slot actief in de transportsector. Daar waar de handel van H. Essers voornamelijk het goederenvervoer

op de weg betreft, is Herfurth Group op verschillende vlakken van transport actief. De bevraagde ondernemingen zijn dus elk verschillend, wat het onderzoek ten goede komt.

Naast financiële verantwoordelijken zijn er ook twee specialisten ter zake geïnterviewd. Met behulp van dhr. Hermans, Chief Financial Officer bij H. Essers, ben ik rechtstreeks in contact gekomen met dhr. Olivier en onrechtstreeks met dhr. Van De Velde. Dhr. Olivier is een partner bij Ernst & Young Bedrijfsrevisoren te Hasselt. Hij heeft reeds enkele seminars in verband met de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen gegeven.

Dhr. Van De Velde is Partner bij Deloitte "Accounting and Compliance Solutions" in Diegem. Hij heeft meegewerkt aan het onderzoek van de Hogeschool Gent naar de haalbaarheid en de impact van de toepassing van de IFRS binnen KMO's. In de eerste fase van dat onderzoek werden met behulp van een steekproef honderden ondernemingen bevraagd naar de gevolgen van een invoering van de IFRS voor de onderneming zelf. Daarnaast werden ook boekhouders, accountants en revisoren betrokken in de enquête. De specifieke problemen voor KMO's werden verder uitgediept in een tweede fase. Hierin werd voor een tiental ondernemingen de omzetting van de jaarrekening gemaakt conform de volledige IFRS normen. Dhr. Van De Velde was voor Deloitte verantwoordelijk voor vier van deze cases. Tot slot werd er een Symposium georganiseerd.

Hoofdstuk 2: Historiek

2.1 Harmonisatie in de Europese Unie

Het tot stand brengen van een interne markt is één van de voornaamste doelstellingen van de Europese Unie. Een interne markt vereist een minimum aan financiële transparantie en de harmonisatie van de financiële verslaggeving speelt hierin een belangrijke rol. Met harmonisatie wordt ervoor gezorgd dat er een betere vergelijkbaarheid is tussen de jaarrekeningen. Voor een groot aantal ondernemingen is dit tevens een kostenbesparing. Harmonisatie helpt bij het vermijden van concurrentievervalsing aangezien alle bedrijven dan aan dezelfde normen onderhevig zijn.

In een eerste poging om harmonisatie te bereiken heeft de Europese Unie gebruik gemaakt van Richtlijnen. Een Richtlijn wordt vastgesteld door de Raad van Ministers en het Europees Parlement. De lidstaten van de Europese Unie moeten hun nationale wetgeving aanpassen aan voorschriften beschreven in de Richtlijnen binnen een vastgestelde termijn. De Vierde Richtlijn van 25 juli 1978, in verband met de jaarrekening, en de Zevende Richtlijn van 13 juni 1983, in verband met de geconsolideerde jaarrekening, zijn de belangrijkste betreffende de harmonisatie. (Van Hulle, 2005)

In Europa zijn er twee benaderingen wat betreft de financiële rapportering. Groot-Brittannië, Ierland en Nederland bijvoorbeeld volgen de Angelsaksische benadering. Terwijl de rest van Europa vooral een continentale wijze van accounting toepast. Met behulp van de Richtlijnen wou de Europese Unie deze twee verschillende benaderingen verenigen. Maar doordat de lidstaten de verschillende opties die opgenomen zijn in de Richtlijnen, op verschillende wijze interpreteren, leiden de Richtlijnen niet tot een betere vergelijkbaarheid. (Haller, 2002)

Met de EG-Verordening nr. 1606/2002 is de Europese Unie een nieuwe weg ingeslagen wat betreft het bereiken van de harmonisatie. Vanaf 1 januari 2005 zijn de beursgenoteerde ondernemingen van de lidstaten van de Europese Unie verplicht de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens de International Financial Reporting

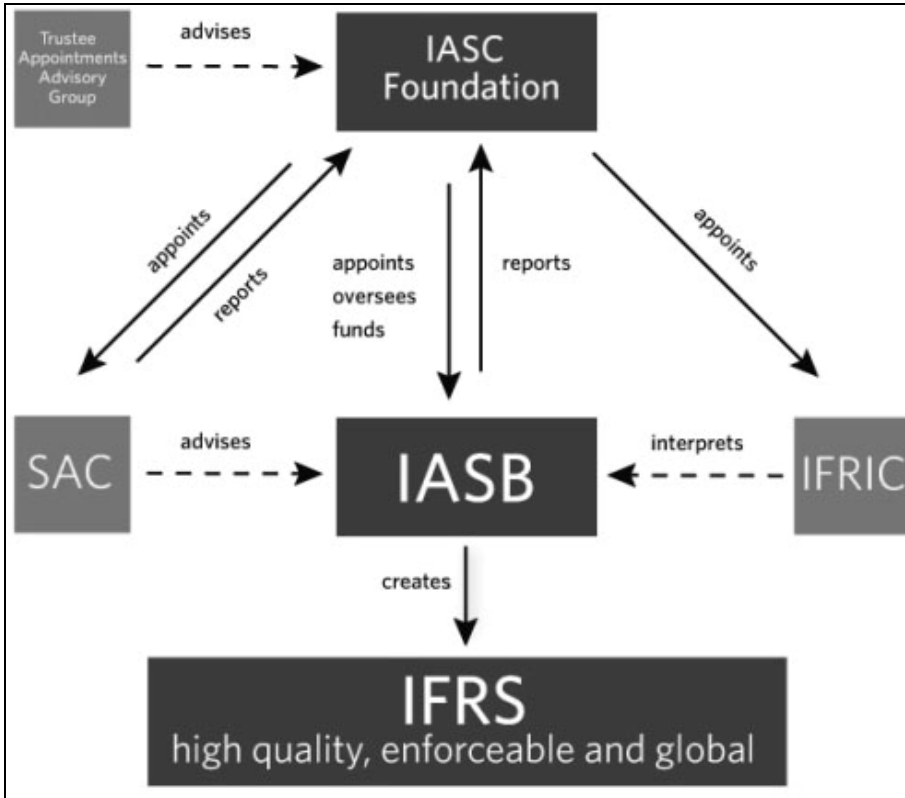
Standards normen. Deze IFRS standaarden worden ontwikkeld door de International Accounting Standards Board.

IASB is een onafhankelijk orgaan en de normen zijn niet juridisch bindend. De Europese Unie is niet vertegenwoordigd in de IASB. Maar van het moment dat de Europese Commissie de standaarden goedkeurt, zijn de lidstaten van de Europese Unie verplicht deze standaarden toe te passen. Vooral eer de standaarden worden goedgekeurd, moeten ze een goedkeuringsprocedure ondergaan. De Europese Commissie krijgt hierbij hulp van de European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) en het Accounting Regulatory Committee (ARC). EFRAG is een technisch comité die als eerste een advies ontwerpt in verband met de standaard. Hierna stelt de Commissie een Verordening op en verstuurt dit naar de leden van het ARC en het Europees Parlement. De Commissie neemt haar beslissing na de bespreking van de Verordening in het ARC. Bij positief advies wordt de Verordening, met eventueel enkele aanpassingen, definitief goedgekeurd. (Van Hulle, 2005)

2.2 *International Accounting Standards Board*

De IASB is een onafhankelijk internationaal orgaan dat is opgericht om standaarden voor financiële verslaggeving te bepalen die wereldwijd kunnen worden toegepast. Het is de opvolger van de International Accounting Standards Committee (IASC) en is opgericht in 2001. De IASC is reeds actief vanaf 1973. Deze was opgericht door zestien accountantsorganisaties uit tien verschillende landen: Australië, Canada, Frankrijk, Duitsland, Japan, Mexico, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland en de Verenigde Staten. (Van Hulle, 2005)

De IASB is een onderdeel van de IASC Foundation. Naast de IASB bestaat de IASC Foundation uit een Board of Trustees, de Standards Advisory Council (SAC) en het International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). In onderstaande figuur is een schematische voorstelling terug te vinden van de werking van de IASC Foundation. De Board of Trustees zijn verantwoordelijk voor het algemeen beleid en toezicht. Ze moeten ook zorgen voor voldoende fondsen. SAC is een externe organisatie dewelke advies verleent aan de IASB. IFRIC maakt op haar beurt interpretaties van de standaarden, zodat een goede toepassing ervan gegarandeerd blijft. (IASB, 2008)

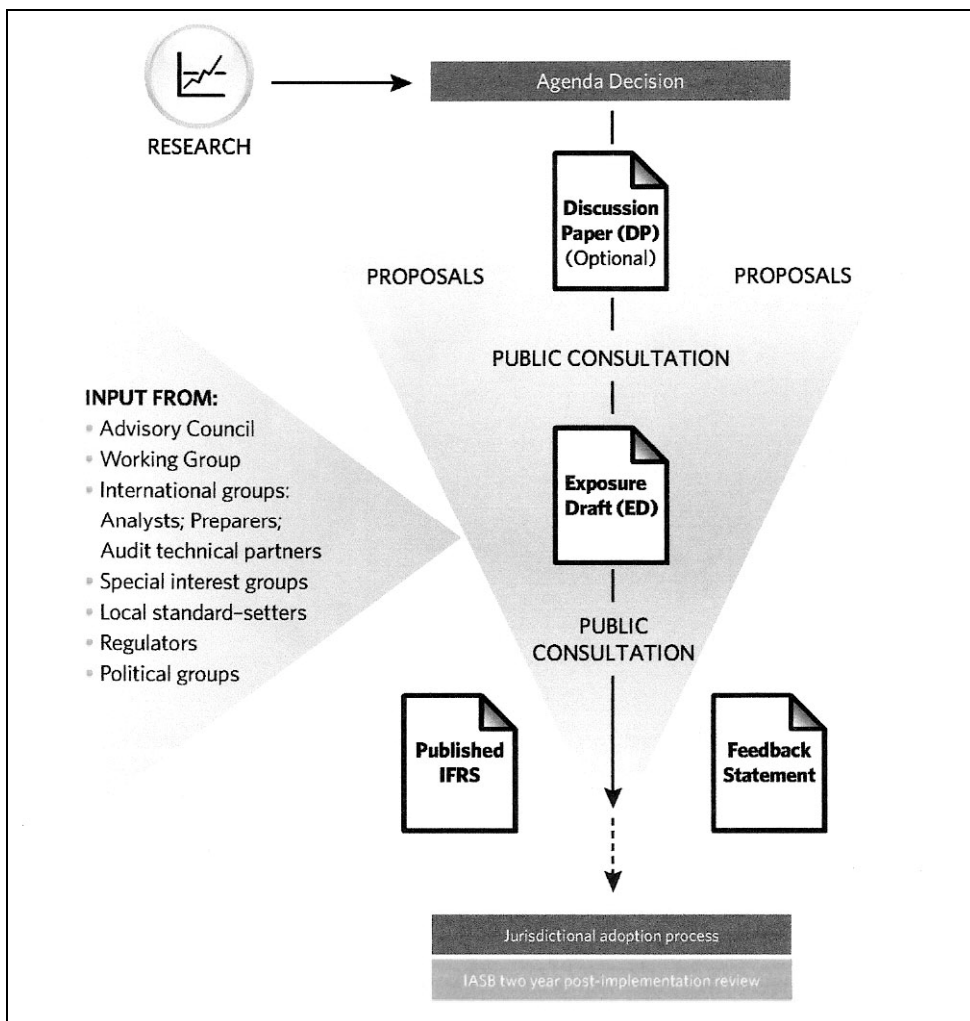
Figuur 2.1: Structuur IASC Foundation (IASB, 2008)

Het voornaamste doel van de IASB is het ontwikkelen van wereldwijde standaarden voor financiële verslaggeving. Deze standaarden moeten een hoogwaardige, transparante en vergelijkbare informatie van de jaarrekening geven. Daarnaast is de bevordering van het gebruik en de nauwgezette toepassing van de standaarden een doel van de IASB. Het laatste doel van de IASB is te komen tot een actieve samenwerking van de nationale regelgevers zodat er convergentie ontstaat tussen de nationale standaarden en de standaarden van de IASB.

De nieuwe standaarden die de IASB ontwikkelt, worden de IFRS standaarden genoemd. Daarnaast heeft de IASB ook oude standaarden overgenomen van het IASC, namelijk de International Accounting Standards (IAS). Deze zullen naast de IFRS blijven bestaan. De interpretatie van de standaarden gebeurt door IFRIC en worden ook de IFRIC interpretaties genoemd. In het IASC was de Standard Interpretation Committee (SIC) verantwoordelijk voor de interpretaties, hierdoor zullen net als bij de standaarden er SIC interpretaties blijven bestaan naast de nieuwe IFRIC interpretaties. (IASB, 2006)

2.3 IFRS for SME

De primaire gebruikers van de IFRS blijven de beursgenoteerde bedrijven, maar daarnaast is er ook voor de KMO's een behoefte aan internationale standaarden. Onder KMO's wordt volgens IASB verstaan ondernemingen die niet van openbaar belang zijn en waarvan externe partijen tevens gebruikers zijn van de financiële rapportering. Een typische KMO heeft minimum vijftig werknemers en een jaarlijkse opbrengst van meer dan tien miljoen euro.

Figuur 2.2: Gevolgd proces om standaarden te ontwikkelen (IASB, 2008)

De IASB volgt steeds een proces van zes stappen voor het ontwikkelen van standaarden. Ten eerste stemt de IASB potentiële agendapunten. Eventuele agendapunten worden aangereikt door de IASB zelf of op verzoek door derden. Indien een item op de agenda wordt gezet, wordt het verdere verloop van het project gepland, bijvoorbeeld door het oprichten van een werkgroep. Vervolgens wordt eerst een Discussion Paper opgesteld en gepubliceerd. Na verwerking van de commentaren hierop stelt de IASB een Exposure Draft op. Hierna volgt de IFRS zelf. Tot slot wordt de invoering en toepassing van de standaard opgevolgd. (IASCF, 2006) Een schematische voorstelling hiervan is terug te vinden in figuur 2.2.

Voor het IFRS SME project zijn dezelfde stappen gevolgd. In juni 2004 heeft de IASB een Discussion Paper uitgebracht die vooral de aanpak van het KMO project omvat. In de commentaren, 120 in totaal, werd het duidelijk dat het nuttig is voor KMO's een vereenvoudigde versie van de IFRS te maken. Hoofdstuk 5 bespreekt de Discussion Paper en enkele commentaren hierop. In oktober 2004 is er dan een werkgroep opgericht die de verdere ontwikkeling van de IFRS standaarden voor KMO's ter hand moet nemen. Aangezien de commentaren op de Discussion Paper nog niet voldoende informatie bevatten om te komen tot vereenvoudigingen van de IFRS is er een Staff Questionnaire ontwikkeld in april 2005. De Staff Questionnaire focust zich op eventuele aanpassingen van de opname- en waarderingsprincipes. Een overzicht hiervan is terug te vinden in hoofdstuk 6. In augustus 2006 is er een Staff Draft of the Exposure Draft ontwikkeld die uiteindelijk heeft geleid tot een Exposure Draft dewelke is uitgebracht in februari 2007. De Exposure Draft wordt verder besproken in hoofdstuk 7. Naast de Exposure Draft is er in juni 2007 ook een veldtest gelanceerd waarbij bedrijven hun jaarrekening kunnen opstellen op basis van de IFRS en de ervaringen hiervan delen met de IASB. De resultaten van de veldtest zijn in juni 2008 nog niet beschikbaar waardoor deze niet worden besproken in deze eindverhandeling. (IASB, 2007a)

Hoofdstuk 3: Verschilpunten tussen International Financial Reporting Standards en Belgische GAAP

Er zijn veel verschillen tussen de IFRS normen en de Belgische GAAP. Ik heb getracht de belangrijkste hiervan te bespreken met het oog op de geconsolideerde jaarrekening van niet-beursgenoteerde ondernemingen.

3.1 Definitie van de elementen en het voorzichtigheidsprincipe

In sectie 2 "Concepts and pervasive principles" van de Exposure Draft worden definities gegeven voor "activa", "verplichtingen", "eigen vermogen", "baten" en "lasten". Het Belgisch boekhoudrecht bevat geen definities voor deze begrippen. Dit ligt aan de basis van enkele verschillen tussen de IFRS en de Belgische GAAP. Zo worden oprichtingskosten en herstructureringskosten in de IFRS niet als een actief bestanddeel gezien waardoor ze niet kunnen worden geactiveerd. (Van Hulle, 2005)

Een ander belangrijk verschilpunt tussen de internationale standaarden en de Belgische boekhoudwetgeving is het voorzichtigheidsprincipe. In het Belgisch boekhoudrecht wordt hieraan veel aandacht besteed. In het IAS-raamwerk daarentegen is het voorzichtigheidsprincipe enkel een onderdeel van het kwalitatieve kenmerk betrouwbaarheid. (Van Hulle K., 2005) Dit verschil valt te verklaren doordat de Belgische GAAP eerder is gebaseerd op de bescherming van de schuldeisers, terwijl de IFRS streeft naar de bescherming van de investeerder. (Ernst & Young, 2001)

3.2 Presentatie van de financiële overzichten

Volgens de Belgische wetgeving moeten de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld overeenkomstig het standaardschema. In IAS 1 "Presentatie van de jaarrekening" wordt enkel een niet-dwingend schema opgenomen in bijlage. (Van Hulle, 2005) Dit schema is niet overgenomen in sectie 3 "Financial Statement Presentation" van de Exposure Draft. Het is opvallend dat de IASB heeft gekozen om geen schema, al dan niet verplicht, op te nemen in de IFRS SME. KMO's hebben toch meer nood aan begeleiding dan grotere ondernemingen. Wel is analoog met de volledige IFRS een minimum aantal verplichte elementen opgenomen in de Exposure

Draft. In sectie 4 "Balance Sheet" is een overzicht terug te vinden van de verplichte elementen voor de balans, in sectie 5 "Income Statement" deze voor de winst- en verliesrekening.

Daarnaast wordt in zowel IAS 1 als in sectie 3 van de Draft aangegeven wat de componenten zijn van een volledige jaarrekening. Een volledige jaarrekening volgens de IFRS normen bestaat uit een balans, een winst- en verliesrekening, een mutatieoverzicht van het eigen vermogen, een kasstroomoverzicht en een toelichting. (IASB, 2006) Een mutatieoverzicht van het eigen vermogen en een kasstroomoverzicht worden niet vereist in de Belgische GAAP. Volgens Ernst & Young (2001) presenteerden wel veel beursgenoteerde ondernemingen een kasstromentabel in de financiële overzichten voor 2005 en namen de meeste ondernemingen een mutatieoverzicht op in de geconsolideerde jaarrekening bij de toelichtingen.

3.3 Afschrijvingen

De IFRS normen staan vooral bekend voor de reële waarde waardering, maar voor bepaalde balansposten kan er nog gekozen worden om af te schrijven. Zo behoort de waardering volgens kostprijs min geaccumuleerde afschrijvingen nog steeds tot de meest courante verwerkingswijze voor materiële en immateriële vaste activa. (Carlier, 2007)

3.3.1 Activa met een beperkte levensduur

Afschrijvingen zijn kosten maar geen uitgaven, ze hebben een negatief effect op de winst waardoor er minder belastingen moeten worden betaald. In de Belgische boekhoudwetgeving zijn de afschrijvingen vooral gebaseerd op een fiscaal systeem. In België is er bijvoorbeeld de mogelijkheid om fiscaal versneld af te schrijven. Onder de IFRS daarentegen wordt in IAS 16 "Materiële vaste activa" een afschrijvingspatroon aangehouden dat de economische realiteit weergeeft, met andere woorden is het belangrijk dat de afschrijvingen gebeuren volgens het patroon van de economische baten die de onderneming ontvangt. (Jermakowicz, 2004) De gebruiksduur wordt onder de IFRS dus bepaald door de economische levensduur van het activa. Onder de Belgische GAAP daarentegen wordt de bepaling van de levensduur vooral beïnvloed door het belastingstelsel en zal de levensduur korter zijn.

Daarnaast kan onder de Belgische GAAP worden afgeschreven vanaf het jaar dat het activa in gebruik kan worden genomen. Zelfs indien het activa nog in aanbouw is, kan het reeds worden afgeschreven. Indien de jaarrekening wordt opgesteld conform de IFRS standaarden kan het activa pas worden afgeschreven vanaf het moment dat het in gebruik wordt genomen. (ECCBSO, 2007) Dit is ook zo terug te vinden in sectie 16 "Property, plant and equipment" en sectie 17 "Intangible assets" van de Exposure Draft.

De componentenbenadering die onder de volledige IFRS geldt, is vervolgens een begrip wat niet voorkomt in de Belgische boekhoudwetgeving. Dit houdt in dat ieder bestanddeel van een materieel vast actief met een substantiële kostprijs in relatie tot de volledige kostprijs van het actief afzonderlijk dient te worden afgeschreven. De gebruiksduur van het actief staat hier centraal, zoals dit ook wordt aangehouden in sectie 16.

In de Belgische boekhoudregels wordt gebruik gemaakt van een consistente toepassing van afschrijvingspercentages. Zo zijn fiscaal versnelde of degressieve afschrijvingen mogelijk onder het Belgisch boekhoudrecht, terwijl dit niet het geval is onder de IFRS. (De Blay, 2006) Analoog met de materiële vaste activa, worden dezelfde principes behouden voor de immateriële vaste activa. Een immaterieel vast actief kan volgens sectie 17 pas worden afgeschreven als het immaterieel vast actief klaar is voor gebruik.

De impairment test is een andere vereiste die niet voorkomt in de Belgische GAAP. Sectie 16 van de Exposure Draft verplicht ondernemingen om op het einde van elk boekjaar de gebruiksduur en de af te schrijven periode na te gaan, zoals dit wordt bepaald in sectie 26 "Impairment of non-financial assets".

De "restwaarde" zoals gedefinieerd onder de volledige IFRS kan tot slot niet worden afgeschreven, dit is wel mogelijk in het Belgische boekhoudrecht. Daarnaast biedt de Belgische wetgeving een grotere mogelijkheid tot het activeren van bijkomende kosten. Onder de volledige IFRS kunnen bijkomende kosten enkel worden geactiveerd in de mate dat zij in overeenstemming zijn met de economische activiteit en is dit enkel mogelijk voor de kosten die direct zijn gerelateerd aan de aankoop. (De Blay J., 2006)

3.3.2 Activa met een onbeperkte levensduur

In de Exposure Draft wordt in sectie 16 geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de materiële vaste activa met een beperkte levensduur en activa met een onbeperkte levensduur. Er wordt enkel aangegeven dat er mag worden afgeschreven indien het actief een levensduur heeft. Daarnaast wordt er opgenomen dat elk actief moet worden herbekeken op het einde van het boekjaar. Indien er een bijzondere waardevermindering is, moet deze worden opgenomen en gewaardeerd. Wat betreft de immateriële activa dient de activa met onbeperkte levensduur niet te worden afgeschreven, maar dient er elk jaar een impairment test te worden uitgevoerd. Dit is niet dezelfde behandeling als in de Belgische GAAP. Volgens de Belgische wetgeving worden de activa met een onbeperkte levensduur niet afgeschreven tenzij er sprake is van een constante waardevermindering. (Ernst & Young, 2001)

3.4 Goodwill

Voor de goodwill, beschreven in sectie 18 "Business Combinations and goodwill" van de Exposure Draft, gelden niet dezelfde regels als deze bij de immateriële activa met een onbepaalde levensduur. Onder IFRS 3 "Bedrijfscombinaties" wordt nog verwacht dat de positieve goodwill niet wordt afgeschreven en dat er jaarlijks een impairment test nodig is. Voor de kleine en middelgrote ondernemingen is deze eis in de Exposure Draft afgezwakt. Er is enkel een bijzondere waardevermindering van positieve goodwill vereist indien hiervoor een duidelijke indicatie aanwezig is. Onder de Belgische GAAP is het tevens vereist een waardeverlies van goodwill op te nemen, indien de waarde niet meer economisch verantwoord is. Positieve goodwill kan onder de IFRS SME niet worden afgeschreven, zoals dit wel mogelijk is in de Belgische wetgeving. Volgens het Belgische boekhoudrecht kan de positieve goodwill over vijf jaar worden afgeschreven, of over een langere periode indien hiervoor een verantwoording in de toelichting van de jaarrekening wordt opgenomen. Een negatieve goodwill moet bij toepassing van de Belgische standaarden steeds worden geboekt als een onderdeel van het eigen vermogen en dus van de passiva. Onder de IFRS is er eerst een evaluatie vereist van de negatieve goodwill, waarna de negatieve goodwill moet worden erkend in de resultatenrekening. (Ernst & Young, 2001)

3.5 Voorzieningen

Voorzieningen mogen onder IAS 37 "Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa" enkel worden opgenomen indien het om toekomstige verplichtingen gaat. Ook in sectie 20 "Provisions and contingencies" van de Exposure Draft wordt deze lijn doorgetrokken. Het voorzichtigheidsprincipe weegt zwaarder door in de Belgische wetgeving, waardoor de vereisten in verband met het aanleggen van voorzieningen minder streng zijn dan onder de internationale standaarden. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe is er in de Belgische GAAP geen toekomstige verplichting nodig om een voorziening aan te leggen. (Jermakowicz, 2004) Voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken kunnen bijvoorbeeld niet onder passiva worden geboekt, omdat ze niet beantwoorden aan de definitie van een verplichting. (Van Hulle, 2005)

3.6 Consolidatie

Onder de Belgische wetgeving is er een onweerlegbaar vermoeden dat indien een onderneming meer dan vijftig procent van de stemrechten bezit van haar dochteronderneming zij hierover controle heeft. (Carlier, 2007) De controle bepaalt de consolidatiekring. Voor het toepassingsgebied van de geconsolideerde jaarrekeningen primeert bij de IFRS daarentegen de economische realiteit boven de vorm. Dit houdt in dat onder de IFRS een dochteronderneming sneller in aanmerking kan komen om te worden opgenomen in de consolidatiekring.

De integrale consolidatiemethode, zoals omschreven in IAS 27, is gelijkaardig aan deze terug te vinden in de Belgische GAAP. Beide zijn immers gebaseerd op de Europese Richtlijn. Voor wat betreft de presentatie van de minderheidsbelangen is er wel een belangrijk verschil. Onder de IFRS maken de minderheidsbelangen deel uit van het eigen vermogen, terwijl in het Belgisch boekhoudrecht hiervoor een afzonderlijke rubriek voorzien is. (Carlier, 2007) De behandeling van de consolidatieverschillen is reeds hierboven vermeld onder punt 3.4.

3.7 Fair value

In de Exposure Draft wordt fair value, ook reële waarde genoemd, als volgt gedefinieerd: *"The amount for which an asset could be exchanged, a liability settled, or an equity instrument granted could be exchanged, between knowledgeable, willing parties in an arm's length transaction."* (IASB, 2007b: 234)

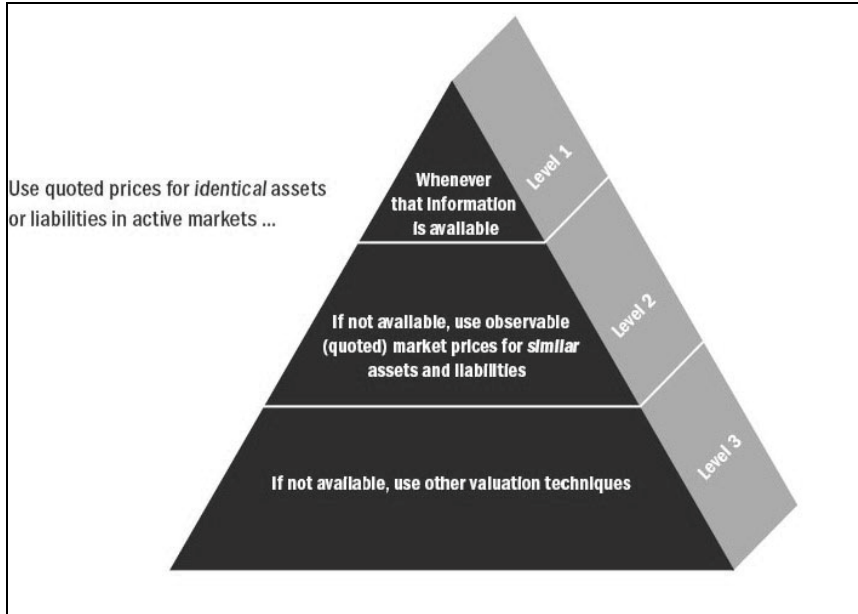
Deze definitie is analoog met de definitie van reële waarde gegeven in de volledige IFRS standaarden: *"Het bedrag waarvoor een actief zou kunnen worden verhandeld of een verplichting zou kunnen worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn."* (IASB, 2006: 2468)

In 2001 werd de Vierde Richtlijn gewijzigd door Richtlijn 2001/65/EEG van de Raad van 27 september 2001. Deze laatste richtlijn wordt ook wel de Reële Waarde richtlijn genoemd. Door de invoering van deze richtlijn, werd het gebruik van de reële waarde niet verplicht voor de waardering van financiële instrumenten, maar wel toegestaan, dit voor zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening. (Richelle, 2007)

Onder de IFRS blijven verschillende waarderingmethoden bestaan, waarvan de reële waarde methode slechts een voorbeeld is. (Richelle, 2007) De internationale standaarden vereisen niet dat al de waarderingen moeten gebeuren volgens de reële waarde methode. De IFRS verbiedt zelfs het gebruik van de reële waarde indien deze niet betrouwbaar kan worden vastgesteld. In de Exposure Draft wordt daarnaast enkel vereist dat de reële waarde methode wordt gebruikt indien deze methode geen zware lasten met zich meebrengt.

3.7.1 Hiërarchie fair value

In onderstaande figuur is de hiërarchie terug te vinden voor de toepassing van fair value. Indien er actieve markten bestaan, moeten deze worden gebruikt om de fair value te bepalen. Deze groep vormt het eerste niveau. Er moeten marktprijzen worden gebruikt van gelijkaardige activa en verplichtingen indien er geen actieve markt aanwezig is. Op het derde niveau is het verplicht voor de toepassing van fair value terug te vallen op berekeningsmethodieken. Dit is van toepassing wanneer er ook geen actieve markt aanwezig is voor gelijkaardige activa of verplichtingen. Het is dit laatste niveau dat voor problemen kan zorgen. Het gebruik van wiskundige modellen om de fair value te berekenen kan leiden tot een zeer subjectieve waardering. (Ernst & Young, 2005)

Figuur 3.1: Hiërarchie fair value (Ernst & Young, 2005)

De IASB heeft vier attributen dewelke belangrijk zijn bij de toepassing van IFRS: begrijpbaarheid, relevantie, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid. Ernst & Young (2005) haalt aan dat door de toepassing van fair value op het derde niveau de IASB deze eigenschappen een verkeerde orde toekent. Voor Ernst & Young moet de informatie van de financiële overzichten ten eerste betrouwbaar zijn. Daarna kan naar de relevantie worden gekeken. De IASB geeft hierbij teveel aandacht aan de relevantie, wat de andere eigenschappen niet ten goede komt. Daarnaast haalt Ernst & Young ook het belang aan van de verwachtingskloof¹. Door meer belang te hechten aan relevante informatie dan aan betrouwbaarheid en begrijpbaarheid, kan de IFRS deze kloof vergroten in plaats van deze te verkleinen. De oplossing hierbij ligt volgens Ernst & Young zeker niet bij een terugkeer naar het gebruik van historische kosten. Maar bijvoorbeeld cijfers waarop managementbeslissingen zijn gebaseerd, dewelke intern worden gebruikt, kunnen een oplossing bieden. (Ernst & Young, 2005)

¹ Dorantes en Perez (2003) formuleren de verwachtingskloof als volgt: "*The discrepancy between the auditor's perceptions of his or her role, responsibilities, and level of assurance provided, and the perceptions of the users of the financial statements.*"

3.7.2 Gebruik fair value

Er zijn vier omstandigheden waarbij het gebruik van reële waarde in de IFRS voorkomt. Ten eerste voor de waardering van een transactie tijdens de initiële opname in de financiële overzichten. Ook de allocatie van de initiële waarde kan volgens een reële waarde methode gebeuren. Daarnaast wordt voor de waarderingen volgend op de initiële waardering de reële waarde gebruikt. Tot slot wordt de reële waarde gebruikt voor het realiseerbare bedrag te bepalen, zoals bijvoorbeeld bij de impairment test. (Cairns, 2006)

Meer specifiek wordt in IAS 39 de reële waarde methode in drie verschillende gevallen gebruikt. Ten eerste kan het worden angewend om verschillen weg te werken indien activa en passiva op verschillende wijze worden gewaardeerd of indien winsten en verliezen anders worden geclassificeerd. Daarnaast kan de fair value ook worden gebruikt voor een groep van financiële instrumenten dewelke worden beheerd en geëvalueerd op basis van een reële waarde in overeenstemming met een risicomanagement of investeringsstrategie. Ten slotte is een reële waarde methode geschikt voor de in contracten besloten derivaten tenzij deze afgeleide producten geen significante kasstromen genereren. (Cairns, 2005) Kredietinstellingen hebben geen vertrouwen in de toepassing van de reële waarde in IAS 39. Ze verwachten dat deze waarderingmethoden niet zal tegemoetkomen aan de vereisten van de interne risicomanagement modellen. De behandeling van afgeleide producten vormt het grootste probleem. (Business Europe, 2004)

Voor wat betreft de reële waarde behandeling is er meer vertrouwen in de toepassing bij IAS 41. Indien een actieve markt bestaat voor de biologische activa dan biedt de reële waarde methode een meer vereenvoudigde en geschiktere boekhoudkundige behandeling dan een boekhouding via historische kosten. Er dient wel gelet te worden op de betrouwbaarheid waarmee de reële waarde wordt berekend. Aangezien het gebruik van de reële waarde afhankelijk is van subjectieve meningen van gebruikers, kan de reële waarde methode juist de vergelijkbaarheid en harmonisatie in de weg staan. (Elad, 2004)

Een volgende kritiek is volgens Elad (2004) de opname van veranderingen in reële waarde van biologische activa in de winst- en verliesrekening. Ook Rayman (2004) erkent dat de opname van fair value in de winst- en verliesrekening de struikelblok is bij

de toepassing van de reële waardemethode onder IAS 39. In de eerste jaren van de toepassing van de IFRS zullen de resultaten hierdoor meer fluctueren waardoor dit verwarrend kan zijn voor investeerders. (Business Europe, 2004) In de balans daarentegen wordt verwacht dat de posten in reële waardes zijn uitgedrukt. (Rayman, 2004)

Hoofdstuk 4: Eerste bevindingen na toepassing van IFRS bij Europese beursgenoteerde ondernemingen

Beursgenoteerde ondernemingen hebben de toepassing van de IFRS onderschat. Ze stonden volgens Hoogendoorn (2006) niet stil bij de moeilijkheden van de IFRS. Daarnaast verloren ze de gevolgen en de kosten die bij de IFRS komen kijken uit het oog. Ook al vormt de implementatie van de IFRS een uitdaging voor ondernemingen. Het zorgt wel voor een betere vergelijkbaarheid overeen landen en tussen concurrenten in dezelfde sector en over verschillende sectoren. In een studie van het Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW), in opdracht van de Europese Commissie, werd vastgesteld dat 63% van de ondervraagde beleggers van mening zijn dat dankzij de IFRS de kwaliteit van financiële verslagen is verbeterd. Ook 80% van de ondervraagde auditors sluiten zich hierbij aan. (ICAEW, 2007) Auditors hebben een belangrijke taak bij het realiseren van een volledige overeenstemming van de jaarrekeningen met de IFRS. Voor de auditor is het steeds van belang een zekere afstand te houden tot het opmaken van de jaarrekening en zich enkel te concentreren op het controleren ervan. De accountants voelen deze zware druk ook en om verschillen in de interpretatie en toepassing van de IFRS te minimaliseren hebben de Big Four organisaties² elk wereldwijd onderzoeksgroepen opgericht.

Daarnaast is het niet duidelijk wat de basis is van de IFRS. De IFRS standaarden kunnen gezien worden als op principes gebaseerd zowel als op regels gebaseerd. Het is reeds niet duidelijk voor de beursgenoteerde ondernemingen waarop de IFRS gebaseerd zijn. Het kan dan ook niet worden verwacht dat KMO's hier wel een duidelijk zicht op hebben. Om diversiteit te vermijden, kunnen de standaarden best worden geïnterpreteerd op basis van regels. Maar deze methode geeft niet altijd de beste verslaggeving. Hoogendoorn is van mening dat de IFRS standaarden meer moeten streven naar een op principe gebaseerde interpretatie doordat de IFRS reeds teveel regels bevat. (Hoogendoorn, 2006)

² KPMG, PricewaterhouseCoopers, Deloitte en Ernst & Young vormen de Big Four. Ze zijn de vier grootste zakelijke dienstverleners. (Wikipedia, 2008)

In een onderzoek van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) (2006b) blijkt dat de Belgische ondernemingen de voorschriften inzake de voorstelling van de winst- en verliesrekening onder de IFRS goed volgen, op één uitzondering na: de financieringskosten. Doordat de IFRS geen gestandaardiseerd schema bevat en enkel een voorbeeld van een schema heeft opgenomen in IAS 1 "Presentatie van de jaarrekening" met een lijst van verplichte elementen, komt de vergelijkbaarheid in gedrang. Hierbij kan worden vermeld dat Belgische ondernemingen in de jaarrekening van 2005 veel gebruik maken van intermediaire saldi die niet worden vereist door de IFRS. Dit wijst erop dat de bedrijven van mening zijn dat de minimaal verplichte rubrieken onder de IFRS niet voldoende zijn. Prof. Hoogendoorn (2006) wijst tevens op het gebrek aan een gestandaardiseerde balans en resultatenrekening.

Het doel van de IFRS is om meer vergelijkbaarheid te creëren tussen de verschillende financiële verslagen van ondernemingen uit verschillende landen. Maar aangezien bepaalde IFRS standaarden nog steeds op vele manieren kunnen worden geïnterpreteerd, is het volgens dhr. Hoogendoorn (2006) een illusie te denken dat de diversiteit volledig zal verdwijnen. Het gebruik van reële waardes heeft tevens een negatieve invloed op de vergelijkbaarheid aangezien de fair value gebaseerd is op subjectieve gegevens afhankelijk van de sector en de onderneming. Dit probleempunt is ook reeds aangehaald in vorig hoofdstuk. Daarnaast kan worden vermeld dat de toepassing van de reële waarde een grote impact zal hebben voor KMO's. Een fair value waardering vereist namelijk een grotere inspanning dan een waardering op basis van historische kosten.

Volgens Nobes (2006) zorgt IFRS wel voor meer vergelijkbaarheid, maar zullen er nog steeds verschillen blijven bestaan in de financiële verslaggeving tussen verschillende landen. Dit is te verklaren door andere systemen van financiering, recht en belasting in deze landen. De verschillende benaderingen kunnen worden samengevat in twee modellen: de Continentale aanpak en het Angelsaksisch model. Zoals in hoofdstuk 1 en 2 reeds is vermeld, bevat het Continentaal model een band tussen de handelsrechtelijke en de fiscale jaarrekening terwijl dit bij het Angelsaksisch model niet het geval is. België behoort tot de landen die het Continentaal model volgen. (Van Hulle, 2005)

Ook in een studie van KPMG werd duidelijk dat keuzes in verschillende IFRS opties bij de eerste toepassing van IFRS voornamelijk worden bepaald door landentradities. Dit zorgt

ervoor dat internationale vergelijkingen tussen bedrijven van dezelfde branche nauwelijks mogelijk zijn. Deze verschillen binnen dezelfde sector zullen enkel aanwezig zijn tijdens de eerste toepassing van de IFRS. Nadat ondernemingen hun cijfers vergelijken met deze van de concurrenten, zullen de verschillen tussen landen worden weggewerkt. De opname van een joint venture en de verwerking van pensioenen zijn voorbeelden dewelke nog grotendeels worden beïnvloed door het land van herkomst. Voor de toepassing van hedge accounting, ook wel afdekking genoemd, en de presentatie van kasstroomoverzichten daarentegen is de verwerking grotendeels uniform tussen de verschillende landen. (Accountancy Nieuws, 2006a)

Volgens een studie onder leiding van Autoriteit Financiële Markten (2006) zijn er echter nog verschillen voor de toepassing van IAS 7 "Het kasstroomoverzicht" bij Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. IAS 7 biedt namelijk teveel keuzemogelijkheden waardoor er nog geen betere vergelijkbaarheid is ontstaan tussen de kasstroomoverzichten van verschillende ondernemingen. Daarnaast nemen meerdere ondernemingen non-cash mutaties op als kasstromen terwijl dit strijdig is met IAS 7.

In een onderzoek door de "Working Group on IFRS impact and CBSO databases" van het European Committee of Central Balance Sheet Data Offices (ECCBSDO) komt ook naar voor dat de IFRS veel keuzemogelijkheden biedt. De gemaakte keuzes bepalen de verschillen tussen de cijfers op basis van de IFRS en deze op basis van de lokale wetgeving. Zo zal het gebruik van de reële waarde een grotere invloed hebben dan de behandeling door middel van het kostenmodel. (Cayssials, 2007)

Daarnaast stijgt het totale vermogen door de toepassing van de IFRS volgens deze studie. Deze stijging is vooral te wijten aan de herclassificatie van dividenden, een andere behandeling van afschrijvingen en de strengere definitie van voorzieningen. Ook werd er een stijging van het resultaat waargenomen. Dit valt tevens te verklaren door lagere afschrijvingen. Een daling van de financiële kosten en de herclassificatie van de operationele lease als financiële lease liggen onder andere ook aan de basis van het verschil bij het resultaat.

In andere onderzoeken werden er nieuwe effecten gevonden van de toepassing van de IFRS. Zo leidt de IFRS volgens een studie van Hail en Leuz (2007) tot lagere kosten van het eigen vermogen van beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie.

Daarnaast is de Europese kapitaalmarkt meer liquide geworden dankzij de invoering van de IFRS. Deze veranderingen vallen te verklaren doordat beleggers meer inzicht verkrijgen in de financiële positie en prestaties van ondernemingen. Beleggers zijn eerder bereid aandelen te kopen tegen een betere prijs. Tevens nemen de kosten voor het vergelijken van ondernemingen af voor beleggers. Onder de IFRS zijn ondernemingen daarnaast verplicht meer informatie vrij te geven in verband met de financiële gevolgen van het doorgevoerde beleid. De resultaten van deze studie zijn wel onder voorbehoud aangezien het een eerste studie betreft naar de effecten op de kapitaalmarkt na invoering van de IFRS.

Een onderzoek naar het effect van de implementatie van de IFRS bij Duitse ondernemingen komt in tegenstelling tot het onderzoek van Hail en Leuz tot de conclusie dat het toepassen van de IFRS in plaats van de lokale Duitse standaarden leidt tot hogere kosten van het eigen vermogen. Moeilijkheden bij het schatten van de kosten bij het eigen vermogen en mogelijke onnauwkeurigheden van de schatting liggen aan de basis van deze hogere kosten. Daarnaast is op te merken dat in Duitsland bedrijven de keuze krijgen tussen drie sets van standaarden: Bilanzrecht, IFRS en US GAAP. Deze keuzemogelijkheid zorgt voor meer beschikbare informatie per individuele onderneming, maar het bevordert de vergelijkbaarheid tussen de Duitse ondernemingen niet. (Daske, 2006)

Jermakowicz (2004) onderzoekt in haar studie onder andere de eerste toepassing van de IFRS door drie Belgische beursgenoteerde ondernemingen, met name Barco, Bekaert en Solvay. De resultaten tonen aan dat de overstap een significante invloed heeft op zowel het kapitaal als het netto inkomen. Dit valt te verklaren door de waardering van activa en pensioenfondsen, de opname van uitgestelde winstbelastingen, fusies en overnames, en financiële instrumenten. Er kan worden verwacht dat deze topics in mindere mate voorkomen bij KMO's en dus ook minder invloed zullen hebben bij een eventuele overgang naar de IFRS of de IFRS SME voor kleine en middelgrote ondernemingen.

CBFA kwam, net zoals Jermakowicz, tot de conclusie dat onder de IFRS het eigen vermogen groter is. Voor bijna drie vierde van de bestudeerde vennootschappen heeft de overgang naar de IFRS een positieve impact op het eigen vermogen. Op het resultaat daarentegen is er slechts in iets meer dan de helft van de gevallen een positieve invloed. (CBFA, 2006a)

Voor Nederlandse bedrijven heeft de implementatie van de IFRS meestal een positief effect op de winstcijfers. Het is wel op te merken dat de Nederlandse GAAP dichter bij IFRS aanleunt. Beide zijn een Angelsaksische benadering. Het positief effect valt voornamelijk te verklaren door de behandeling van goodwill onder IFRS 3 "Bedrijfscombinaties". Daarnaast hebben de verwerking van de financiële instrumenten en de behandeling van pensioenen een invloed op het resultaat. Bij 75% van de onderzochte ondernemingen is er hierbij een tegengesteld effect van de winstcijfers en het vermogen. Zo komt een positief effect op de winstcijfers meestal samen voor met een negatief effect op het vermogen. Dit is het geval als bijvoorbeeld bepaalde voorzieningen niet acceptabel zijn onder de IFRS standaarden. Deze verschillen dienen te worden genuanceerd aangezien het niet duidelijk is hoelang de gerapporteerde winstverschillen in de toekomst zullen blijven optreden.

De winstbepaling van de financiële instrumenten zal waarschijnlijk zorgen voor een grotere volatiliteit van de gerapporteerde resultaten. Dit kan echter nog niet worden bewezen aangezien de toepassing van de IFRS nog niet lang verplicht is. Een indicatie voor een grotere volatiliteit is terug te vinden in de reconciliaties naar US GAAP van Nederlandse ondernemingen met een Amerikaanse beursnotering. De US GAAP legt met standaard SFAS 133 "Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities"³ vergelijkbare vereisten op zoals onder de IFRS. (KPMG, 2005)

Tot slot kunnen we melden dat de invloed van de IFRS niet enkel beperkt blijft tot een invloed op de geconsolideerde jaarrekeningen. Door het verbod om degressief af te schrijven onder de IFRS, zullen Belgische ondernemingen ook in de enkelvoudige jaarrekening het degressief afschrijven vermijden. Dit is voornamelijk het geval indien het een onderneming betreft dewelke dochter is van een onderneming die reeds onder de IFRS rapporteert. (Cayssials J.L., 2007)

³ Statements of Financial Accounting Standards (SFAS) zijn verklaringen dewelke worden ontwikkeld door de Financial Accounting Standards Board in opdracht van de Security and Exchange Commission. (Wikipedia, 2008)

Hoofdstuk 5: Kritische beschouwing van de standpunten in de Discussion Paper "preliminary views on accounting standards for small and medium-sized entities"

Zoals reeds vermeld, heeft de IASB in juni 2004 een Discussion Paper gepubliceerd over de totstandbrenging van internationale normen voor KMO's. Er zijn acht onderwerpen waarover de IASB een standpunt inneemt. In de Discussion Paper zijn bij elk onderwerp enkele vragen geformuleerd. Antwoorden en commentaren hierop werden ingestuurd door organisaties en bedrijven tot en met 24 september 2004. Hieronder is een overzicht van de acht onderwerpen en enkele ingezonden commentaren⁴ terug te vinden. De vragen uit de Discussion Paper hebben wij ook voorgelegd aan de bevoorrechte getuigen om de Belgische situatie te toetsen. Hun antwoorden hierop zijn hieronder terug te vinden. In bijlage 4 is een lijst opgenomen van de bevoorrechte getuigen.

5.1 Nood aan KMO standaarden

Ten eerste is het van belang te onderzoeken of het nut heeft standaarden te ontwikkelen voor KMO's. In het conceptueel raamwerk van de IFRS normen wordt aangenomen dat de volledige IFRS normen geschikt zijn voor alle ondernemingen. De IASB is er in dit opzicht van overtuigd dat bepaalde concepten van financiële rapportering voor alle ondernemingen dezelfde zijn, zoals de bepaling van activa, passiva, inkomsten en kosten, maar dat de gebruikers van de financiële overzichten van KMO's andere behoeften hebben dan deze van beursgenoteerde ondernemingen. Hierdoor is de ontwikkeling van aparte IFRS SME standaarden gerechtvaardigd. (IASB, 2004)

"Issue 1: Should the International Accounting Standards Board (IASB) develop special Financial reporting standards for SMEs?" (IASB, 2004: 4)

Alhoewel het conceptueel raamwerk voor de IFRS normen stelt dat deze normen geschikt zijn voor alle ondernemingen, kan uit de commentaren worden afgeleid dat de meeste

⁴ Alle commentaren op de Discussion Paper zijn terug te vinden op volgend webadres: <<http://www.iasb.org/Archive/Archive+IASB+Project+-+Comment+Letters.htm#sme>>. Een overzicht van de geraadpleegde commentaren is opgenomen in bijlage 8.

organisaties het hiermee niet eens zijn. Zo stelt het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) dat de behoeften van de gebruikers van financiële overzichten anders zijn dan deze voor ondernemingen van openbaar belang. Vanuit een eerste analyse heeft het VBO drie behoeften van gebruikers kunnen identificeren. Ten eerste de werknemers en de schuldeisers, ze kijken voornamelijk naar de kaspositie van een onderneming; zijn er voldoende middelen om alle stakeholders te geven waar ze recht op hebben? Daarnaast gebruiken managers de financiële rapportering om beleidsbeslissingen te kunnen nemen. Ten slotte is een financiële staat met een winst- en verliesrekening vereist om winsten en eventuele dividenden te berekenen.

KMO's hebben dus geen behoefte aan gesofisticeerde en complexe informatie in hun financiële overzichten zoals dat wel het geval is bij beursgenoteerde ondernemingen. De IFRS normen zijn in de eerste plaats ontwikkeld voor de kapitaalmarkt. Volgens EFRAG zijn investeerders van beursgenoteerde ondernemingen vooral geïnteresseerd in financiële informatie die hen toelaat op korte termijn beslissingen te nemen over het kopen, houden of verkopen van aandelen. Dit is informatie die irrelevant is voor KMO's. In kleine en middelgrote ondernemingen is de kloof tussen aandeelhouders en beleid veel kleiner dan bij beursgenoteerde ondernemingen. En dit uit zich ook in de behoeften die de gebruiker van financiële overzichten heeft.

Omwille van de verschillen in behoeften van de gebruikers zijn de meeste organisaties het eens met de IASB dat er aparte standaarden nodig zijn voor KMO's. Ook zijn de meeste organisaties het eens dat de IFRS SME normen niet mogen worden gebruikt door beursgenoteerde ondernemingen. De beursgenoteerde ondernemingen moeten de volledige IFRS normen volgen.

Tussen de bevoorrechte getuigen zijn er zowel voorstanders als tegenstanders van een aparte set IFRS standaarden voor KMO's. Mevrouw Eggermont, verantwoordelijke voor de consolidatie bij McCain Foods Belgium, is van mening dat de volledige IFRS standaarden niet werkbaar zijn voor KMO's omwille van de workload bij de overgang van Belgische GAAP naar IFRS. Enkel indien de normen sterk worden vereenvoudigd, is er een toekomst voor een toepassing van internationale normen voor kleine en middelgrote ondernemingen. Dhr. Cabooter, Manager Finance and Administration van Tosoh Bioscience, is een voorstander van gelijkaardige standaarden voor alle bedrijven. Voor hem is het dan ook logisch dat er een IFRS SME project is opgestart. Ook dhr. Van de

Sompel, Administration Manager bij Pauwels International, erkent het nut van internationale standaarden voor KMO's maar enkel indien er voldoende vereenvoudigingen zijn. Hij is van mening dat vooral de toelichtingen moeten worden beperkt. Volgen dhr. Hermans, CFO van H. Essers, zijn de verplichte toelichtingen ook het grootste verschilpunt met de Belgische GAAP.

Dhr. Olivier, Partner bij Ernst & Young Bedrijfsrevisoren, ziet eveneens de noodzaak van een convergentie van internationale boekhoudnormen. De volledige IFRS zijn volgens hem te zwaar, waardoor er aanpassingen nodig zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Hij sluit zich aan bij dhr. Van de Sompel en dhr. Hermans dat deze vereenvoudigingen vooral op het gebied van de toelichtingen nodig zijn. De onderliggende principes van de volledige IFRS daarentegen moeten behouden blijven voor de KMO's.

Dhr. Jansen, Financieel Directeur van de Herfurth Group, prefereert eenvormigheid in de standaarden. Hij vreest hierdoor dat een nieuwe set standaarden voor KMO's meer diversiteit brengt waardoor de vergelijkbaarheid vermindert. Dhr. Bouckaert, Group Consolidation and Reporting Manager bij SCR-Sibelco, vindt een aparte set standaarden voor KMO's tevens niet nuttig. Volgens hem schrikt het volume van de volledige IFRS standaarden veel bedrijven af. Maar aangezien de meeste kleine en middelgrote ondernemingen minder gebruik zullen maken van complexe standaarden zoals IAS 39 "Financiële instrumenten: opname en waardering" is het ook haalbaar voor kleine en middelgrote ondernemingen om de volledige IFRS standaarden toe te passen. Éénmaal een onderneming de juiste kennis heeft opgedaan wat betreft de IFRS is de impact minder groot. De eerste toepassing van de IFRS vergt natuurlijk wel enkele elementaire veranderingen. Bijvoorbeeld wat betreft voorzieningen zijn er striktere vereisten. Volgens Dhr. Alliet, Group Accounting and Control Director bij Vandemoortele, is er eveneens geen behoefte aan de IFRS standaarden voor KMO's. Hij is van mening dat vooral het fiscale aspect in België de evolutie naar standaarden die de economische realiteit meer benaderen tegenhouden.

Dhr. Van De Velde deelt de mening van dhr. Bouckaert. Veel complexe standaarden zullen niet of minder van toepassing zijn voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Hierdoor is een aparte set standaarden niet nuttig. Volgens hem zal het de transparantie niet verhogen. Ook de vergelijkbaarheid wordt moeilijker indien er een aparte set van de

IFRS normen komt voor KMO's. Daarnaast ziet hij wel het nut in van een aparte publicatie voor KMO's, waarin vooral de standaarden worden besproken die van toepassing zijn voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Kleine en middelgrote ondernemingen beschikken niet over alle informatie die wordt vereist in de toelichtingen van de volledige IFRS. Veel KMO's houden bijvoorbeeld geen analytische boekhouding bij, waardoor het niet evident is de indirecte kosten te alloceren. Deze informatie en degene die niet relevant is voor KMO's, dient niet te worden gepubliceerd door KMO's volgens dhr. Van De Velde. Hij vergelijkt het met de Belgische boekhoudwetgeving. In België is er één wetgeving die voor alle vennootschappen van toepassing is, maar er is wel een verkort en een volledig schema.

In eerste instantie sluit dhr. van de Ven, Financial Director van LMS International, zich aan bij dhr. Bouckaert en dhr. Alliet. Internationale standaarden zijn niet nuttig voor kleinere bedrijven. De grotere Belgische niet-beursgenoteerde bedrijven, waaronder LMS International, kunnen de regels toepassen van de volledige IFRS. Toch ziet ook dhr. van de Ven het nut in van een vereenvoudiging van de IFRS standaarden. Dit voornamelijk omwille van de kosten die gepaard gaan met de invoering van IFRS.

De bevoorrechte getuigen kijken bij deze vraag vooral naar de complexiteit van de IFRS om een oordeel te vellen of er aparte standaarden moeten komen voor KMO's. Daarnaast mogen de gebruikers van de financiële overzichten niet uit het oog verloren worden. Voor KMO's heeft het VBO drie behoeften van gebruikers kunnen identificeren zoals hierboven reeds vermeld. Als men deze behoeften vergelijkt ten opzichte van deze van analisten bij beursgenoteerde ondernemingen bijvoorbeeld, is er minder complexe en gedetailleerde informatie vereist. Met het oog op deze behoeften kunnen eventuele vereenvoudigingen worden doorgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door minder gedetailleerde informatie te vereisen in de toelichtingen, zoals dhr. Van de Sompel en dhr. Hermans reeds hebben aangehaald.

5.2 Doelen

Het tweede punt in de Discussion Paper zijn de doelen van een set van financiële rapporteringstandaarden voor KMO's. Volgens de IASB is het belangrijk dat de standaarden een hoge kwaliteit van de rapportering garanderen. De rapportering moet begrijpbaar zijn en de standaarden moeten uitvoerbaar zijn voor alle kleine en

middelgrote ondernemingen. Daarnaast moet er worden tegemoetgekomen aan de behoeften van de gebruikers van de standaarden. De standaarden moeten gebaseerd zijn op hetzelfde conceptueel raamwerk als dit van de volledige IFRS. En de financiële lasten van KMO's die wensen te rapporteren met behulp van internationale standaarden, moeten verminderen door gebruik te maken van de IFRS SME. Ten slotte is de IASB van mening dat de internationale standaarden voor KMO's ervoor moeten zorgen dat er een gemakkelijke overgang mogelijk is naar de volledige IFRS wanneer een onderneming van openbaar belang wordt. (IASB, 2004)

"Issue 2: What should be the objectives of a set of Financial reporting standards for SMEs?" (IASB, 2004: 5)

De normen moeten dus volgens de IASB gemakkelijk zijn. Dit is één van de voornaamste doelen in het KMO project. Maar European federation of accountants and auditors (EFAA) wijst hierbij op dat het in kleine en middelgrote ondernemingen vaak niet van belang is om de normen op zich goed te begrijpen, maar dat het belangrijker is om het resultaat van de rapportering goed te kunnen interpreteren.

Daarnaast is het EFAA van mening dat het IFRS raamwerk te sterk is georiënteerd naar beursgenoteerde ondernemingen. Normen voor KMO's kunnen dus niet zomaar worden gebaseerd op dit raamwerk. EFRAG sluit zich bij dit standpunt aan. Volgens EFRAG is het van belang dat er eerst wordt gekeken naar de behoeften van de gebruikers. Daarna pas kan een raamwerk worden opgesteld. Het raamwerk kan gebaseerd zijn op dezelfde principes als het IFRS raamwerk, maar dan aangepast aan de specifieke karakteristieken van de KMO's en de gebruikers van zijn financiële verslagen.

Tot slot stellen EFRAG en VBO vast dat een gemakkelijke overgang naar de volledige IFRS geen doel op zich is. Veel KMO's zullen namelijk nooit overgaan op rapportering volgens de volledige IFRS. Tevens moet er op worden gelet dat de KMO normen niet te nauw aansluiten op de IFRS. Indien de normen ontwikkeld voor KMO's te sterk gelijken op de IFRS normen zou dit leiden tot hogere kosten.

Zowel dhr. Hermans als dhr. Bouckaert wijzen op het feit dat in België de meeste financiële overzichten van KMO's zeer fiscaal geïnspireerd zijn. Een belangrijke doelstelling voor de IFRS SME standaarden moet zijn dat de financiële overzichten een

“true and fair view” geven van de onderneming. Met andere woorden normen die meer gebaseerd zijn op de bedrijfseconomische waardering. Maar toch moet er ook aandacht worden gegeven aan de complexiteit van de standaarden. Éénvoud is volgens dhr. van de Fer een voorname doelstelling voor financiële standaarden voor KMO's. Mevr. Eggermont sluit zich hierbij aan. Dhr. Jansen vindt de vereenvoudiging ook het belangrijkste doel van de IFRS SME. Zo stelt hij bijvoorbeeld voor om het gebruik van reële waarde te onderzoeken: levert de inspanning voldoende toegevoegde waarde aan de financiële overzichten? Volgens dhr. Van De Velde moeten vooral de verschillen tussen de IFRS en de lokale standaarden worden uitgediept. Bij deze verschillen moet dan de nodige commentaar worden opgenomen zodat een omzetting eenvoudig en gemakkelijk kan verlopen.

Daarnaast wijst dhr. Hermans op een steeds internationaler wordende economie in België. Internationale standaarden kunnen de vergelijkbaarheid van de financiële overzichten verbeteren volgens hem. Doordat er éénzelfde waarderingsbasis wordt gebruikt, zal de vergelijkbaarheid ook volgens dhr. Van de Sompel verbeteren. Dhr. Cabooter sluit zich hierbij aan. Internationale normen kunnen ervoor zorgen dat bedrijven beter kunnen worden ingeschat. Waardoor het eenvoudiger wordt om relaties met andere ondernemingen te waarderen en af te wegen. Volgens Mevr. Eggermont zorgt de IFRS niet voor een betere vergelijkbaarheid. Aangezien de IFRS geen standaardschema bevat, kan bijvoorbeeld de omzet worden opgesplitst in deelactiviteiten naargelang de onderneming dit wenst. Concurrenten kunnen een andere opdeling verkiezen waardoor de financiële overzichten minder vergelijkbaar zullen zijn dan onder de Belgische GAAP. Dhr. Alliet wijst op het feit dat de vergelijkbaarheid voor kleinere ondernemingen minder belangrijk is.

Voor wat betreft het bekomen van kredieten bij banken kunnen internationale standaarden een voordeel met zich meebrengen volgens dhr. Hermans. Ook in het gesprek met dhr. Alliet werd duidelijk dat de keuze om de IFRS te gebruiken bij Vandemoortele onder andere gemaakt is omwille van een betere informatieverzorging naar de kredietverleners toe. Dhr. Van de Sompel is daarnaast ook van mening dat klanten, leveranciers en concurrenten kunnen meeprofitieren van een betere informatieverzorging.

Volgens dhr. Olivier moeten de IFRS SME standaarden begrijpbaar zijn voor de gebruikers. Ze moeten geschikt zijn voor een wereldwijde toepassing, en het gewenste kwaliteitsniveau halen. Een belangrijke doelstelling van de internationale normen voor kleine en middelgrote ondernemingen is om de administratieve lasten te verlichten. Daarnaast haalt dhr. Olivier aan dat een eenvoudige overgang naar de volledige IFRS mogelijk moet zijn.

Eenvoud is wat mij betreft de belangrijkste doelstelling. De standaarden moeten zoals dhr. Olivier meldde begrijpbaar zijn voor de gebruikers. Daarnaast moeten de IFRS SME standaarden ook helpen aan een betere informatieverschaffing. Dit is noodzakelijk voor een zeer internationaal georiënteerde Belgische economie, zoals dhr. Hermans reeds aanhaalde. Dat België wel degelijk een internationale speler is, kan worden afgeleid uit de cijfers van tabel 1.2.

5.3 Definitie KMO

De definitie van een KMO wordt als volgend onderwerp besproken. Ondernemingen die van openbaar belang zijn moeten rapporteren onder de volledige IFRS. Ondernemingen die niet van openbaar belang zijn, zijn de potentiële gebruikers van de standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen. (NIVRA, 2004) De IASB wenst niet te werken met een grootte criterium en laat de juiste invulling van de definitie van een KMO over aan de nationale regelgevers. Ze is er wel van overtuigd dat bijvoorbeeld als enkel één aandeelhouder vraagt voor de toepassing van de volledige IFRS, deze ook moet worden gebruikt. (IASB, 2004) In de Discussion Paper blijft het onduidelijk of de IFRS SME is bedoeld voor de geconsolideerde jaarrekening, de enkelvoudige jaarrekening of voor beide. In de nationale wetgevingen kan dit worden bepaald. Zo gebeurt dit ook voor de toepassing van de volledige IFRS. In België moeten de beursgenoteerde bedrijven hun geconsolideerde jaarrekening publiceren volgens de IFRS. Niet-beursgenoteerde bedrijven krijgen tevens de mogelijkheid om hun geconsolideerde jaarrekening te publiceren onder de IFRS. De enkelvoudige jaarrekening daarentegen dient wel steeds te worden gepubliceerd volgens de Belgische GAAP, dit omwille van de link tussen de jaarrekening en de fiscale aangifte.

"Issue 3: For which entities would IASB Standards for SMEs be intended?" (IASB, 2004: 5)

De IASB is van mening dat de ondernemingen waarvoor de KMO normen bedoeld zijn, moeten worden gedefinieerd met kwalitatieve criteria. De meeste organisaties kunnen zich hierin wel vinden, maar benadrukken dat de definitie die in de Discussion Paper wordt gegeven voor "openbaar belang" niet voldoende is. Zo ziet International Federations of Accountants (IFAC) bijvoorbeeld wel het nut van een bijkomend criterium wat betreft de grootte van de onderneming. Een zeer grote onderneming die niet beursgenoteerd is, kan toch best volgens de volledige IFRS normen rapporteren. IFAC ziet de rol van de IASB hierbij eerder om advies te geven naar landen toe. European Private Equity and Venture Capital Association (EVCA) kan zich hierin vinden. Zij eisen dat de IASB een duidelijke definitie voor "openbaar belang" opstelt, de verdere invulling moet gebeuren door de nationale of Europese overheden.

EFAA vindt het concept "openbaar belang" te complex en volgens EFAA is dit open voor misvattingen. Het is beter om te werken met een reeds gekende definitie zoals deze van "public interest entity" of met het onderscheid van beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde ondernemingen. Volgens de European association of co-operative banks (EACB) is het onderscheid tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde ondernemingen in de praktijk ook gemakkelijker toepasbaar dan deze van "openbaar belang".

Het merendeel van de bevoorrechte getuigen zijn niet of minder bekend met het begrip "openbaar belang". Daarnaast is de titel van het IFRS SME project ongelukkig gekozen. De grotere Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen vallen namelijk ook nog onder het toepassingsgebied van het IFRS SME project. In de Belgische wetgeving is enkel een definitie opgenomen voor de kleine vennootschappen⁵. Zij mogen onder de Belgische boekhoudnormen rapporteren volgens het verkort schema. Ondernemingen die niet voldoen aan de criteria zijn verplicht het volledig schema te gebruiken in de financiële overzichten onder Belgische GAAP.

⁵ Art. 15 §1 Wetboek van Vennootschappen:

"Kleine vennootschappen zijn deze vennootschappen met rechtspersoonlijkheid die voor het laatst en het voorlaatst afgesloten boekjaar, niet meer dan één der volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand: 50;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde : 7.300.000 EUR;
- balanstotaal: 3.650.000 EUR; tenzij het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 bedraagt."

In een brochure over de Belgische economie geeft de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (2007) aan dat een kleine onderneming minder dan tien werknemers in dienst heeft, een middelgrote onderneming heeft tussen de tien en vijftig werknemers. Grote ondernemingen hebben meer dan vijftig werknemers. Deze definities van kleine, middelgrote en grote ondernemingen staan loodrecht op de veronderstelling dat de IFRS SME bedoeld is voor ondernemingen met meer dan vijftig werknemers.

De grotere Belgische ondernemingen kunnen volgens dhr. Bouckaert en dhr. Alliet de IFRS zonder problemen toepassen. Ze zien vooral voordelen voor het gebruik van de IFRS SME standaarden voor de Belgische middelgrote ondernemingen. Dhr. Hermans en dhr. Van De Velde zien tevens geen nut in deze standaarden voor de kleinere ondernemingen. Dhr. Van De Velde denkt hierbij dan aan de definitie die in de Europese context wordt gebruikt voor de micro-ondernemingen⁶. Voor de grote niet-beursgenoteerde ondernemingen daarentegen kunnen internationale normen wel nuttig zijn. Dhr. van de Ven sluit zich hierbij aan. Internationale standaarden zijn niet nuttig voor kleinere ondernemingen. Maar de grotere Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen die internationaal actief zijn, kunnen wel baat hebben bij internationale standaarden.

Dhr. Hermans vindt een grootte criterium hieromtrent nuttig, aangezien internationale standaarden volgens hem ook te hoge kosten met zich meebrengen voor kleine ondernemingen. In België moet er namelijk dubbel werk worden geleverd voor de enkelvoudige jaarrekening. Aangezien er dan moet worden gerapporteerd volgens de IFRS, maar ook nog steeds volgens de Belgische GAAP omwille van de directe fiscale link tussen de jaarrekening en de geheven belastingen. Dit is anders in de zogenaamde Angelsaksische landen, waar de lokale normen meer aansluiten bij de IFRS. Dhr. Van de Sompel is ook van mening dat er moet worden gekeken naar de omvang van de groep. Hij stelt gelijkaardige criteria voor als onder de Belgische wetgeving vereist zijn om uit te maken of een onderneming volgens het verkort of het volledig schema moet rapporteren. Volgens dhr. Cabooter is een grootte criterium niet echt nodig. Hij is van mening dat de doelgroep van de IFRS SME bestaat uit alle ondernemingen die niet verplicht zijn de

⁶ Micro ondernemingen hebben minder dan 10 werknemers. (www.iasb.org)

volledige IFRS toe te passen. Ook de kleinere ondernemingen die in België verplicht zijn een boekhouding te voeren onder het verkort schema vallen hier onder.

Volgens dhr. Olivier is de grens die momenteel getrokken wordt door de IASB van minimaal vijftig werknemers te laag. Daarnaast moet ook worden gekeken naar het aantal belanghebbenden. Dhr. Olivier is van mening dat hoe meer belanghebbenden een onderneming heeft, hoe meer bereidheid tot transparantie er is. Ook het internationaal karakter van een onderneming is van belang. Het internationaal karakter van een onderneming kan zich op twee gebieden uitspreiden. Ten eerste door handel te drijven met buitenlandse ondernemingen. Daarnaast kan de interne structuur omwille van buitenlandse dochter- of moederondernemingen ook internationaal gekleurd zijn. Hoe internationaler een bedrijf is, hoe meer bereid het zal zijn internationale normen toe te passen.

De definitie van KMO's is niet duidelijk genoeg. Best kan de definitie worden aangepast naar bijvoorbeeld "ondernemingen die geen gebruik maken van publiek kapitaal", of "ondernemingen dewelke niet verplicht zijn de volledige IFRS toe te passen".

De IFRS SME standaarden moeten volgens mij bestemd zijn voor de ondernemingen waarvoor het toepassen van de volledige IFRS standaarden teveel inspanning vereist, maar welke wel wensen te rapporteren op internationaal niveau. Of de grens van vijftig werknemers te laag ligt, daar spreek ik me niet over uit. Volgens mij zijn er ook kleinere groepen die zeer internationaal actief zijn en toch wensen te rapporteren met behulp van de IFRS SME. De grootste vraag is of ondernemingen moeten worden verplicht onder de IFRS SME te rapporteren of dat de toepassing vrijwillig kan gebeuren. Ik ben zelf een voorstander van de vrijwillige toepassing. Maar indien de Belgische wetgever beslist om het te verplichten, moet zeker het internationaal karakter van een onderneming in rekening worden gebracht bij het toepassingsgebied.

In de meeste antwoorden op de Discussion Paper is er tot slot eensgezindheid dat het bepalen of de volledige IFRS moet worden toegepast indien één aandeelhouder dit eist, niet behoort tot het takenpakket van de IASB en dus ook niet thuishoort bij het IFRS SME project van de IASB. Dit behoort tot de nationale wetgeving of de statuten van een onderneming. Of een onderneming de volledige IFRS moet volgen omdat haar moeder volgens de IFRS rapporteert is opnieuw een beslissing die moet worden gemaakt op

nationaal niveau in de wetgeving, of in de statuten per onderneming of per groep. Zelf ben ik van mening dat beide beslissingen moeten worden opgenomen in de statuten van de groep zelf.

5.4 Verplichte terugval

Het vierde punt concentreert zich op wat er moet gebeuren als een bepaalde transactie of situatie niet is vermeld in de normen. Één optie is het verplicht terugvallen op de IFRS. Daarnaast kan er ook voor worden gekozen dat de IFRS als een bron van ondersteuning worden gebruikt en er tevens naar andere standaarden kan worden gekeken. De IASB is van mening dat het eerste alternatief een grotere vergelijkbaarheid zal opleveren. (IASB, 2004)

"Issue 4: If IASB Standards for SMEs do not address a particular accounting recognition or measurement issue confronting an entity, how should that entity solve the issue?" (IASB, 2004: 7)

Het VBO steunt de mening van de IASB zolang het consistent is met het KMO raamwerk. Met andere woorden zolang er rekening wordt gehouden met de behoeften van de gebruikers. Het VBO vereist ook enkele voorwaarden onder welke het verplicht terugvallen op de volledige IFRS normen (mandatory fallback) wordt toegelaten, namelijk: elk gebruik van "mandatory fallback" moet openbaar worden gemaakt; het moet duidelijk worden geïdentificeerd; en het gebruik moet worden beperkt tot een bepaald aantal specifieke gevallen. EFRAG is het eens met een beperkte toepassing van "mandatory fallback". Zij zijn van oordeel dat dit het beste in praktijk kan worden gebracht door in de standaarden naar de volledige IFRS standaarden te verwijzen.

In de gesprekken met de bevoorrechte getuigen komt een duidelijke voorkeur voor de verplichte terugval op de volledige IFRS naar voren. Dit om de consistentie en de vergelijkbaarheid te behouden volgens dhr. Alliet. Het behouden van de waarderingsregels is volgens dhr. Hermans de voornaamste reden voor de "mandatory fallback". Ook dhr. Van De Velde vindt de verplichte terugval de beste oplossing om een goede vergelijkbaarheid en transparantie van de financiële overzichten te bekomen. Dhr. Olivier vindt eveneens dat de volledige IFRS normen een vangnet moeten vormen voor de IFRS SME normen. De IFRS SME normen moeten een op zich alleenstaand document

zijn, maar er moet een duidelijk verband zijn tussen deze normen en de volledige IFRS. Dhr. van de Ven en dhr. Cabooter sluiten zich hierbij aan. Mevr. Eggermont hecht ook veel belang aan de juiste waardering, maar volgens haar kan de meest gepaste waardering ook worden overgenomen uit een lokale GAAP.

Dhr. Bouckaert steunt eveneens het verplicht terugvallen op de volledige IFRS. Hiermee kunnen alle transacties worden geboekt. Indien een bepaalde transactie niet is opgenomen onder de IFRS normen, kan door middel van IAS 8 "Grondslagen van financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten" worden teruggevallen op andere sets van standaarden. SCR-Sibelco heeft hier reeds ervaring mee. Voor de sector waarin zij actief zijn, het ontginnen van industriemineralen, bestaat geen specifieke norm onder IFRS. Om deze transacties te verwerken, bekijken zij het raamwerk van de IFRS, en daarnaast bekijken ze de boekhoudkundige verwerking onder de US GAAP en de Australian GAAP. Een voorbeeld van een transactie dewelke niet onder de IFRS is bepaald voor SCR-Sibelco is de verwerking van de kosten die worden gemaakt bij het verwijderen van de afdeklaag welke boven de mineralen ligt.

Dhr. Van de Sompel heeft een andere visie op de problematiek. Hij is van mening dat indien er niets wordt bepaald in de standaarden in verband met een bepaalde transactie er dan ook geen verplichting is om deze transactie te boeken. Een KMO boekt dit dan best ook niet, maar kan bijvoorbeeld wel een toelichting opnemen bij de waarderingsregels met een eventueel effect indien het een belangrijke transactie betreft. Dhr. Jansen vindt dat de IFRS SME standaarden zo compleet mogelijk moeten zijn. Hij stelt een terugkeer naar de BE GAAP voor indien een transactie niet is terug te vinden in de IFRS SME.

Ik steun het standpunt om verplicht terug te vallen op de volledige IFRS. Dit lijkt me noodzakelijk om een goede vergelijkbaarheid te bekomen. Indien er toch op andere standaarden wordt teruggevallen, dient dit te gebeuren binnen het raamwerk van de IFRS SME.

5.5 *Optional reversion*

In de paper wordt er daarnaast ingegaan op het feit of een onder de IFRS SME rapporterende onderneming een norm mag toepassen van de IFRS terwijl er in de IFRS

SME is gekozen voor een andere behandeling van deze norm (optional reversion). Indien een onderneming teruggrijpt naar de volledige IFRS is er een keuze of dit gebeurt volgens een standard-by-standard aanpak, een principle-by-principle methode of een combinatie van de twee. Bij de standard-by-standard aanpak is de onderneming verplicht terug te keren naar de IFRS in zijn geheel. Terwijl bij een principle-by-principle politiek de onderneming een keuze heeft om aparte principes toe te passen zonder de verplichting om al de principes van de volledige IFRS standaard te gebruiken. (IASB, 2004)

"Issue 5: May an entity using IASB Standards for SMEs elect to follow a treatment permitted in an IFRS that differs from the treatment in the related IASB Standards for SMEs?" (IASB, 2004: 7)

Onder de commentaren is er een duidelijke voorkeur terug te vinden om geen terugkeer naar een individuele volledige IFRS norm toe te laten indien dit een andere behandeling betreft dan in de KMO norm. De "optional reversion" zou volgens het VBO namelijk leiden tot dubbelzinnigheid van de normen en zowel tot vergelijkingsproblemen als problemen in verband met de begrijpbaarheid. Het VBO ziet wel de mogelijkheid om eventuele uitzonderingen toe te laten, bijvoorbeeld wat betreft de normen in verband met presentatie. Volgens EACB is het daarnaast van belang om de consistentie met het KMO raamwerk te garanderen indien "optional reversion" toch wordt toegepast.

De bevoorrechte getuigen zijn ook unaniem tegen het gebruik van "optional reversion". Dhr. Bouckaert maakt daarbij de opmerking dat de behandelingen voorzien in de IFRS SME standaarden in lijn moeten zijn met deze van de volledige IFRS. Het moet op dezelfde waarderingsprincipes zijn gebaseerd als de volledige IFRS. De andere bevoorrechte getuigen sluiten zich hierbij aan. Deze vraag wekt bij de meeste geïnterviewden gefronste wenkbrauwen op, aangezien zij er vanuit gaan dat de waarderingsprincipes hetzelfde blijven voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Volgens dhr. Olivier kunnen kleine en middelgrote ondernemingen wel kiezen om bepaalde toelichtingen te publiceren welke verplicht zijn onder de IFRS, maar niet onder de IFRS SME. Dhr. Van de Sompel vindt daarnaast dat KMO's ook de keuze moeten hebben om de volledige IFRS toe te passen in plaats van de afgezwakte vorm voor kleine en middelgrote ondernemingen. Maar indien de keuze wordt gemaakt om de volledige

IFRS te volgen, moet dit ook gebeuren voor alle standaarden. Hierbij dient te worden opgemerkt dat ondernemingen momenteel al de kans krijgen om de geconsolideerde jaarrekening conform de IFRS te publiceren in België. Dhr. Jansen is tevens van mening dat KMO's zelf moeten kiezen om de volledige IFRS of de IFRS SME toe te passen. Nadat de keuze is gemaakt, moeten ze zich hier ook aan houden. Dit om het duidelijk te houden voor de lezers van de financiële overzichten. Dhr. Van De Velde is ook van mening dat er geen mix mag worden gemaakt tussen de IFRS en de IFRS SME standaarden. Dat de IASB deze vraag opneemt in de Discussion Paper is voor hem eerder een teken dat er geen IFRS SME moet komen.

Ik sluit me aan bij de mening van de bevoorrechte getuigen. Ten eerste moet de IFRS SME volledig worden gevolgd indien een onderneming heeft gekozen om deze toe te passen. Zoals dhr. Van de Sompel en dhr. Jansen reeds aanhaalden, kunnen ondernemingen ook kiezen om de volledige IFRS toe te passen. Daarnaast is dit een rare vraag. De waarderingsprincipes onder de IFRS SME dienen gelijkaardig te zijn zoals deze van de volledige IFRS. Het lijkt me mogelijk in de IFRS SME standaarden minder keuzemogelijkheden te geven dan onder de volledige IFRS, voor de eenvoud van de standaarden voor KMO's. Maar het is absurd om een volledig andere waardering op te nemen in de IFRS SME dan in de volledige IFRS. Beide hebben een gemeenschappelijk doel, om de jaarrekeningen te harmoniseren en beter te kunnen vergelijken. Door andere waarderingsgrondslagen mogelijk te maken in de IFRS standaarden voor KMO's komt dit in gedrang.

Zowel PricewaterhouseCoopers (PwC) en EFAA halen daarentegen aan in hun antwoorden op de Discussion Paper dat "optional reversion" wel moet kunnen. PwC kiest voor de standard-by-standard aanpak, terwijl EFAA de principle-by-principle aanpak verkiest. De European Accounting Association (EAA) is geen voorstander van de optionele terugkeer naar een individuele IFRS norm, maar indien dit toch gebeurt prefereren zij de principle-by-principle aanpak. Zij wijzen namelijk op problemen die kunnen rijzen bij bepaalde complexe standaarden zoals IAS 39 indien de standard-by-standard aanpak wordt gevolgd. Ik ben geen voorstander van de optional reversion, maar indien ze wordt toegepast verkies ik een principle-by-principle aanpak. Het is belangrijker de meest relevante principes toe te passen in plaats van een volledige standaard. Nogmaals dien ik er op te wijzen dat het niet aan te raden is andere principes mogelijk te maken in de IFRS SME dan onder de volledige IFRS.

5.6 Aanpak IASB

In de aanpak van de ontwikkeling van de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen verkiest de IASB de volledige IFRS als basis te gebruiken en hierop aanpassingen voor KMO's te maken. De IASB neemt deze positie aan omdat zij ervan is overtuigd dat de behoeften van de gebruikers van de financiële rapportering in beursgenoteerde bedrijven toch in grote lijnen vergelijkbaar zijn met deze van de KMO's. Er zijn gelijkenissen tussen de rapportering van beursgenoteerde ondernemingen en KMO's, maar toch zijn er ook enkele verschillen in de behoeften die de IASB zeker niet uit het oog mag verliezen. (IASB, 2004)

"Issue 6: How should the Board approach the development of IASB Standards for SMEs? To what extent should the foundation of SME standards be the concepts and principles and related mandatory guidance in IFRSs?" (IASB, 2004: 8)

In de antwoorden is er geen eenduidigheid terug te vinden over de vraag of de IASB met de IFRS moet starten als beginpunt voor de IFRS SME standaarden. Volgens EFRAG is dit een goed startpunt. Het is gemakkelijker en goedkoper om te beginnen met iets, in plaats van met niets. Maar er moet dan wel voldoende aandacht worden besteed aan wat relevant is voor een KMO en de gebruikers van zijn financiële overzichten. Het VBO is het hiermee eens en benadrukt ook het feit dat eerst de noden van de gebruikers moeten worden onderzocht.

Leaseurope bijvoorbeeld verkiest het opstellen van een KMO raamwerk als beginpunt. Ook de EACB kan zich hierin vinden. Volgens hen is het belangrijk dat er eerst een analyse gebeurt van de behoeften van de gebruikers, samen met een analyse van de eigenschappen van de accountants die de jaarrekeningen volgens de IFRS zullen moeten opstellen. De resultaten van deze analyses moeten worden gebruikt om een degelijk raamwerk voor KMO's te ontwikkelen. En vanaf dan kan de IASB aan de hand hiervan aanpassingen doen aan de IFRS standaarden om ze geschikt te maken voor kleine en middelgrote ondernemingen.

De bevoorrechte getuigen vinden het starten met de volledige IFRS een goed begin. Dhr. Olivier merkt op dat de IFRS, voordien de IAS genoemd, al een hele ontwikkelingscyclus hebben ondergaan. De IFRS zijn reeds in ontwikkeling sinds 1973. Het is in dit opzicht dan ook logisch om hierop verder te bouwen. Dhr. Alliet is van mening dat er vooral

moet worden vertrokken van de basisprincipes van de volledige IFRS. Wat niet inhoudt dat de volledige IFRS standaard als startpunt wordt genomen. Het is namelijk van belang om normen te ontwikkelen voor kleine en middelgrote ondernemingen dewelke niet te dicht liggen bij de volledige IFRS. Want indien ze te kort aansluiten bij de volledige IFRS, kan de KMO net zo goed de volledige IFRS toepassen.

Daarnaast haalt dhr. Cabooter aan dat indien er van niets wordt vertrokken om de IFRS SME standaarden te ontwikkelen, er zich tegenstrijdigheden met de volledige IFRS gaan voordoen. Ook dhr. Van De Velde sluit zich hierbij aan. Volgens hem moet er worden vertrokken vanuit de volledige IFRS en moet er dan voor elke standaard nagegaan worden in welke mate ze van toepassing zijn op de kleine en middelgrote ondernemingen.

Het is een uitdaging voor de IASB om standaarden te ontwikkelen voor kleine en middelgrote ondernemingen. Zoals dhr. Alliet opmerkt, heeft het weinig zin normen te ontwikkelen welke te dicht bij de volledige IFRS liggen. Maar zoals reeds is gemeld, is het ook belangrijk om dezelfde waarderingsprincipes te handhaven voor kleine en middelgrote ondernemingen. Het antwoord hierop ligt in de toelichtingen. Dhr. Hermans is namelijk van mening dat vooral de omvang van de toelichtingen het grootste verschil vormt tussen de Belgische GAAP en de IFRS. De waarderingsprincipes van de volledige IFRS zijn volgens dhr. Hermans het meest gepaste startpunt. Van daaruit kunnen de toelichtingen dan worden verlicht voor kleine en middelgrote ondernemingen.

5.7 Basis voor aanpassingen

In het volgende punt wordt de vraag gesteld als de IASB uitgaat van de volledige IFRS als basis, wat dan de aanpak moet zijn om eventuele aanpassingen te maken. De IASB erkent dat er een afweging moet zijn tussen de tegemoetkoming van de behoeften van de gebruikers en een kosten-baten analyse. De informatiebehoeften van gebruikers van de financiële rapportering bij kleine en middelgrote ondernemingen zijn verschillend van deze bij ondernemingen van openbaar belang. Voor een KMO zijn de kasstromen op korte termijn bijvoorbeeld belangrijker. (IASB, 2004)

"Issue 7: If IASB Standards for SMEs are built on the concepts and principles and related mandatory guidance in full IFRSs, what should be the basis for modifying those concepts and principles for SMEs?" (IASB, 2004: 8)

In de antwoorden is er unanimititeit dat de behoeften van de gebruikers en een kosten-baten analyse noodzakelijk zijn voor wat betreft de ontwikkeling van de IFRS SME normen. Dit houdt in dat de principes in verband met de erkenning en met maatstaven moeten worden aangepast aan de noden van de kleine en middelgrote ondernemingen. Ook de publicatievereisten moeten worden aangepast aan de KMO's.

Zoals bij het vorige punt reeds gemeld, zijn enkele bevoorrechte getuigen van mening dat de aanpassingen vooral nodig zijn bij de toelichtingsvereisten. Mevr. Eggermont ziet daarnaast ook het nut van een kosten-baten analyse, welke naar voor kwamen in de antwoorden op de Discussion Paper. Ze is van mening dat bijvoorbeeld de impairment testen niet haalbaar zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Volgens dhr. Bouckaert daarentegen zijn de volledige IFRS standaarden op zich wel toepasbaar voor kleine en middelgrote ondernemingen, en brengt een impairment test geen te zware last met zich mee. Hij ziet vooral nut in een eenvoudiger omschrijving van de volledige IFRS standaarden, aangezien deze standaarden zeer technisch omschreven zijn.

Ook volgens dhr. Jansen moet er een kosten-baten analyse worden gemaakt. Zo haalt hij bijvoorbeeld de inspanningen aan die vereist zijn om de toekomstige pensioenverplichtingen te bepalen. Dit is een zeer omvangrijk werk, en een onderneming betaalt ook een hele som om een actuaaris hierover te raadplegen. Dhr. Van De Velde is van mening dat voor deze kosten-baten analyse de IASB gebruik kan maken van lokale onderzoeken, zoals het onderzoek dat is gevoerd aan de Hogeschool van Gent. Aan de hand hiervan kunnen de grootste verschilpunten van de lokale standaarden en de IFRS worden uitgediept. Dit kan dan een basis vormen voor de aanpassingen.

Voor vele KMO's zal de toepassing van internationale standaarden een zware opgave zijn. Een degelijke kosten-baten analyse kan de IASB op weg helpen om vereenvoudigingen door te voeren. Zoals ook reeds in het vorig punt is aangehaald, moeten de waarderingsprincipes daarnaast dezelfde blijven als deze van de volledige IFRS. De toelichtingen kunnen daarentegen wel worden verlicht voor de KMO's. De gebruikers hebben immers minder nood aan gedetailleerde informatie.

5.8 Vorm

Het achtste en laatste punt dat de IASB aansnijdt in de Discussion Paper is in welke vorm de internationale standaarden voor KMO's moeten worden gepubliceerd. De IASB is van mening dat de IFRS SME best in een aparte publicatie beschikbaar zijn en dat de standaarden worden genummerd zoals de IFRS nummering. (IASB, 2004).

"Issue 8: In what format should IASB standards for SMEs be published?" (IASB, 2004: 9)

De KMO standaarden moeten volgens de antwoorden in een aparte publicatie openbaar worden gemaakt. Maar over de organisatie is er geen eenduidigheid terug te vinden in de commentaren. Er zijn zowel voor- als tegenstanders van de nummering volgens de IFRS. Volgens David Raggay, lid van het IASB SME advies panel, kunnen de KMO normen het best worden georganiseerd volgens de IFRS nummer. Dit vergemakkelijkt volgens hem de vergelijking met de IFRS standaarden. VBO deelt deze mening. De EFRAG daarentegen prefereert "topical sequence". Zij gaan ervan uit dat veel gebruikers van de rapportering volgens de IFRS SME niet bekend zijn met de volledige IFRS. De EFAA combineert beide standpunten door de normen te schikken volgens "topical sequence" met een verwijzing naar de IFRS norm.

Daarnaast zijn er ook voor- en tegenstanders van een doel en samenvatting bij elke KMO norm. Volgens het VBO is dit nodig omdat de normen zo beter begrijpbaar zijn en ook onafhankelijk van de volledige IFRS normen kunnen worden gebruikt. EFRAG gaat hiermee akkoord indien de normen worden georganiseerd volgens de IFRS nummering. Maar indien er wordt geopteerd voor "topical sequence" vindt EFRAG een aparte verklaring, doel en samenvatting bij elke norm overbodig.

De bevoorrechte getuigen sluiten zich aan bij de mening van de IASB. Ze verkiezen dat de KMO standaarden in een aparte publicatie worden uitgebracht, en dat hierin de nummering van de volledige IFRS standaarden moet worden gevolgd. Het behouden van de nummering zorgt voor een duidelijk verband tussen de sets standaarden en vergemakkelijkt de oriëntatie in de standaarden.

Volgens dhr. Hermans kunnen in de KMO standaarden best wel verwijzingen worden opgenomen naar de volledige IFRS standaarden. Dhr. Van de Sompel ziet daarnaast ook

de mogelijkheid om bij de huidige volledige IFRS standaarden een aparte blok voor KMO's op te nemen in plaats van deze in een aparte publicatie uit te brengen.

Dhr. Olivier is van mening dat de IFRS SME standaarden een alleenstaand document moet zijn zonder expliciete verwijzingen naar het IASB raamwerk. Daarnaast moet wel een verband behouden blijven tussen de IFRS SME en de volledige IFRS. Dit is zeker nuttig in verband met de complexere transacties. Hierdoor sluit hij zich ook aan bij de andere geïnterviewden dat de nummering moet gevolgd blijven.

Voor dhr. Jansen is de vorm waarin de IFRS SME worden gepubliceerd van minder belang. Hij is wel van mening dat de standaarden op internet moeten kunnen worden geraadpleegd, zodat ze voor iedereen beschikbaar zijn.

Ik sluit me aan bij dhr. Olivier dat de IFRS SME standaarden best worden gepubliceerd in een apart document. Toch moet er nog een duidelijk verband zijn tussen de IFRS SME en de volledige IFRS. Over hoe dit gebeurt, heb ik geen uitgesproken mening. Zowel het behouden van de nummering als verwijzingen lijken me goede oplossingen.

5.9 Algemene opmerkingen

Naast het beantwoorden van de vragen kregen de organisaties en bedrijven ook nog de kans om enkele algemene opmerkingen te geven over de aanpak van het KMO project van de IASB.

De EAA wijst op het feit dat er nog een degelijk diepteonderzoek nodig is om de behoeften van de gebruikers te definiëren. Het VBO sluit zich hierbij aan en vindt het ook nuttig om eerst de resultaten van de invoering van de IFRS normen bij beursgenoteerde ondernemingen in Europa af te wachten. Dit is een eerste grote test voor wat betreft de invoering van de internationale normen en met de resultaten hiervan kan rekening worden gehouden bij de ontwikkeling van de normen voor KMO's. Op dit moment zijn reeds van drie boekjaren financiële overzichten beschikbaar conform de IFRS van de Europese beursgenoteerde ondernemingen. Een eerste indruk van de resultaten is opgenomen in hoofdstuk 4.

EFRAG wijst ook op het belang van een duidelijke definitie van de behoeften van de gebruikers. Ze stelt daarnaast voor om de Exposure Draft in de vorm van batches beschikbaar te maken, zodat er per batch commentaren kunnen worden gegeven. Ze ijveren daarnaast voor een permanent werkcomité wat zich bezighoudt met de ontwikkeling en opvolging van de IFRS SME. Een ander punt wat wordt aangehaald door de EACB is de deadline voor de commentaren. Ze eisen een redelijke termijn voor de deadlines zodat de antwoorden kunnen worden voorbereid.

In vele landen bestaan er al wettelijke definities in verband met kleine en grote ondernemingen. Volgens de FEE is het van belang dat deze definities niet mogen worden verward met de doelgroep voor de IFRS SME. Unice ten slotte accentueert het belang van veldtesten. Veldtesten kunnen reeds worden gedaan tijdens de ontwikkeling van KMO standaarden en zo hierbij helpen. Ook zijn zij van mening dat de normen gratis op internet beschikbaar moeten zijn in verschillende talen om zo de kosten voor de KMO's te drukken.

Hoofdstuk 6: Bespreking van “Staff questionnaire on possible recognition and measurement modifications for small and medium-sized entities”

In de antwoorden op de Discussion Paper werd duidelijk dat er wel degelijk vraag is naar de IFRS SME standaarden. Financial Executives Internationals (FEI) erkent dat er nood is aan standaarden voor SME's. Hoewel er in sommige antwoorden op de Staff Questionnaire hierbij nog vragen rijzen. Aangezien er geen duidelijke baten zijn bij het invoeren van IFRS voor de meeste KMO's, twijfelt Eurochambers eraan of er wel genoeg vraag is naar een IFRS SME. Daarnaast is in vele landen het belastingsysteem gebaseerd op de nationale boekhoudsystemen, waardoor het invoeren van de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen voor een dubbele last zou zorgen in deze landen. Eurochambers opteert er daarom voor om bedrijven de IFRS SME vrijwillig te laten toepassen. De IASB zal geen volledige voorschriften geven voor welke ondernemingen de IFRS SME verplicht moeten worden, deze invulling wordt overgelaten aan de nationale of regionale wetgevers.

Het IASB raamwerk zal van toepassing zijn op alle ondernemingen, dus zowel deze die de IFRS toepassen als deze die in aanmerking komen voor de IFRS SME. PwC is het hiermee eens dat alle ondernemingen die aan externe gebruikers rapporteren hetzelfde raamwerk kunnen gebruiken. FEI daarentegen is van mening dat niet hetzelfde raamwerk kan worden gebruikt voor zowel publieke als private ondernemingen. Er zijn significante verschillen tussen publieke en private ondernemingen, waaronder het soort externe gebruiker van de financiële overzichten.

PwC drukt er daarnaast op dat het noodzakelijk is om een duidelijke definitie te maken voor de ondernemingen die niet van openbaar belang zijn en dus onder de doelgroep van de IFRS SME vallen. Bij het omschrijven van de doelgroep moet de Board ook rekening houden met de behoeften en de doelen van de gebruikers volgens FEI. Grant Thornton merkt op dat de diversiteit van ondernemingen die niet van openbaar belang zijn, veel groter is dan de diversiteit van publieke ondernemingen. EFRAG sluit zich hierbij aan door te stellen dat de doelgroep van de IFRS SME zeer breed is.

In april 2005 heeft de IASB een Staff Questionnaire gepubliceerd. Het doel van deze vragenlijst is om de antwoorden hierop bij de rondetafel bijeenkomsten te gebruiken als startpunt van de discussie. Zo moet tijdens de rondetafel bijeenkomsten niet meer gezocht worden naar eventuele probleemgebieden, maar eerder naar hoe deze kunnen worden opgelost.

De eerste vraag van de Staff Questionnaire spitst zich toe op onderwerpen waarvoor de Board vereenvoudigingen noodzakelijk acht voor kleine en middelgrote ondernemingen.

" Question 1: What are the areas for possible simplification of recognition and measurement principles for SMEs? In responding, please indicate:

- the specific accounting recognition or measurement problem for an SME under IFRSs;*
- the specific transactions or events that create the recognition or measurement problem for an SME under IFRSs;*
- why is it a problem; and*
- how that problem might be solved."*

(IASB, 2005: 5)

In de bijlage A bij de Staff Questionnaire zitten enkele onderwerpen waarbij de IASB problemen verwacht. Deze onderwerpen zijn terug te vinden in onderstaande tabel. In de antwoorden moet duidelijk worden vermeld waarom deze onderwerpen voor problemen kunnen zorgen indien deze worden verwacht.

Tabel 6.1: Topics die vereenvoudiging nodig hebben volgens IASB (IASB, 2005)

a. Measuring the cost of inventories under IAS 2.b. Use of the percentage of completion method for contracts under IAS 11 and for service revenue under IAS 18.c. Deferred income tax accounting under IAS 12.d. Lease accounting under IAS 17.e. Measurement of defined benefit pension or other post-employment benefit liabilities under IAS 19.f. Consolidation of subsidiaries under IAS 27.g. The equity method of accounting for investments in associates under IAS 28 and investments in joint ventures under IAS 31.h. Impairment approach to goodwill and intangibles for indefinite life assets under IAS 36.i. Impairment of property, plant, and equipment under IAS 36.j. Recognition and measurement of provisions and contingent liabilities under IAS 37.k. Capitalisation of intangibles development costs incurred after commercial viability has been determined under IAS 38.l. Use of the effective interest method under IAS 39.m. Fair value measurements under IAS 39.n. Accounting for foreign currency forward contracts under IAS 39.o. Derecognition and/or hedge accounting provisions of IAS 39.p. The fair value method of accounting for biological assets and agricultural produce at point of harvest under IAS 41.q. Measurement of share-based payments under IFRS 2.r. Other(s) – please elaborate:

De tweede vraag van de Staff Questionnaire concentreert zich op de onderwerpen die volgens de IASB niet relevant zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Bijlage B van de Staff Questionnaire omvat enkele van deze topics die volgens IASB niet relevant zijn voor de IFRS SME omdat er maar een zeer kleine groep van KMO's deze standaarden zou moeten toepassen. Deze onderwerpen zijn opgenomen in tabel 6.2.

"Question 2: From your experience, please indicate which topics addressed in IFRSs might be omitted from SME standards because they are unlikely to occur in an SME context. If they occur, the standards would require the SME to determine its appropriate accounting policy by looking in the applicable IFRSs."

(IASB, 2005: 6)

Tabel 6.2: Irrelevante onderwerpen volgens IASB (IASB, 2005)

IFRS 2	SMEs generally do not enter into share-based payment transactions. The SME equivalent of IFRS 2 should simply refer back to IFRS 2.
IFRS 3	SMEs seldom enter into business combinations. The SME equivalent of IFRS 3 should simply refer back to IFRS 3.
IFRS 4	Because companies that issue insurance contracts hold assets in a fiduciary capacity, they have public accountability. IASB standards for SMEs would not be intended for them. Therefore, an SME version of IFRS 4 is not needed.
IAS 11	Combining and Segmenting Construction Contracts
IAS 12	Temporary differences arising from investments in subsidiaries, branches, associates, and interests in joint ventures
IAS 16	Revaluation model for property, plant, and equipment
IAS 17	Sale and leaseback transactions
IAS 19	Defined benefit employee benefit programmes
IAS 23	Capitalisation model for borrowing costs
IAS 26	Because retirement benefit plans hold assets in a fiduciary capacity, they have public accountability. IASB standards for SMEs would not be intended for them. Therefore, an SME version of IFRS 26 is not needed.
IAS 27	SMEs generally do not have subsidiaries. The SME equivalent of IAS 27 should simply refer back to IAS 27.
IAS 30	The entities to which IAS 30 applies are, by definition, entities with public accountability and, therefore, IFRSs apply to such entities.
IAS 32	Split accounting for compound financial instruments
IAS 36	Because SMEs generally do not enter into business combinations, the material on impairment of goodwill in IAS 36 could be omitted from the SME standard on impairment of assets.
IAS 38	Revaluation model for intangibles
IAS 39	Derecognition
IAS 39	Hedge Accounting

Sommige instellingen zijn het niet eens met de aanpak van de Board. Volgens FEI mist de vragenlijst zijn doel. De eerste vraag is enkel gebaseerd op een consensus en is niet conceptueel gebaseerd. De tweede vraag zal, samen met de antwoorden hierop, leiden tot een kleinere versie van de volledige IFRS normen. Hierdoor zal het niet tegemoet komen aan de vereisten van de externe gebruikers van financiële overzichten bij kleine en middelgrote ondernemingen.

Ernst & Young heeft ook zijn twijfels bij de aanpak met de Staff Questionnaire. Het is van belang om alle opname- en waarderingsprincipes te bekijken voor KMO's, en niet enkel

deze die voorkomen in de volledige IFRS. Daarnaast wordt er door de IASB de indruk gegeven dat de IFRS SME standaarden enkel een vereenvoudiging zijn van de volledige IFRS. De standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen moeten autonome standaarden zijn, en de Board mag niet enkel de volledige IFRS als basis nemen. Ernst & Young valt hiermee terug op dezelfde conclusie als FEI. De IASB moet meer aandacht geven aan de gebruikers en aan de baten en lasten die ontstaan bij het toepassen van de IFRS SME.

De IASB heeft in totaal 101 antwoorden⁷ ontvangen op de Staff Questionnaire. In bijlage 7 zijn enkele antwoorden samengevat per standaard.

⁷ Alle antwoorden op de Staff Questionnaire zijn terug te vinden op volgend webadres: <<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Small+and+Medium-sized+Entities/SME+Questionnaire.htm>>. Een overzicht van de geraadpleegde commentaren is opgenomen in bijlage 8.

Hoofdstuk 7: Bespreking "Exposure Draft of a proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities" en enkele commentaren

De antwoorden op de vragen gesteld in de Discussion Paper toonden aan dat er wel degelijk een duidelijke vraag is naar IFRS voor KMO's. In de meeste landen is er een voorkeur om deze toe te passen ter vervanging van lokale of regionale standaarden. De bevoorrechte getuigen zijn het echter niet eens over de noodzaak van een aparte set IFRS standaarden voor KMO's. Daarnaast geven de antwoorden op de Staff Questionnaire aan op welke vlakken de opname- en waarderingsprincipes moeten worden vereenvoudigd naar de gebruikers van IFRS SME toe.

Op basis van de Discussion Paper, rondetafel-bijeenkomsten en de Staff Questionnaire heeft de IASB een "Exposure Draft of a proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities" ontwikkeld, hierna kortweg Exposure Draft genoemd. De Exposure Draft is samen met een "Basis for Conclusions" en een "Draft Implementation Guidance" gepubliceerd in februari 2007.

De Exposure Draft is ontwikkeld voor alle ondernemingen die niet van openbaar belang zijn, ook de kleine ondernemingen. De IFRS SME standaarden zijn gericht op ondernemingen met meer dan vijftig werknemers. In de eerste sectie van de Exposure Draft wordt een definitie gegeven voor welke ondernemingen de Exposure Draft geschikt zijn omdat de Board ook de noodzaak inziet van een duidelijke definitie. De definitie is reeds opgenomen in hoofdstuk 1.

De IASB heeft gekozen om te vertrekken vanuit de volledige IFRS om de IFRS SME tot stand te brengen. In hoofdstuk 5 is reeds aangehaald dat de bevoorrechte getuigen deze aanpak van de IASB steunen. De alternatieve aanpak om vanuit niets te beginnen aan de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen is volgens de Board veel duurder en neemt veel meer tijd in beslag. Daarnaast zou het kunnen leiden tot andere doelen van financiële rapportering, andere kwalitatieve karakteristieken van de financiële informatie, andere definities van begrippen en tot andere opname- en waarderingsprincipes. Het is belangrijk om deze in lijn met de volledige IFRS te ontwikkelen, zodat er toch een gemakkelijke overgang kan plaatsvinden tussen beide standaarden indien dit nodig is

voor een onderneming. Het dient ook te worden opgemerkt dat het eveneens de vergelijkbaarheid ten goede komt.

De IFRS SME moet een autonoom document zijn. Zoals in de "Basis for Conclusions" is besproken, mag enkel worden teruggegrepen naar de volledige IFRS indien de volledige IFRS meerdere mogelijkheden geeft in verband met bepaalde boekhoudprincipes, en indien er een referentie is naar de volledige IFRS. Daarnaast moet een onderneming ook de standaarden kiezen die de meest relevante en betrouwbare informatie opleveren, zelfs indien dit betekent dat voor sommige principes de volledige IFRS moet worden toegepast in plaats van de IFRS SME. (IASB, 2007c)

Om meer duidelijkheid te scheppen rond de Exposure Draft zelf hebben we de belangrijkste beslissingen van de IASB gegroepeerd. Eerst zijn de secties terug te vinden waarvoor de Board heeft geopteerd te werken met crossreferenties. Daarna volgen de normen die de IASB heeft getracht te vereenvoudigen met het oog op de behoeften van de gebruikers van financiële overzichten van KMO's. De vereenvoudigingen in de informatieverstopping zijn tevens opgenomen onder dit hoofdstuk. De extra kosten die komen kijken bij de informatieverstopping vragen immers ook voor minder strenge normen. Ten slotte zijn de vragen terug te vinden waarop de IASB antwoorden heeft ontvangen in verband met de Exposure Draft, samen met enkele commentaren.

7.1 Crossreferenties naar de volledige IFRS

De referenties toegelaten in de IFRS SME worden vooral gebruikt indien de Board er van uitgaat dat deze standaarden zelden door KMO's worden gebruikt. De topics waarvoor de IASB een referentie naar de volledige IFRS nuttig vindt, is terug te vinden in onderstaande tabel.

Tabel 7.1: Crossreferenties

Sectie 19: Leases	IAS 17
Sectie 25: Share-based payments	IFRS 2
Sectie 29: Financial reporting in hyperinflationary economies	IAS 29
Sectie 31: Segment reporting	IFRS 8
Sectie 34: Earnings per share	IAS 33
Sectie 35: Specialised industries (Agriculture)	IAS 41
Sectie 37: Interim financial reporting	IAS 34

Voor sectie 19 "Leases" wordt er gerefereerd naar IAS 17 "Lease-overeenkomsten" wat betreft de opname van een verhuur van een financiële lease. De meeste verhuurders van een financiële lease zijn namelijk een financiële instelling. Deze zijn van openbaar belang, en vallen niet onder de doelgroep van de IFRS voor KMO's.

Sectie 25 "Share-based payments" omvat een referentie naar IFRS 2 "Op aandelen gebaseerde betalingen". Aangezien KMO's zelden gebruik maken van in eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties, wordt er gebruik gemaakt van een referentie naar IFRS 2. (IASB, 2007c) In de antwoorden op de Staff Questionnaire waren de meningen verspreid omtrent de op aandelen gebaseerde betalingen. Deloitte en Eurochambers deelden de mening van de IASB om via een crossreferentie te werken. EFRAG daarentegen was één van de instellingen die wel het nut zag in het vereenvoudigen van IFRS 2 voor KMO's.

In sectie 29 "Financial reporting in hyperinflationary economy" van de IFRS SME zitten geen vereisten in verband met de rapportering in economieën met hyperinflatie, maar enkel een crossreferentie naar IAS 29 "Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie". Een economie met hyperinflatie is volgens de Exposure Draft een economie waarvan de cumulatieve inflatiegraad over drie jaar honderd procent overstijgt. De functionele munteenheid⁸ gebruikt door kleine en middelgrote ondernemingen is zelden deze van een economie met hyperinflatie, waardoor deze standaard niet relevant is voor de meerderheid van de kleine en middelgrote ondernemingen.

⁸ De functionele munteenheid is: "De valuta in de primaire economische omgeving waarin de entiteit actief is." (IASB, 2006: 2445)

Een referentie naar IFRS 8 "Operationele segmenten" wordt opgenomen in sectie 31 "Segment reporting". KMO's zijn niet verplicht gesegmenteerde informatie op te nemen in de financiële overzichten. Maar indien ze wensen om toch informatie per segment op te nemen, moeten ze dit doen volgens IFRS 8. Hetzelfde geldt voor sectie 34 "Earnings per share". In de IFRS SME zijn KMO's niet verplicht om gegevens over de winst per aandeel op te nemen. Indien ze wensen dit wel te doen, moet dit gebeuren zoals IAS 33 "Winst per aandeel" voorschrijft.

Sectie 35 "Specialised industries" vraagt ondernemingen om landbouwactiviteiten op te nemen volgens het fair value model zoals opgenomen in IAS 41 "Landbouw". Indien de reële waarde niet kan worden bepaald zonder teveel extra lasten, moet er gebruik worden gemaakt van het kosten model, verminderd met de geaccumuleerde afschrijving en andere bijzondere waardeverminderingen. (IASB, 2007c) In de antwoorden op de Staff Questionnaire was reeds terug te vinden dat een vereenvoudiging in verband met de fair value waardering nodig is voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Ten slotte wordt er in sectie 37 "Interim financial reporting" gerefereerd naar IAS 34 "Tussentijdse financiële verslaggeving". In de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt er de mogelijkheid geboden om te kiezen tussen de toepassing van IAS 34 of de toepassing van de vereisten in de IFRS SME voor wat betreft de tussentijdse financiële verslaggeving.

De IASB is van mening dat al de opties die mogelijk zijn in de volledige IFRS, ook mogelijk moeten zijn voor de gebruikers van de IFRS SME. De alternatieve waarderingen worden opgenomen via crossreferentie. Een eerste dergelijk verwijzing is opgenomen in sectie 7 "Cash flow statements" naar IAS 7 "Het kasstroomoverzicht" in verband met de directe methode voor het rapporteren van de kasstromen uit operationele activiteiten. In sectie 15 "Investment property" wordt voor het reële waarde model een crossreferentie opgenomen naar IAS 40 "Vastgoedbeleggingen". De investering kan dan gewaardeerd worden in de winst- en verliesrekening volgens de reële waarde voor wat betreft de waardering na de initiële opname van de investering. Een verwijzing naar het herwaarderingsmodel voor de waardering na opname uit IAS 16 "Materiële vaste activa" is opgenomen in sectie 16 "Property, plant and equipment". Sectie 17 "Intangible assets other than goodwill" bevat eveneens een crossreferentie naar het herwaarderingsmodel voor de waardering na opname, maar ditmaal voor de immateriële activa behandeld in

IAS 38. In de IFRS SME is één boekhoudmethode opgenomen voor wat betreft de opname en waardering van overheidssubsidies, voor alternatieven verwijst sectie 23 "Government grants" naar IAS 20 "Administratieve verwerking van overheidssubsidies en informatieverstopping over overheidssteun". Tot slot verwijst sectie 24: "Borrowing costs" naar de mogelijkheid om de kosten te activeren opgenomen in IAS 23 "Financieringskosten". (IASB, 2007c)

7.2 Vereenvoudiging in opname- en waarderingsprincipes

Om de IFRS voor KMO's bruikbaar te maken voor de betreffende gebruikers is het noodzakelijk om de opname- en waarderingsprincipes te vereenvoudigen, zodat de kosten om IFRS SME toe te passen niet te hoog oplopen. Deze vereenvoudigingen zijn te verdedigen aan de hand van de antwoorden op de Staff Questionnaire. De secties waar een vereenvoudiging is doorgevoerd, zijn opgenomen in tabel 7.2.

Wat betreft de financiële instrumenten behandeld in sectie 11 "Financial assets and Financial liabilities" zijn er meerdere topics in IAS 39 "Financiële instrumenten: opname en waardering" die om een vereenvoudiging vragen. De voornaamste hiervan zijn de classificatie van financiële instrumenten, de afdekking en het niet langer opnemen van financiële instrumenten. De classificatie van financiële instrumenten is nodig omdat financiële instrumenten die aan bepaalde criteria voldoen, moeten worden gewaardeerd tegen de kost of de afgeschreven kost, terwijl andere moeten worden gewaardeerd volgens de reële waarde opgenomen in de winst- en verliesrekening. Het niet langer opnemen van een financieel instrument is complex in de volledige IFRS, waar de "pass-through" en "continuing involvement" principes worden toegepast. Deze worden weggelaten bij de IFRS SME en in de Exposure Draft is een eenvoudige manier van herwaardering opgenomen voor KMO's. Bij afdekking wordt er verwacht van de KMO's dat ze per periode de waardering van de ineffectiviteit van de afdekking opnemen, maar onder minder strikte voorwaarden als onder IAS 39. De IASB geeft voor alle financiële instrumenten de onderneming de keuze om te kiezen voor het toepassen van sectie 11 of IAS 39. Aangezien in sectie 11 niet alle boekhoudkundige opties worden opgenomen, wil de Board die toch beschikbaar stellen door de keuze mogelijk te maken.

In sectie 13 "Investments in associates" en sectie 14 "Investments in joint ventures" heeft de Board de KMO's de keuze gelaten tussen de kosten methode en de reële waarde

methode voor het waarderen van investeringen in verbonden ondernemingen en in joint ventures. Daarnaast wordt er in sectie 13 ook de mogelijkheid gegeven om te kiezen voor de waardering volgens de equity methode zoals beschreven in IAS 28 "Investerings in geassocieerde ondernemingen". In sectie 14 worden er twee extra opties gegeven, namelijk de equity methode en de proportionele consolidatie vermeld in IAS 31 "Belangen in joint ventures".

De IFRS SME laat de ondernemingen toe de onderzoek- en ontwikkelingskosten op te nemen als kosten. De onderzoekskosten worden volgens de kostenmethode gewaardeerd, deze methode is niet terug te vinden in de volledige IFRS. IAS 38 "Immateriële activa" vereist namelijk dat de ontwikkelingskosten worden gekapitaliseerd indien ze in de toekomst economische voordelen zullen genereren. KMO's krijgen de keuze om IAS 38 toe te passen ter vervanging van sectie 17 "Intangible assets other than goodwill" indien ze dit wensen. Dit alternatief is opgenomen als een crossreferentie naar IAS 38.

Sectie 18 "Business combinations and goodwill" vereist enkel een waardevermindering van goodwill indien hiervoor een indicatie is. Interne en externe indicatoren voor een waardeverlies zijn terug te vinden in sectie 26 "Impairment of non-financial assets". Dit is een vereenvoudiging van IFRS 3 "Bedrijfscombinaties" waarin een jaarlijkse berekening van de goodwill wordt gevraagd.

Het fundamentele waarderingsprincipe van IAS 17 "Lease-overeenkomsten" wordt behouden in sectie 19 "Leases", maar vereenvoudigd voor de KMO's. De huurder van een leaseovereenkomst is verplicht zijn rechten en plichten van een financiële lease te waarderen volgens de reële waarde van het geleasede goed. IAS 17 heeft een bijkomende vereiste waardoor de huurder twee waarderingen moet opmaken.

IFRS 2 "Op aandelen gebaseerde betalingen" biedt reeds een lastenverlaging voor de kleinere ondernemingen van openbaar belang. In plaats van de fair value methode mogen de in eigen-vermogensinstrumenten afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties ook worden opgenomen volgens hun intrinsieke waarde indien het niet mogelijk is om de reële waarde te bepalen. Door de referentie naar de IFRS 2 in sectie 25 "Share-based payments", wordt deze lastenverlaging eveneens toegepast voor de KMO's.

De waardering van actuariële winsten en verliezen is zeer complex opgenomen in IAS 19 "Personeelsbeloningen". Een vereenvoudiging hiervan is dan ook noodzakelijk in sectie 27 "Employee benefits". In IAS 19 worden er vier methodes voorgesteld om deze waardering te volbrengen. Terwijl in sectie 27 enkel de meest eenvoudige methode wordt opgenomen, namelijk een onmiddellijke opname in de winst- en verliesrekening van de actuariële winsten en verliezen.

In plaats van de aanpak van de tijdelijke verschillen bepaald in IAS 12 "Winstbelastingen", wordt een vereenvoudigde versie gebruikt in sectie 28 "Income taxes". Door de tijdelijke verschillen⁹ te verklaren aan de hand van timingverschillen¹⁰ wordt het haalbaar voor KMO's om deze methode toe te passen.

In IAS 41 "Landbouw" is de fair value waardering, op te nemen in de winst- en verliesrekening, te complex voor kleine en middelgrote ondernemingen om toe te passen op landbouwactiviteiten. De Board heeft deze topic aangepast in sectie 35 "Specialised Industries", zodat de fair value methode enkel moet worden toegepast indien deze gemakkelijk te achterhalen is. Indien de reële waarde niet kan worden berekend zonder grote kosten, mag de geamortiseerde kost worden gebruikt.

Als laatste vereenvoudiging wordt geopteerd om IFRS 1 "Eerste toepassing van International Financial Reporting Standards" te vereenvoudigen in sectie 38 "Transition to the IFRS for SME's". Vergelijkende informatie tussen de rapportering van de IFRS SME en de volledige IFRS van ten minste één jaar is enkel vereist indien dit mogelijk is voor de onderneming zonder te hoge kosten te maken. De herformulering van de openingbalans is tevens enkel verplicht indien de lasten hiervoor niet te hoog zijn. (IASB, 2007c)

⁹ Tijdelijke verschillen worden als volgt gedefinieerd in de Exposure Draft: "*Temporary differences: Differences between the tax basis of an asset or liability and its carrying amount in the Financial statements that will result in a taxable or deductible amount when the carrying amount of the asset or liability is recovered or settled. Temporary differences may be either taxable or deductible.*" (IASB, 2007b: 250)

¹⁰ Timingverschillen zijn volgens de Exposure Draft: "*Timing differences: Income or expenses that are recognised in profit or loss in one period but, under tax laws or regulations, are included in taxable income in a different period.*" (IASB, 2007b: 251)

Tabel 7.2: Vereenvoudigingen in opname- en waarderingsprincipes

Sectie 11: Financial assets and financial liabilities	IAS 39
Sectie 13: Investments in associates	IAS 28
Sectie 14: Investments in joint ventures	IAS 31
Sectie 17: Intangible assets other than goodwill	IAS 38
Sectie 18: Business combinations and goodwill	IFRS 3
Sectie 19: Leases	IAS 17
Sectie 25: Share-based payments	IFRS 2
Sectie 27: Employee benefits	IAS 19
Sectie 28: Income taxes	IAS 12
Sectie 35: Specialised industries	IAS 41
Sectie 38: Transition to the first IFRS for SME's	IFRS 1

Er zijn ook enkele vereenvoudigingen, voorgesteld in de antwoorden op de Staff Questionnaire (bijlage 7), waarvan de Board heeft beslist deze niet door te voeren. Zo zijn KMO's wel verplicht een kasstromentabel op te stellen. Volgens de Board is het niet te moeilijk voor een kleine of middelgrote onderneming om een kasstromenoverzicht op te stellen, noch brengt het teveel lasten met zich mee. Vele wetgevingen vereisen dat kleine en middelgrote ondernemingen hun kasstromen rapporteren. Daarnaast geeft een kasstromentabel nuttige informatie in verband met de prestaties van de KMO op korte termijn.

Indien het activa is aangekocht op krediet zijn de verplichtingen die een huurder van een financiële lease heeft, belangrijk om op te nemen in de rapportering volgens de volledige IFRS. Operationele leases zijn onder IAS 17 niet verplicht deze informatie op te nemen. Hierdoor werd er ook een voorstel in de antwoorden op de Staff Questionnaire teruggevonden om alle leases van KMO's te behandelen als operationele leases. Deze vereenvoudiging voert de Board niet door aangezien deze informatie nuttig is voor kredietinstellingen en voor het management in het kader kredietbeslissingen te maken.

Een ander voorstel uit de antwoorden op de Staff Questionnaire was om alle personeelsbeloningen van IAS 19 te behandelen als toegezegde-bijdrageregelingen. Hierbij geldt hetzelfde principe als bij leases, en is het belangrijk voor de gebruikers van de financiële overzichten dat de verplichtingen hieromtrent zijn opgenomen in de balans.

Daarnaast werd er voorgesteld om de op aandelen gebaseerde betalingen en uitgestelde belastingen niet op te nemen. In de antwoorden op de Exposure Draft komt naar voor dat de op aandelen gebaseerde betalingen moeten worden opgenomen als beloningsuitgaven. Sectie 25 daarentegen stelt voor de op aandelen gebaseerde betalingen te behandelen zoals de intrinsieke waarderingmethode in IFRS 2. De uitgestelde belastingen kunnen in de toekomst leiden tot grote uitgaven, en moeten daarvoor ook worden opgenomen.

Wat betreft de onderhanden projecten in opdracht van derden werd in de antwoorden op de Staff Questionnaire voorgesteld om de resultaten hiervan op te nemen in het jaar waarin het project wordt voltooid. Maar de Board is overtuigd van het nut van de opname volgens de afwerkinggraad van de onderhanden projecten in opdracht van derden. Deze methode geeft immers meer nuttige informatie aan de gebruikers van de financiële overzichten.

Het kostenmodel voor alle landbouwactiviteiten is tevens afgewezen door de Board. De fair value is de meest relevante in deze sector en aangezien de markten actief zijn, brengt het geen extra kosten met zich mee.

Voor de geconsolideerde jaarrekening is de Board van mening dat deze belangrijk is indien twee ondernemingen als één economische entiteit opereren. In sectie 9 "Consolidated and separate financial statements" van de Exposure Draft worden ondernemingen dan ook verplicht dochterondernemingen te consolideren indien ze hier controle over hebben. Een onderneming is niet verplicht geconsolideerde financiële overzichten op te stellen, indien ze zelf een dochteronderneming is en de moederonderneming ervan een consolidatie conform de IFRS uitvoert. Het voorstel uit de antwoorden op de vragenlijst om geen consolidatie te verplichten zijn hierdoor verworpen. (IASB, 2007c)

7.3 Vereenvoudigingen in verband met informatieverstopping

In de IFRS SME zijn minder strenge eisen in verband met informatieverstopping terug te vinden als in de volledige IFRS. De "Basis for Conclusions" vermeldt hiervoor vier redenen. Ten eerste zijn bepaalde eisen niet in de IFRS SME terug te vinden doordat deze topics van de volledige IFRS niet voorkomen in de IFRS voor KMO's. Andere

informatievereisten kunnen worden weggelaten doordat ze betrekking hebben op waarderingsprincipes van de volledige IFRS die niet worden gebruikt in de IFRS SME. Ook worden er informatieverschaffingseisen weggelaten van bepaalde boekhoudkundige opties in de IFRS SME omdat het mogelijkheden betreft die niet in de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen zijn opgenomen. Ten slotte hebben de behoeften van de gebruikers van de IFRS SME en kosten-baten overwegingen geleid tot minder eisen in verband met de informatieverschaffing. (IASB, 2007c)

In de gesprekken met de bevoorrechte getuigen kwam eveneens aan bod dat het verlichten van de toelichtingen een belangrijke rol kan spelen in de ontwikkeling van internationale standaarden voor KMO's. Dit is reeds vermeld in hoofdstuk 5.

7.4 Commentaren op de Exposure Draft

Op de eerste pagina's van de Exposure Draft geeft de IASB een uitnodiging aan al de lezers om commentaar te geven. Ze heeft hierbij elf vragen opgenomen, waarop ze antwoorden verwacht. In totaal heeft de Board 162 antwoorden¹¹ ontvangen. Om een duidelijk beeld te schetsen zijn de antwoorden van enkele respondenten samengevat.

7.4.1 Alleenstaand document

Voor de IFRS SME heeft de Board zich geconcentreerd op de kleine en middelgrote ondernemingen met meer dan vijftig werknemers. Deze ondernemingen hebben nood aan autonome internationale normen, met maar een minimum aantal verwijzingen naar de volledige IFRS. De vraag die de Board hierbij stelt is de volgende:

"With the objective of a stand-alone document in mind, are there additional transactions, other events or conditions that should be covered in the proposed standard to make it more self-contained? Conversely, is there guidance in the draft standard that should be removed because it is unlikely to be relevant to typical SMEs with about 50 employees?" (IASB, 2007b: 5)

¹¹ Alle commentaren op de Exposure Draft zijn terug te vinden op volgend webadres: <<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Small+and+Medium-sized+Entities/Exposure+Drafts+for+Small+and+Medium-sized+Entities/Comment+Letters/Comment+Letters.htm>>. Een overzicht van de geraadpleegde commentaren is opgenomen in bijlage 8.

De Exposure Draft is uitgebracht als een autonoom document dat naast de volledige IFRS staat. Door de vele referenties naar de volledige IFRS wordt dit onafhankelijk karakter van de IFRS SME echter ondermijnd. Het Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) is er van overtuigd dat de referenties naar de volledige IFRS best kunnen worden geschrapt. Deze kunnen worden vervangen door meer uitleg in de secties en meer voorbeelden zoals reeds bij enkele secties zijn opgenomen. De Exposure Draft wordt op deze wijze omvangrijker maar wel beter begrijpbaar voor de gebruikers. Ook het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA), de Raad van de Jaarverslaggeving van Nederland en Ernst & Young steunen deze visie.

De aanpak bij de ontwikkeling van internationale standaarden voor KMO's legt nog te veel de nadruk op de consistentie met de waardering zoals deze is in de volledige IFRS. Ernst and Young bekritiseert dat zo de behoeften van de gebruikers worden vergeten. Een kosten-batenanalyse voor wat betreft de toepassing voor KMO's is volgens de IFAC nog steeds niet grondig genoeg gebeurd en is noodzakelijk in de verdere vooruitgang van het project. Ook de behoeften van de gebruikers van de financiële overzichten dienen grondiger te worden onderzocht volgens EFRAG.

EFRAG deelt de mening met andere respondenten dat door de verwijzingen de IFRS SME afhankelijk is van de volledige IFRS. Concreet vindt EFRAG dat sectie 31 "Segment reporting", sectie 34 "Earnings per share" en sectie 37 "Interim financial reporting" kunnen worden weggelaten uit de IFRS SME. Ook IFAC kan zich hierin vinden en stelt voor dat voor sectie 25 "Share-based payments" en voor landbouw uit sectie 35 "Specialised industries" er een vereenvoudigde versie nodig is voor de IFRS SME. In sectie 29 "Financial reporting in hyperinflationary economies" zijn er volgens EFRAG meer richtlijnen nodig. Wat betreft de ontvangsten uit een financiële lease stelt EFRAG voor om hieromtrent bepalingen op te nemen in sectie 11 "Financial assets and financial instruments".

7.4.2 Vereenvoudigingen die de IASB heeft doorgevoerd in de opname- en waarderingsprincipes

De IFRS SME is ontwikkeld met het oog op de behoeften van de gebruikers en rekening houdend met de lasten en baten van de toepassing van de standaarden. Door de belangrijkste concepten uit het raamwerk van het IASB te halen, samen met de principes

uit de volledige IFRS en het verplichte advies dat hiermee gepaard gaat. In de "Basis for Conclusions" is een samenvatting terug te vinden van de gemaakte vereenvoudigingen van opname- en waarderingsprincipes. Hierbij zijn ook de standpunten van de Board in verband met deze vereenvoudigingen opgenomen. Onder punt 7.2 vindt u hierover tevens een overzicht. De IASB had graag met volgende vraag vernomen of ze de juiste beslissingen heeft genomen.

"Are there other recognition or measurement simplifications that the Board should consider? In responding, please indicate:

(a) the specific transactions, other events or conditions that create a specific recognition or measurement problem for SMEs under IFRSs;

(b) why it is a problem; and

(c) how that problem might be solved." (IASB, 2007b: 5)

In de "Basis for Conclusions" wordt gemeld dat de behoeften van de gebruikers en een kosten-batenanalyse centraal staan. Maar volgens Ernst & Young heeft de IASB de behoeften en de lasten uit het oog verloren door de volledige IFRS als basis te nemen om de IFRS SME te ontwikkelen.

EFRAG is van mening dat er nog meer vereenvoudigingen nodig zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen wat betreft opname- en waarderingsprincipes. Zoals reeds in de antwoorden op de Staff Questionnaire is aangegeven (bijlage 7), opteert EFRAG voor een onderverdeling van de activa en passiva in degene die gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn, zonder hierbij de normale bedrijfsactiviteit te storen, en deze activa en passiva die niet gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn. De activa en passiva die gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn, kunnen volgens EFRAG worden gewaardeerd volgens de reële waarde indien er voor de bepaalde markt waarneembare prijzen aanwezig zijn. De andere groep kan best worden gewaardeerd op een kostenbasis. EFRAG neemt dit standpunt in aangezien ze van mening is dat waarderingen die niet op basis van de kost gebeuren complex zijn en extra lasten met zich meebrengen. Het gebruik van dergelijke waarderingen moet beperkt blijven tot de activa en passiva waarvan de waarde schommelt en welke een onmiddellijke impact hebben op de kasstromen. Door het gebruik van dit waarderingsmodel is de verwijzing naar reële waarde niet meer nodig.

EFRAG gebruikt het voorgestelde waarderingsmodel als de basis voor een herstructurering van de Exposure Draft. Naast een overkoepelend waarderingsmodel, stelt EFRAG ook voor om afdekking in een aparte sectie op te nemen die alle complexe transacties omvat. Wat betreft de vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten is geen aparte sectie nodig volgens EFRAG. De geherstructureerde inhoudsopgave voor de Exposure Draft heeft EFRAG opgenomen als bijlage in haar commentaar.

Hieronder vindt u de belangrijkste bevindingen uit de antwoorden op de tweede vraag, gesorteerd per sectie.

A) SECTIE 2 "CONCEPTS AND PERVASIVE PRINCIPLES"

Het begrip onpartijdigheid wordt niet opgenomen in sectie 2, terwijl dit wel voorkomt in het raamwerk. Volgens Deloitte kan het begrip best worden ingevoegd in sectie 2. Daarnaast wordt er enkel informatie gegeven over de waarderingsmodellen op basis van fair value en historische kost in deze sectie. Deloitte is van mening dat in de volledige IFRS meer waarderingsmodellen aan bod komen die nuttig zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen.

B) SECTIE 6 "STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY AND STATEMENT OF INCOME AND RETAINED EARNINGS"

In sectie 6 wordt toegelaten dat KMO's de veranderingen van het vermogen opnemen in de financiële overzichten. Deloitte is het eens met de Board om dit toe te laten, maar niet te verplichten en raadt aan om eerst de toepassing bij de volledige IFRS te evalueren voordat dergelijke norm wordt verplicht voor kleine en middelgrote ondernemingen.

C) SECTIE 7 "CASH FLOW STATEMENT"

Er mag volgens Deloitte geen groot verschil bestaan tussen sectie 7 en IAS 7 "Het kasstromenoverzicht" omdat de kasstromentabel belangrijk is voor elke onderneming. Vooral voor beslissingen op korte termijn wordt zowel door interne als externe gebruikers van de financiële overzichten gebruik gemaakt van de kasstromen.

D) SECTIE 9 "CONSOLIDATED AND SEPARATE FINANCIAL STATEMENTS"

Deloitte is van mening dat de gebruikers van de financiële overzichten moeten beslissen of een geconsolideerde jaarrekening nodig is voor een bepaalde KMO. Hierdoor moet de consolidatie enkel als een optie worden opgenomen in sectie 9. Indien een onderneming beslist om niet te consolideren, is ze volgens Deloitte enkel verplicht extra informatie over de verbonden ondernemingen op te nemen in de financiële overzichten.

Volgens NIVRA kan het nuttig zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen om, analoog met de geconsolideerde jaarrekening, de equity methode toe te laten in de enkelvoudige jaarrekening om investeringen in geassocieerde ondernemingen, belangen in joint ventures en dochterondernemingen op te nemen.

Zoals de Exposure Draft voorschrijft, moeten in de enkelvoudige jaarrekening alle investeringen in dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen, analoog met de belangen in joint ventures worden opgenomen volgens eenzelfde waarderingmethode. Dit is op basis van de kostprijs of op basis van de reële waarde methode. In de volledige IFRS daarentegen mag voor elke investering de waarderingmethode apart worden gekozen. Deze boekhoudpolitiek brengt geen extra kosten met zich mee, en moet volgens Deloitte dan ook worden toegelaten voor de KMO's.

E) SECTIE 10 "ACCOUNTING POLICIES, ESTIMATES AND ERRORS"

Volgens IFAC zal het veel lasten met zich meebrengen indien kleine en middelgrote ondernemingen hun boekhoudpolitiek moeten aanpassen aan gemaakte wijzigingen in de volledige IFRS zoals in sectie 10 wordt besproken. Indien de IASB echter beslist om alle crossreferenties te verwijderen uit de IFRS SME, zal dit geen probleem meer geven.

Paragrafen 10.18 en volgende van sectie 10 vereisen dat KMO's ook fouten van vorige periodes rechtzetten. NIVRA is van mening dat in de Exposure Draft er onduidelijkheid heerst over de materialiteit van de fouten. Enkel de fouten die een fundamentele impact hebben op de financiële overzichten moeten worden rechtgezet volgens NIVRA.

F) SECTIE 11 "FINANCIAL ASSETS AND LIABILITIES"

In sectie 11 zijn reeds veel vereenvoudigingen met betrekking tot IAS 39 "Financiële instrumenten: opname en waardering" doorgevoerd. Toch zijn volgens IFAC meer

vereenvoudigingen wenselijk voor KMO's. NIVRA ziet ook het nut in meer vereenvoudigingen van deze sectie. De sectie is bijzonder moeilijk begrijpbaar zonder voorkennis van IAS 39.

Eerst moet de crossreferentie naar IAS 39 in paragraaf 11.1 (b) worden geschrapt volgens IFAC. Zodat een KMO verplicht is om sectie 11 toe te passen en er geen keuze kan worden gemaakt tussen sectie 11 en IAS 39. Ook PwC vindt de keuze niet goed, het ondermijnt het autonoom karakter van de IFRS SME.

Het toepassingsgebied van de financiële instrumenten besproken in sectie 11 moet meer in lijn zijn met het toepassingsgebied van IAS 39 volgens Deloitte. Bijvoorbeeld de afgeleide financiële instrumenten en de in contracten besloten derivaten komen niet impliciet aan bod in de Exposure Draft. Dit zal voor verwarring zorgen en geen correcte opname of waardering van deze instrumenten met zich meebrengen. De in contracten besloten derivaten moeten niet worden opgenomen, zo stelt IFAC. Ook PwC en EFRAG vinden het voorgestelde model te ingewikkeld indien in contracten besloten derivaten deel uitmaken van de financiële instrumenten.

In sectie 11 wordt er niet duidelijk aangegeven wanneer een financieel instrument moet worden opgenomen in de financiële overzichten. Volgens IFAC en EFRAG is meer duidelijkheid hieromtrent nodig.

Daarnaast is IFAC het eens met het standpunt van EFRAG. EFRAG stelde voor om twee soorten financiële activa te bepalen, namelijk deze die gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn zonder de normale bedrijfsactiviteit te hinderen, en deze die niet gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn. Enkel de eerste groep dient via de fair value methode te worden gewaardeerd. De activa die niet uit de onderneming te verwijderen zijn zonder de activiteit te storen, moeten worden gewaardeerd volgens de kostprijs of de geamortiseerde kost. De geamortiseerde kost wordt berekend op basis van de effectieve rentemethode of op basis van de lineaire methode.

NIVRA daarentegen vindt dat de fair value methode enkel moet worden gebruikt voor de financiële instrumenten die bedoeld zijn om handel mee te drijven. Ze opteren daarnaast voor de lineaire methode wat betreft de waardering op basis van geamortiseerde kost,

aangezien de effectieve rentemethode extra lasten met zich meebrengt, maar geen significante meerwaarde levert.

Volgens IFAC moeten de hulprichtlijnen worden vereenvoudigd voor de fondsen en factoring transacties, bijvoorbeeld zoals dit voorkomt in de UK's Financial Reporting Standards for Smaller Entities.

Wat betreft hedging zijn de principes volgens NIVRA te zeer op regels gebaseerd, en moeten ze meer in overeenstemming zijn met de principes van IAS 39. EFRAG gaat akkoord met de vereenvoudigingen welke zijn doorgevoerd in de Exposure Draft, maar opteert om de "shortcut methode" eveneens toe te laten door KMO's. Ook PwC is van mening dat het huidige voorstel in verband met afdekking te beperkend is. PwC is van mening dat er bepalingen moeten worden opgenomen voor de netto-investeringsdekking en voor de afdekking van een valuta risico, aangezien KMO's hier wel degelijk gebruik van maken. Ten slotte stelt EFRAG voor om afdekking op te nemen in een speciale sectie van de IFRS SME, namelijk "specific more complex transactions".

De vereisten voor de informatieverzorging moeten tot slot worden vereenvoudigd volgens PwC. Een principegebaseerde aanpak is eenvoudiger dan deze van de checklijst opgenomen in IFRS 7 "Financiële instrumenten: informatieverzorging".

G) SECTIE 12 "INVENTORIES"

Sectie 12 moet volgens Deloitte consistent zijn met de vereisten van IAS 2 "Voorraden". Hierdoor moeten de onderhanden projecten in opdracht van derden en de vooruitgang van deze projecten worden opgenomen onder sectie 12 terwijl deze projecten in de Exposure Draft zijn opgenomen in sectie 22 "Revenue".

H) SECTIE 13 "INVESTMENTS IN ASSOCIATES" EN SECTIE 14 "INVESTMENTS IN JOINT VENTURES"

IFAC stelt voor om enkel de kostmethode toe te laten in de opname van investeringen in geassocieerde ondernemingen (sectie 13) en belangen in joint ventures (sectie 14). Dit houdt in dat de verwijzingen naar IAS 28 "Investeringen in geassocieerde ondernemingen", respectievelijk IAS 31 "Belangen in joint ventures" kunnen worden weggelaten wat betreft de equity methode voor investeringen in geassocieerde ondernemingen en de equity methode en proportionele consolidatie voor belangen in joint ventures. Indien KMO's wensen informatie op te nemen in verband met de reële

waarde, mag dit wel gebeuren zoals bepaald in IAS 28 en IAS 31. Een vereenvoudigd model van de reële waarde methode dient te worden opgenomen in de IFRS SME als de Board verkiest de keuze over te laten aan de KMO. Ten slotte moet in sectie 13 en 14 duidelijk worden aangegeven dat de waardering betrekking heeft op de geconsolideerde jaarrekening, en niet op de enkelvoudige jaarrekening. Sectie 9 bevat de vereisten in verband met de boekhoudkundige verwerking van geassocieerde ondernemingen voor de enkelvoudige jaarrekening.

I) SECTIE 16 "PROPERTY, PLANT AND EQUIPMENT"

De crossreferentie naar het herwaarderingsmodel in sectie 16 moet worden vervangen door het opnemen van een vereenvoudigde versie in de IFRS SME volgens IFAC. Daarnaast dient in deze sectie een toepassingsgebied te worden vermeld, in overeenstemming met IAS 16 "Materiële vaste activa" waarin deze wel wordt opgenomen. Er moet ook duidelijk aangegeven worden dat terreinen een onbeperkte levensduur hebben, en hierdoor niet dienen te worden afgeschreven. In bepaalde landen is het volgens Deloitte niet mogelijk om gebouwen en terreinen apart te waarderen. In deze omstandigheden moet het mogelijk zijn om ze samen als één activa op te nemen, maar dan moeten deze activa wel worden afgeschreven.

J) SECTIE 17 "INTANGIBLE ASSETS OTHER THAN GOODWILL"

IFAC is het eens om de KMO's de keuze te geven ontwikkelingskosten te activeren of dadelijk ten laste te nemen van de winst- en verliesrekening. Maar ze stelt voor om de crossreferentie naar de volledige IFRS te verwijderen en te vervangen door een vereenvoudiging van beide methodes. EFRAG is van mening dat alle immateriële activa kunnen worden beschouwd als activa met een beperkte levensduur en hierdoor kunnen worden afgeschreven, dan wel op maximaal twintig jaar.

Daarnaast moeten de vereisten om een bijzondere waardevermindering uit te voeren worden verzwakt volgens IFAC. Het herwaarderingsmodel kan tevens worden weggelaten uit de IFRS SME. Beursgenoteerde ondernemingen gebruiken deze methode zelden en volgens IFAC zal de methode nog minder worden gebruikt door kleine en middelgrote ondernemingen.

K) SECTIE 18 "BUSINESS COMBINATIONS AND GOODWILL"

Deloitte is van mening dat het toepassingsgebied van sectie 18 gelijklopend moet zijn met IFRS 3 "Bedrijfscombinaties". Dit houdt in dat de uitzonderingen van IFRS 3 ook moeten worden opgenomen in sectie 18.

Goodwill moet worden beschouwd als een immaterieel actief met een beperkte levensduur volgens EFRAG. Hierdoor kan het worden afgeschreven, welke EFRAG beperkt tot maximaal twintig jaar. Volgens NIVRA moet het tevens mogelijk zijn voor KMO's om goodwill af te schrijven over zijn levensduur indien een onderneming dit wenst. Indien de goodwill enkel wordt gewaardeerd via bijzondere waardeverminderingen, brengt dit te veel kosten met zich mee voor kleine en middelgrote ondernemingen. Deloitte opteert voor een maximale afschrijving over twintig jaar indien de goodwill vervat zit in een immaterieel actief. In het geval dat bepaalde identificeerbare immateriële activa wel uit de goodwill worden gehaald, stelt Deloitte voor dat de goodwill niet wordt afgeschreven, maar dat er een bijzondere waardevermindering gebeurt indien hiervoor een indicator aanwezig is.

L) SECTIE 19 "LEASES"

NIVRA is van mening dat de huurders van een financiële lease deze niet moeten waarderen volgens de reële waarde. Vanuit een kosten-batenanalyse is deze te veeleisend voor de kleine en middelgrote ondernemingen. EFRAG en IFAC vinden dat een financiële lease best kan worden gewaardeerd volgens de actuele waarde van de minimum afbetalingen in plaats van de reële waarde. Deloitte kan zich ook vinden in het opnemen van deze optie. Wat betreft de boekhoudkundige verwerking van de financiële lease als verhuurder moet volgens IFAC de verwijzing naar IAS 17 "Lease-overeenkomsten" worden verwijderd. Er dient in de plaats een vereenvoudiging hiervan opgenomen te worden in de IFRS SME.

De huur van een operationele lease kan volgens Deloitte best worden opgenomen op basis van de economische baten die een activiteit verkrijgt door een activa te leasen in plaats van een opname op basis van de lineaire methode van de betalingen.

Volgens IFAC moet er ten slotte een betere coördinatie zijn tussen de verschillende secties wat betreft de lease. In paragraaf 19.11 van sectie 19 kan best gerefereerd worden naar sectie 17 indien het geleasede goed een immateriële activa is, zoals de

verwijzing naar sectie 16 die reeds is opgenomen. In de waarderingsprincipes is een verwijzing naar sectie 26 op zijn plaats voor wat betreft de bijzondere waardevermindering.

M) SECTIE 21 "EQUITY"

Volgens IFAC ontbreekt er in sectie 21 een duidelijke definitie van vermogensaandelen. Daarnaast moet in deze sectie ook een verwijzing worden opgenomen naar de financiële passiva om eventuele misverstanden omtrent de betekenis van het vermogen te vermijden.

Deloitte merkt op dat in sectie 21 begrippen voorkomen die niet zijn opgenomen in de volledige IFRS, met name niet volstorte aandelen en gelijkaardige instrumenten. Bedrijven die de volledige IFRS toepassen, behandelen deze aandelen zeer verschillend. Volgens Deloitte is het daarom niet mogelijk dat bedrijven onder de volledige IFRS de keuze hebben tussen vele alternatieve behandelingen voor deze transacties, terwijl onder de IFRS SME de te volgen behandelingen zijn vastgelegd.

Zoals reeds aangehaald in de antwoorden op de Staff Questionnaire betreffende IAS 32 "Financiële instrumenten: presentatie", is Deloitte het niet eens met de vereiste een opsplitsing te maken tussen eigen en vreemd vermogen van samengestelde financiële instrumenten. Dergelijke opsplitsing geeft geen meerwaarde aan de financiële overzichten.

N) SECTIE 25 "SHARE-BASED PAYMENTS"

Voor de op aandelen gebaseerde betalingen wordt in de Exposure Draft een crossreferentie gedaan naar IFRS 2 "Op aandelen gebaseerde betalingen". Volgens PwC moeten al de boekhoudkundige vereisten uit IFRS 2 worden opgenomen in de IFRS SME, maar zij stelt wel voor om de vereisten in verband met de informatieverstopping te verlichten.

O) SECTIE 26 "IMPAIRMENT OF NON-FINANCIAL ASSETS"

Een bijzondere waardevermindering is in de IFRS SME enkel vereist indien hiervoor een indicator aanwezig is. IFAC steunt deze vereenvoudiging maar haalt aan dat sectie 26 nog steeds te veel lasten met zich meebrengt voor KMO's. In de eerste plaats stelt IFAC voor om enkel een bijzondere waardevermindering te verplichten voor immateriële activa

met een onbepaalde levensduur. Daarnaast zorgt een combinatie van amortiseren en een bijzondere waardevermindering voor een lagere last. Ook EFRAG vindt meer vereenvoudiging in verband met de bijzondere waardevermindering nodig. In sectie 26 is de waardering enkel gebaseerd op "reële waarde zonder verkoopskosten", EFRAG opteert in de plaats hiervan voor het gebruik van de netto verkoopswaarde.

Om de impairment test voor kleine en middelgrote ondernemingen eenvoudiger te maken, heeft IFAC drie voorstellen. De realiseerbare waarde van een activa of kasstroomgenererende eenheid kan worden bepaald door de reële waarde minus de verkoopskosten of de gebruikswaarde als realiseerbare waarde. In de IFRS SME is enkel de reële waarde minus de verkoopskosten toegestaan als bepaling van de realiseerbare waarde. Ook EFRAG, PwC en Deloitte vinden dat de gebruikswaarde moet worden toegelaten om de realiseerbare waarde te bepalen. Ten tweede moet een waardevermindering worden bepaald op basis van een groep activa in plaats van op basis van een kasstroomgenererende eenheid tot welke de activa behoren. Als laatste punt is IFAC het niet eens met het tweestappen proces om een waardeverlies van goodwill op te nemen, aangehaald in paragraaf 26.22 van sectie 26. Er wordt niet duidelijk omschreven hoe de reële waarde van een component kan worden gewaardeerd. Nadat er een impairmentverlies is geëvalueerd in de eerste stap, moet de boekwaarde van de verkregen goodwill volledig worden afgeschreven. Er moet ook een verdere allocatie van het waardeverlies gebeuren naar de niet-financiële activa en passiva indien nodig.

Daarnaast heeft EFRAG nog twee voorstellen om de impairment test te verlichten voor KMO's. Ten eerste moeten de vereisten in verband met de kasgenererende eenheden worden weggelaten. Vervolgens moeten er vereenvoudigingen worden doorgevoerd wat betreft de verplichtingen gebaseerd op de definitie van de toekomstige kasstromen. De "Discounted Cash Flow berekening" dient volgens EFRAG ook enkel opgenomen te worden volgens de voorspellingen, beschikbaar voor de onderneming.

p) SECTIE 27 "EMPLOYEE BENEFITS"

In paragraaf 27.19 is het niet duidelijk of alle toegezegd-pensioensregelingen, ook deze die niet onvoorwaardelijk zijn, onmiddellijk moeten worden opgenomen. IFAC opteert enkel voor een onmiddellijke opname van de onvoorwaardelijke toegezegd-pensioensregelingen. De voorwaardelijke toegezegd-pensioensregelingen moeten worden

opgenomen als een uitgave op lineaire basis over de gemiddelde periode waarop de regelingen onvoorwaardelijk worden.

Deloitte is van mening dat sectie 27 meer consistent moet zijn met IAS 19 "Personeelsbeloningen". Zo opteert zij bijvoorbeeld om een opname van actuariële winsten en verliezen mogelijk te maken buiten de winst- en verliesrekening, analoog zoals dit is mogelijk is onder IAS 19.

Q) SECTIE 28 "INCOME TAXES"

Volgens PwC is het model in sectie 28 van de Exposure Draft nog steeds te ingewikkeld voor toepassing door kleine en middelgrote ondernemingen. Ze stelt voor om de inkomstenbelastingen op te nemen op basis van de te betalen bedragen rekening houdend met de periodes voor balansdatum.

IFAC is niet overtuigd van de vereenvoudiging van de belastbare tijdelijke verschillen zoals deze zijn opgenomen in sectie 28 in de Exposure Draft. Volgens IFAC is de aanpak nog steeds te complex en wegen de lasten niet op tegen een eventuele meerwaarde. IFAC stelt voor om heel de problematiek van de uitgestelde winstbelastingen te verwijderen uit de IFRS SME. Deloitte is eveneens van mening dat de "timing differences plus" aanpak niet geschikt is voor KMO's, maar ze ziet wel het nut in een vereenvoudigde methode op basis van timingverschillen.

R) SECTIE 29 "FINANCIAL REPORTING IN HYPERINFLATIONARY ECONOMIES"

Aangezien de IFRS SME een op zich alleenstaand document moet zijn, is het volgens IFAC noodzakelijk om de vereisten van IAS 29 "Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie" op te nemen in sectie 29. Volgens Deloitte werkt de verwijzing naar IAS 29 verwarrend. De relevante paragrafen uit IAS 29 en IAS 21 "De gevolgen van wisselkoerswijzigingen" dienen te worden vereenvoudigd voor de IFRS SME standaarden.

S) SECTIE 35 "SPECIALISED INDUSTRIES"

Deloitte is van mening dat de reële waarde methode niet is geschikt voor de boekhoudkundige verwerking van biologische activa en de landbouwproductie op het moment van de oogst. Dit standpunt kwam reeds aan bod in de antwoorden op de Staff Questionnaire.

7.4.3 Vereenvoudigingen die de IASB niet heeft doorgevoerd in de opname- en waarderingsprincipes

De vereenvoudigingen van de opname- en waarderingsprincipes die de Board niet heeft doorgevoerd, maar die wel terug te vinden zijn in de antwoorden op de Staff Questionnaire zijn opgenomen in de "Basis for Conclusions". Aan de hand van volgende vraag mogen respondenten aangeven welke van dergelijke onderwerpen zij toch wensen te vereenvoudigen.

"Should the Board reconsider any of those and, if so, why?" (IASB, 2007b: 6)

IFAC is het eens met de Board om de consolidatie van dochterondernemingen te verplichten in sectie 9. Maar stelt daarnaast nog enkele vereenvoudigingen voor. Op basis van de lasten en de baten moeten volgens IFAC enkel de dochterondernemingen worden opgenomen in consolidatie waarover de controle in de nabije toekomst behouden blijft. IFAC stelt voor om de investeringen in dochterondernemingen, investeringen in geassocieerde ondernemingen en belangen in joint ventures op te nemen in de enkelvoudige jaarrekening op basis van de kostenmethode. Daarnaast dient er ook een definitie van de kostenmethode te worden opgenomen zodat KMO's duidelijk weten hoe ze inkomsten van een investering in een dochteronderneming dienen te boeken in de enkelvoudige jaarrekening. De methode van het alloceren van kosten dient te worden vereenvoudigd zodat er geen allocatie naar latente verplichtingen is vereist.

Volgens EFRAG is "financial liability"¹² niet goed gedefinieerd in sectie 11. Door het gebrek aan een goede definitie is het onderscheid tussen het eigen vermogen en de verplichtingen niet duidelijk. Hierdoor zullen de financiële overzichten opgesteld volgens de Exposure Draft niet de economische realiteit weergeven.

¹² "Financial liability" is als volgt gedefinieerd in de Exposure Draft: "Any liability that is:

- (a) a contractual obligation: (i) to deliver cash or another financial asset to another entity; or (ii) to exchange financial assets or financial liabilities with another entity under conditions that are potentially unfavourable to the entity; or
- (b) a contract that will or may be settled in the entity's own equity instruments and: (i) under which the entity is or may be obliged to deliver a variable number of the entity's own equity instruments; or (ii) will or may be settled other than by the exchange of a fixed amount of cash or another financial asset for a fixed number of the entity's own equity instruments. For this purpose the entity's own equity instruments do not include instruments that are themselves contracts for the future receipts of delivery of the entity's own equity instruments." (IASB, 2007b: 236)

In sectie 20 "Provisions and contingencies" zijn volgens IFAC meer vereenvoudigingen nodig dan reeds zijn terug te vinden in de Exposure Draft. Vooral de actuele waarde berekeningen dienen eenvoudiger te worden opgesteld om een goede toepassing door KMO's te garanderen.

Deloitte is van mening dat de in eigen-vermogensinstrumenten afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties (sectie 25) niet moeten worden opgenomen als uitgaven, maar dat enkel de vereisten als toelichting dienen te worden gegeven. NIVRA sluit zich hierbij aan. Ook EFRAG vindt de voorgestelde behandeling van op eigen-vermogensinstrumenten afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties niet goed met het oog op de kosten en baten. De op eigen-vermogensinstrumenten afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties met derden die soortgelijke diensten als werknemers verlenen kunnen op basis van de reële waarde worden gewaardeerd indien de reële waarde kan worden bepaald. In andere gevallen raadt EFRAG het gebruik van de reële waarde af. EFRAG is het ook eens dat indien een op aandelen gebaseerde betalingstransactie niet dient te worden opgenomen, enkel informatie betreffende de voorwaarden van de transactie moeten worden opgenomen.

De in geldmiddelen afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties dienen volgens de Exposure Draft op basis van de reële waarde te worden opgenomen of gewaardeerd. Deloitte stelt voor om de waardering te baseren op de intrinsieke waarde of op contante betalingen. EFRAG is van mening dat de in geldmiddelen afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties moeten worden gewaardeerd op basis van de balansdatum, nadat de onvoorwaardelijke condities van de transactie in rekening zijn gebracht.

IFAC vindt de doorgevoerde vereenvoudigingen van sectie 36 "Discontinued operations and assets held for sale" betreffende vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten niet voldoende. Ze is van mening dat de vaste activa aangehouden voor verkoop niet dienen te worden opgenomen, noch dienen te worden gewaardeerd in de IFRS SME. Deze informatie geeft immers een zeer kleine meerwaarde. Daarnaast dienen de informatievereisten voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten volgens IFAC enkel te worden gevolgd in het jaar dat de beslissing wordt genomen de activiteit stop te zetten. Ook EFRAG steunt dit standpunt.

7.4.4 Boekhoudkundige opties mogelijk voor KMO's

De Exposure Draft stelt voor alle boekhoudkundige alternatieven van de volledige IFRS mogelijk te maken zijn voor KMO's. De Board is van mening dat indien deze alternatieven niet worden toegelaten voor kleine en middelgrote ondernemingen, dit de vergelijkbaarheid met ondernemingen van openbaar belang kan verhinderen. Daarnaast zullen de meeste KMO's opteren voor de eenvoudigere optie, welke aangegeven is in de IFRS SME. In zes omstandigheden is in de Exposure Draft dan ook een crossreferentie terug te vinden naar de volledige IFRS voor de meer complexere alternatieven. Een overzicht van deze omstandigheden vindt u terug onder punt 7.1. De Board stelt volgende vraag:

"Do you agree with the Board's conclusions on which options are the most appropriate for SMEs? If not, which one(s) would you change, and why?"

"Should any of these options that would be available to SMEs by cross-reference to the full IFRSs be eliminated from the draft IFRS for SMEs and, if so, why?" (IASB, 2007b: 6)

Deloitte kan zich niet vinden in het standpunt van de IASB. Niet alle opties mogelijk in de volledige IFRS moeten ook mogelijk zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Ook Ernst & Young vindt dat niet alle opties mogelijk moeten zijn voor KMO's. Het toelaten van verschillende opties leidt tot een mindere vergelijkbaarheid, terwijl de vergelijkbaarheid juist één van de belangrijkste doelstellingen is in het opzet van de IFRS SME, zo stelt Deloitte. Volgens Deloitte moeten alle opties wel mogelijk zijn voor dochterondernemingen waarvan de moeder volgens de volledige IFRS rapporteert.

PwC haalt aan dat het verwijderen van boekhoudkundige alternatieven niet noodzakelijk zorgt voor een vereenvoudiging van de standaarden. Het vermindert enkel het volume. Ernst & Young daarentegen merkt op dat door minder alternatieven toe te laten, er ook minder kennis wordt vereist van de kleine en middelgrote ondernemingen. De alternatieven kunnen volgens PwC behouden blijven voor IAS 16 "Materiële vaste activa", IAS 38 "Immateriële activa" en IAS 40 "Vastgoedbeleggingen".

Volgens IFAC dienen de crossreferenties te worden verwijderd, omwille van het autonoom karakter van de Exposure Draft. Dit houdt in dat niet alle opties mogelijk zullen zijn voor de KMO's tenzij het alternatief zelf wordt opgenomen in de IFRS SME. NIVRA is ook van mening dat alle boekhoudkundige alternatieven in de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen zelf dienen te worden opgenomen in plaats van verwijzingen naar normen uit de volledige IFRS. Ook Deloitte steunt deze mening. Enkel in sectie 11 mag een referentie naar IAS 39 behouden blijven volgens Deloitte. Ernst & Young ziet dan weer geen nut in het behouden van IAS 39. Ook EFRAG vindt de optie om IAS 39 toe te passen in plaats van sectie 11 overbodig.

In sectie 7 moet volgens EFRAG de directe methode om de kasstromen te berekenen worden verwijderd. Deze methode wordt weinig gebruikt door beursgenoteerde ondernemingen en KMO's zouden nog minder van deze methode gebruik maken. IFAC en Ernst & Young sluiten zich aan bij deze mening.

IFAC is van mening dat voor de vastgoedbeleggingen in sectie 15 "Investment property" vooral het kostenmodel zal worden gebruikt. Hierdoor opteert IFAC om de fair value methode te verwijderen, samen met de verwijzing naar IAS 40. Indien de IASB wenst de fair value methode te behouden, dient deze methode in vereenvoudigde vorm te worden opgenomen in de IFRS SME. Daarnaast kan de optie om een eigendomsaandeel onder een operationele lease te behandelen als een vastgoedbelegging worden verwijderd.

Het vereenvoudigd model in sectie 23 "Government grants" voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt gesteund door IFAC. Maar IFAC wenst ook de crossreferentie naar IAS 20 "Accounting for government grants and disclosure of government assistance" in paragraaf 23.3(b) weg te laten. EFRAG is het hiermee eens.

7.4.5 Financieringskosten

Voor de volledige IFRS is een Exposure Draft in 2006 opgesteld om het niet meer mogelijk te maken de financieringskosten nog langer rechtstreeks via de winst- en verliesrekening te verwerken onder IAS 23 "Financieringskosten". (Accountancy Nieuws, 2006b) Sectie 24 "Borrowing costs" van de IFRS SME geeft de kleine en middelgrote ondernemingen daarentegen de keuze tussen het rechtstreeks verwerken van de financieringskosten in de winst- en verliesrekening, en het activeren van de

financieringskosten. Met de volgende vraag wil de IASB de mening van de respondenten hieromtrent weten:

"Do you agree or disagree with the proposal to allow SMEs to choose either the expense model or the capitalisation model for borrowing costs, and why?" (IASB, 2007b: 6)

IFAC en EFRAG zijn het eens met de Board dat KMO's de keuze moeten krijgen tussen het rechtstreeks verwerken van de financieringskosten in de winst- en verliesrekening enerzijds, en het activeren van de financieringskosten anderzijds. IFAC stelt wel voor om de verwijzing naar IAS 23 te vervangen in een vereenvoudigde versie van deze standaard. Ook NIVRA en PwC steunen het standpunt van de IASB, aangezien de rechtstreekse verwerking een vereenvoudiging is voor de opname van financieringskosten. Ernst & Young kan zich ook vinden in de keuzemogelijkheid die de IASB biedt, maar verwacht dat de rechtstreekse verwerking het meest zal worden gebruikt door KMO's. Het activeren van de financieringskosten brengt namelijk veel extra lasten met zich mee. Deloitte is het eens met de mening van Ernst & Young en vindt het activeren van de financieringskosten tevens minder geschikt voor KMO's.

7.4.6 *Topics welke niet voorkomen in IFRS SME*

Voor sommige onderwerpen is de IASB van mening dat deze zelden voorkomen bij KMO's. De Board opteert om deze topics uit de IFRS SME te laten en ze enkel op te nemen via crossreferentie naar de volledige IFRS. Hierbij stelt de IASB volgende vraag aan de lezers van de Exposure Draft:

"Should any additional topics be omitted from the IFRS for SMEs and replaced by a cross-reference? If so, which ones and why?" (IASB, 2007b: 7)

IFAC is van mening dat alle crossreferenties naar de volledige IFRS moeten worden verwijderd aangezien ze het autonoom karakter van de IFRS SME ondermijnen. Ook Ernst & Young deelt dit standpunt. PwC vindt tevens dat de IFRS SME een op zich alleenstaand document moet zijn, zonder verwijzingen naar de volledige IFRS. EFRAG sluit zich hierbij aan. Ze nemen hier wel een tegenstrijdig standpunt in als bij de antwoorden op de Discussion Paper.

Volgens Deloitte moet de IFRS SME ook een autonoom document zijn, maar zij zien wel een nut in een verwijzing naar IAS 39 voor sectie 11. Andere crossreferenties moeten worden verwijderd. Daarnaast haalt Deloitte aan dat sectie 31 en sectie 34 zelden zullen worden toegepast door KMO's. Hierdoor kunnen ze worden verwijderd uit de Exposure Draft. Indien een KMO deze informatie wenst op te nemen in haar financiële overzichten, moet ze hiervoor volgens Deloitte niet de volledige IFRS toepassen, maar is het voldoende indien ze hierover informatie opneemt in de toelichtingen.

Ook NIVRA vindt deze twee secties overbodig voor de KMO standaarden. Zij opteren daarnaast voor het verwijderen van sectie 29, sectie 35 voor wat betreft de landbouw en sectie 37. NIVRA geeft niet aan of er voor deze secties crossreferenties moeten worden gemaakt naar de volledige IFRS. Ze wensen wel dat de verwijzingen naar de volledige IFRS worden verwijderd in verband met de financiële lease (sectie 19) en de op aandelen gebaseerde betalingen (sectie 25), en meer richtlijnen hieromtrent dienen te worden opgenomen in de IFRS SME.

7.4.7 Verwijzingen naar volledige IFRS

Zoals reeds in de eerste vraag aangehaald, vormen de IFRS SME standaarden een op zich alleenstaand document. Toch wordt er, in het kader van de vierde en zesde vraag, via crossreferenties verwezen naar standaarden in de volledige IFRS. Voor transacties die niet terug te vinden zijn in de IFRS voor kleine en middelgrote ondernemingen zijn er bepalingen opgenomen in sectie 10 "Accounting policies, estimates and errors". Met onderstaande vraag polst de IASB of deze bepalingen geschikt zijn:

"Are the requirements in paragraphs 10.2–10.4, coupled with the explicit cross-references to particular IFRSs in specific circumstances, appropriate? Why or why not?" (IASB, 2007b: 7)

Volgens Ernst & Young dienen alle crossreferenties te worden verwijderd, zoals reeds is aangegeven bij de eerste en zesde vraag. Ook PwC gelooft niet in het gebruik van verwijzingen naar de volledige IFRS. Ze gaan wel akkoord met de aanpak in paragrafen 10.2 tot 10.4, maar vinden dat de volledige IFRS moet worden gezien als een alternatieve hulpbron en niet zoals vermeld in paragraaf 10.4. NIVRA sluit zich hierbij aan en is van mening dat in de Exposure Draft duidelijk moet worden aangegeven dat het teruggrijpen naar de volledige IFRS niet verplicht is. Ook EFRAG vindt dat het

duidelijker moet worden opgenomen in de IFRS SME dat het terugvallen op de volledige IFRS op vrijwillige basis gebeurt.

7.4.8 Hulprichtlijnen

In de Draft van IFRS SME zitten richtlijnen in verband met de toepassing, samen met enkele voorbeelden, bijgesloten bij enkele secties. Daarnaast is er samen met de Exposure Draft ook een "Draft implementation guidance" uitgebracht met illustratieve financiële overzichten en een checklijst voor de vereisten wat betreft de informatieverschaffing. De Board polst met onderstaande vraag of er voor bepaalde onderwerpen meer richtlijnen nodig zijn:

"Are there specific areas for which SMEs are likely to need additional guidance? What are they, and why?" (IASB, 2007b: 7)

PwC is van mening dat er voldoende richtlijnen zijn opgenomen in de Exposure Draft. Ze stellen wel voor om de "Basis for Conclusions" meer begrijpbaar te maken voor personen die niet bekend zijn met de volledige IFRS. In de "Basis for Conclusions" moet eveneens de denkwijze van de IASB worden opgenomen.

Ernst & Young twijfelt of de gegeven richtlijnen voldoende zijn om de IFRS SME correct toe te passen. Ze wacht de resultaten van de veldtesten af, omdat deze duidelijk zullen aangeven op welke vlakken er meer hulp vereist is. Ernst & Young stelt wel vast dat er onderwerpen zijn waarop er zeer weinig hulp wordt geboden in de Exposure Draft, zoals de boekhoudkundige behandeling van derivaten.

Volgens IFAC zorgen de toepassingsrichtlijnen voor de sleutel van het succes van het project om internationale standaarden te ontwikkelen voor kleine en middelgrote ondernemingen. Ze stellen voor om meer voorbeelden op te nemen zoals reeds gebeurd is in sectie 20 van de Exposure Draft. Deloitte steunt deze intentie maar stelt vast dat de voorbeelden vermeld in bijlage van sectie 20 niet consistent zijn met de algemene principes van deze sectie. Zij wensen dat er meer geschikte richtlijnen worden weergegeven.

Daarnaast dienen meer begrippen te worden opgenomen in de woordenlijst achteraan de Exposure Draft volgens IFAC. Een voorbeeld van de presentatie van de financiële

overzichten kan in het begin van de Exposure Draft worden vermeld, gelijkaardig aan de manier waarop dit gebeurt in bijlagen bij IAS 1 "Presentatie van de jaarrekening".

EFRAG is van mening dat er niet voldoende richtlijnen zijn opgenomen. Door te werken met één overkoepelend waarderingsmodel, kan de toepassingsleidraad gebruiksvriendelijker zijn terwijl het volume van de Exposure Draft niet aanzienlijk toeneemt. NIVRA steunt het opzet van EFRAG.

Volgens Deloitte zijn in sectie 4 "Balance sheet" meer richtlijnen nodig in verband met de classificatie van de schulden op korte termijn. Indien er niet meer duidelijkheid wordt geschept, zullen de KMO's de norm elk op verschillende manier interpreteren.

Voor sectie 7 is Deloitte van mening dat er meer richtlijnen nodig zijn. Zo is er meer duidelijkheid vereist wanneer kasstromen op netto basis mogen worden gerapporteerd. Voor het schatten van de kasstromen in vreemde munten moet een KMO toegelaten worden om een wisselkoers te gebruiken die de werkelijke wisselkoers benadert. Daarnaast zijn er nog voorschriften in verband met de investeringen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en belangen in joint ventures nodig. Net zoals de overname en verkoop van dochterondernemingen en andere business units.

Wat betreft de gecombineerde financiële overzichten uit sectie 9 is de toepassing hiervan niet concreet genoeg uitgewerkt volgens Deloitte. Het is onduidelijk hoe bepaalde transacties moeten worden verwerkt. Bijvoorbeeld moet er meer duidelijkheid worden geschept in de boekhoudkundige behandeling van aanpassingen in de reële waarde en het verminderen van het vermogen. Daarnaast is Deloitte van mening dat concepten die niet in de volledige IFRS voorkomen, mogen worden opgenomen in de IFRS SME indien ze enkel voor kleine en middelgrote ondernemingen relevant zijn. Gecombineerde financiële overzichten kunnen daarentegen ook relevant zijn voor beursgenoteerde ondernemingen.

IFAC merkt op dat er meer voorschriften nodig zijn in verband met sectie 9 indien de datum waarop de balans wordt afgesloten van de dochteronderneming verschillend is van deze datum bij de moederonderneming. De sleutelbegrippen van IAS 27 "Consolidated

and separate financial statements” betreffende deze problematiek kunnen worden vereenvoudigd om op te nemen in de IFRS SME.

Volgens Deloitte is afdekking uit sectie 11 niet goed uiteengezet in de Exposure Draft. Wat betreft afdekking moeten meer richtlijnen uit IAS 39 worden overgenomen in de IFRS SME. Daarnaast moet er ook meer hulp worden geboden in verband met de behandeling van de eerste transactiekosten. Het is namelijk onduidelijk hoe deze kosten moeten worden opgenomen of worden gewaardeerd. De Exposure Draft laat kleine en middelgrote ondernemingen toe om de financiële instrumenten te waarderen volgens kostprijs of geamortiseerde kost. Hoe deze methodes moeten worden toegepast is echter niet opgenomen in de Exposure Draft.

In sectie 18 zijn ook meer voorschriften vereist volgens Deloitte. Bijvoorbeeld om de kost te bepalen van een bedrijfscombinatie. De kost van een bedrijfscombinatie voor KMO's is vaak afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen. Daarnaast zijn meer richtlijnen nuttig indien een bedrijfscombinatie in fasen tot stand komt. Meer aandacht is tevens nodig voor de “reverse acquisitions”, waarbij niet de moederonderneming maar de dochter wordt beschouwd als de overnemer.

Voor sectie 19 zijn in het standpunt van Deloitte tevens meer voorschriften nodig voor wat betreft de classificatie van geleasede gebouwen en terreinen. In het verleden is reeds verwezen naar IFRIC interpretaties, maar deze zorgen voor verwarring bij de accountants.

IFAC is het eens met de Board om in sectie 22 het gebruik van de afwerkinggraad te verplichten voor wat betreft de onderhanden projecten in opdracht van derden. Maar om een goede toepassing mogelijk te maken, dienen meer richtlijnen te worden opgenomen in verband met de kosten en opbrengsten van dergelijke projecten.

Vele verklarende paragrafen van IAS 19 zijn weggelaten uit sectie 27. Deze paragrafen helpen de norm te begrijpen en zijn nuttig voor kleine en middelgrote ondernemingen. Deloitte stelt dan ook voor om ze op te nemen in de IFRS SME.

Ook voor wat betreft de financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie (sectie 29) dienen er meer voorschriften te worden opgenomen als hulpleidraad in de IFRS SME

volgens Deloitte. Daarnaast is Deloitte van mening dat voor de vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (sectie 36) er te weinig informatie is opgenomen. Meer voorschriften zijn vereist om deze standaard toepasbaar te maken voor KMO's. Hierbij mag niet te veel worden teruggegrepen naar IFRS 5 "Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten", opdat anders het autonoom karakter van de IFRS SME in gedrang komt.

Ten slotte kan het nuttig zijn om IFRIC of SIC interpretaties op te nemen in de IFRS SME. Deloitte is bijvoorbeeld van mening dat voor de behandeling van vaste activa uit sectie 16 het nuttig is om IFRIC 1 "Changes in existing decommissioning, restoration and similar liabilities" op te nemen in de IFRS SME. De vereisten van SIC 10 "Government assistance - no specific relation to operating activities" kunnen volgens Deloitte ook best worden opgenomen in de Exposure Draft onder sectie 23.

7.4.9 Toelichtingen

Voor elke sectie in de Exposure Draft zijn er informatieverschaffingseisen opgesteld. In de "Draft implementation guidance" is hieromtrent ook een checklijst terug te vinden. De Board verwacht antwoorden op de volgende vragen:

"Are there disclosures that are not proposed that the Board should require for SMEs? If so, which ones and why? Conversely, do you believe that any of the proposed disclosures should not be required for SMEs? If so, which ones and why?"
(IASB, 2007b: 8)

Het doel van de informatieverschaffing is volgens Ernst & Young enkel om deze informatie op te nemen die essentieel is voor KMO's, rekening houdend met de belangrijkste behoeften van de gebruikers van financiële overzichten. In de Exposure Draft wordt in bepaalde secties te veel en te gedetailleerde informatie vereist van de KMO's, bijvoorbeeld voor de personeelsbeloningen. EFRAG is het hiermee eens. De gebruikers van financiële overzichten van KMO's hebben nood aan informatie die de financiële positie van de onderneming en de ontwikkelingen hierin aangeeft. Ook hiervoor is EFRAG ervan overtuigd dat de herstructurering van de Exposure Draft een positieve invloed heeft voor de kleine en middelgrote ondernemingen.

PwC steunt tevens het standpunt van Ernst & Young. Volgens PwC moeten informatievereisten worden weggelaten uit sectie 3 "Financial statement presentation", sectie 27 en sectie 36. Wat betreft investeringen in geassocieerde ondernemingen (sectie 13) en de belangen in joint ventures (sectie 14) wordt er verwacht dat deze eerste groep meer informatie opneemt dan voor de belangen in joint ventures is vereist. PwC opteert om deze informatie niet te vereisen voor de investeringen in geassocieerde ondernemingen. NIVRA vindt deze informatie tevens overbodig in het geval KMO's geassocieerde ondernemingen opnemen volgens de equity methode. Daarnaast is NIVRA van mening dat er voor sectie 12, sectie 18 en sectie 27 minder vereisten moeten zijn wat betreft de informatieverzorging.

Volgens Deloitte zijn de informatievereisten nuttig welke ook voorkomen in de belangrijkste IFRS standaarden in verband met informatieverzorging. De vereisten uit IAS 1, IAS 7, IAS 8 "Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten" en IAS 24 "Informatieverzorging over verbonden partijen" zijn degene die relevant zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Daarnaast dienen ook enkele vereisten te worden opgenomen om de geboekte transacties en gebeurtenissen beter te begrijpen. De vereiste toelichtingen van IAS 34 "Tussentijdse financiële verslaggeving" kunnen bijvoorbeeld handig zijn.

Tot slot is Deloitte ook van mening dat in het geval een KMO beslist een volledige IFRS standaard te volgen voor een topic dat niet voorkomt in de IFRS SME, de KMO niet verplicht moet zijn tevens de toelichtingvereisten te volgen van de volledige IFRS.

7.4.10 Overgang naar IFRS SME

Sectie 38 "Transition to the IFRS for SMEs" omvat bepalingen die het overschakelen van een nationale wetgeving naar de IFRS SME enerzijds en de transitie van de volledige IFRS naar de IFRS SME anderzijds moeten vergemakkelijken. Respondenten mogen hun antwoorden formuleren op volgende vraag:

"Do you believe that the guidance is adequate? If not, how can it be improved?"
(IASB, 2007b: 8)

Volgens IFAC zijn niet alle belangrijke aspecten opgenomen in sectie 38. Zo zijn verschillende delen van de volledige IFRS niet vereenvoudigd voor de Exposure Draft. De

vereisten indien een onderneming en haar dochteronderneming op een verschillend tijdstip internationale standaarden doorvoeren, is hier een voorbeeld van. Ook Deloitte opteert voor meer consistentie tussen de volledige IFRS en de IFRS voor KMO's wat betreft overgangsmatregelen.

Paragraaf 38.9 stelt: *"If it is impracticable for an entity to restate the opening balance sheet at the date of transition in accordance with this [draft] standard, ..."*. (IASB, 2007b: 225) NIVRA merkt op dat een duidelijke definitie voor "impracticable" ontbreekt. EFRAG haalt hetzelfde probleem aan. Ze wijzen er daarnaast op dat de definitie die wordt gegeven in de Exposure Draft voor "impracticable" veel milder lijkt dan de definitie die wordt gegeven in de volledige IFRS. Daarnaast is PwC van mening dat de voorschriften om sectie 38 toe te passen kunnen worden verbeterd. De overgangsprocedure kan worden vereenvoudigd door KMO's toe te laten de veronderstelde kostprijs te waarderen als reële waarde.

7.4.11 Evaluatie IFRS SME

De Board verwacht om het jaar een Exposure Draft te publiceren met eventuele verbeteringen op de standaarden van de IFRS SME. Bij het ontwikkelen van dergelijke Exposure Draft, zal worden gekeken naar nieuwe en verbeterde IFRS normen, en mogelijke verbeteringen op de IFRS SME standaarden. Enkel in uitzonderlijke omstandigheden zal de IASB beslissen een standaard eerder te veranderen. Met behulp van de volgende vraag zou de Board graag de mening van de lezers van de Exposure Draft weten:

"Is this approach to maintaining the proposed IFRS for SMEs appropriate, or should it be modified? If so, how and why?" (IASB, 2007b: 8)

Ernst & Young is het eens met het standpunt van de IASB. Maar haalt aan dat indien de verwijzingen naar de volledige IFRS niet worden verwijderd er wel verwarring kan ontstaan als een volledige IFRS norm wordt aangepast voordat de IFRS SME wordt geüpdate. Deloitte volgt Ernst & Young hierin. Ook PwC kan zich vinden in het voorstel van de Board. Ze stellen wel voor om na het eerste jaar van invoering de IFRS SME te evalueren. IFAC is het eens met de evaluatie van de IFRS SME, maar vindt deze pas nodig nadat de standaarden reeds twee jaar zijn toegepast.

Interpretaties van de IFRS SME standaarden is volgens Ernst & Young tevens nuttig. Aangezien er toch enkele aanzienlijke verschillen zijn tussen de volledige IFRS en de KMO standaarden, zijn aparte interpretaties voor deze laatste standaarden zeker niet overbodig.

7.4.12 Doelgroep van de IFRS SME

Een onderwerp wat niet terug te vinden is in de vragen, maar waar wel commentaar op wordt gegeven is de doelgroep. De doelgroep waarvoor de IFRS SME gericht is, is te groot. Volgens CIMA zijn de boekhoudkundige vereisten van kleine ondernemingen verschillend van deze van middelgrote ondernemingen. Daardoor is eenzelfde set van standaarden niet efficiënt voor zowel kleine als middelgrote ondernemingen. Aangezien CIMA niet gelooft in een "one size fits all" aanpak, stellen ze voor om een "three tier" aanpak te hanteren en drie sets van standaarden te ontwikkelen: één voor ondernemingen van openbaar belang (de volledige IFRS), één voor grote en middelgrote ondernemingen die niet van openbaar belang zijn, en de laatste voor kleine ondernemingen die niet van openbaar belang zijn.

Het NIVRA herkent deze drie verschillende groepen. De IFRS SME zoals deze in de Exposure Draft zijn opgesteld, zijn volgens het NIVRA ook niet geschikt voor de kleine ondernemingen. Aangezien het invullen van de concrete doelgroep in de wetgeving gebeurt op nationaal en regionaal niveau, kan iedere lokale wetgever bepalen voor welke ondernemingen de IFRS SME moeten worden verplicht. Hierdoor wenst NIVRA dat de IASB het kader van vijftig werknemers in de "Basis for Conclusions" laat vallen. Ook EFRAG sluit zich hierbij aan.

Eurochambers sluit zich ook aan bij deze mening. Internationale vergelijking is voor de kleine ondernemingen niet relevant. Kleine ondernemingen behoren nog steeds tot een zeer grote groep onder de KMO's. Ze zien geen oplossing in een "three tier" aanpak, maar vinden dat de IFRS SME nog meer moet worden vereenvoudigd, voor zowel de vereisten in verband met de informatieverzorging als de opname- en waarderingsvereisten.

Volgens EFRAG is de IFRS SME niet de juiste benaming voor de standaarden die betrekking hebben op ondernemingen die niet van openbaar belang zijn. De definitie van een KMO wordt in verschillende nationale wetgevingen geassocieerd met een grootte

criterium. De definitie van een onderneming van openbaar belang daarentegen verwijst niet naar de grootte van een onderneming. Hierdoor stelt EFRAG voor om een duidelijker label te plakken op de doelgroep. Ze kan zich echter ook niet vinden in "IFRS for non publicly accountable entities (NPAE's)" aangezien EFRAG niet gelooft in een negatieve definitie. Deze problematiek komt ook reeds in de voorgaande hoofdstukken aan bod.

Daarnaast wordt er in sectie 1 de term "fiduciary capacity" gebruikt: "*An entity had public accountability if: (a)... (b) it holds assets in a fiduciary capacity for a broad group of outsiders,...*" (IASB, 2007b: 14) Volgens EFRAG is het bijzonder moeilijk om deze term correct te vertalen en te interpreteren. Er wordt geen duidelijke definitie opgenomen in de woordenlijst achteraan de Exposure Draft. Om te verzekeren dat de term juist wordt geïnterpreteerd, dient er wel degelijk een definitie te worden opgenomen of dient er duidelijk te worden aangegeven op welke ondernemingen dit betrekking heeft.

Het is opvallend dat deze discussie in de commentaren van de Exposure Draft opnieuw openbreekt. De IASB had immers reeds een vraag in verband met de doelgroep gesteld in de Discussion Paper. De respondenten zijn blijkbaar niet tevreden met de verdere invulling van het toepassingsgebied van de IFRS SME door de IASB. In verband met de omschrijving van doelgroep was er ook in de gesprekken met de bevoorrechte getuigen geen eenduidig antwoord. Het blijft een uitdaging voor de IASB om de doelgroep zo correct mogelijk aan te duiden. Hier dient wel in het achterhoofd te worden gehouden dat de uiteindelijke invulling gebeurt door nationale overheden.

Hoofdstuk 8: Praktijkonderzoek

In dit hoofdstuk zal de besproken literatuur uit de vorige hoofdstukken worden getoetst aan de hand van enkele diepte-interviews. Zoals reeds aangehaald in hoofdstuk 1, heb ik er voor gekozen mijn studie op te bouwen rond de mening van niet-beursgenoteerde Belgische ondernemingen dewelke een geconsolideerde jaarrekening publiceren. Zij behoren tot de doelgroep van de IFRS SME en zijn belangrijke gebruikers van de financiële overzichten voor deze doelgroep. Ik heb hiervoor enkele financiële verantwoordelijken gesproken. Daarnaast heb ik ook een interview afgenomen bij dhr. Olivier, partner bij Ernst & Young Bedrijfsrevisoren, en dhr. Van De Velde, partner bij ACS Deloitte. Ze bekijken de standaarden en de toepassing ervan vanuit een andere hoek. In bijlage 4 is een overzicht terug te vinden van de bevoorrechte getuigen. Met behulp van de vragenlijsten, opgenomen in bijlage 6, zijn de interviews afgenomen.

Ten eerste heb ik in de interviews gepolst naar de kennis van de bevoorrechte getuigen omtrent de IFRS. Hierbij zijn ook de vragen voorgelegd uit de Discussion Paper, waarvan de commentaren reeds terug te vinden zijn in hoofdstuk 5. Vervolgens heb ik enkele vragen gesteld om te weten te komen wat de belangrijkste redenen kunnen zijn voor een overstap naar internationale standaarden. Vervolgens ben ik samen met de bevoorrechte getuigen even dieper ingegaan op de verschillen tussen de IFRS en de Belgische GAAP. Tot slot heb ik gepolst naar de mening betreffende de haalbaarheid van internationale standaarden voor KMO's.

8.1 Inleiding

8.1.1 Bekendheid met IASB en IFRS

De IASB houdt zich volgens dhr. Hermans bezig met het reguleren en normaliseren van de externe rapportering. Harmonisatie van verschillende boekhoudnormen over verschillende landen is ook één van de taken van het IASB, zo stelt dhr. Hermans. Dhr. Van de Ven is bekend met de IASB als de organisatie die de IFRS opstelt. Ook dhr. Cabooter geeft een gelijkaardige taakomschrijving van de IASB: het opstellen van internationale standaarden met behulp van vergaderingen en publicaties. Hij is tevens bekend met de IFRS, maar heeft hier nog geen praktijkervaring mee gehad. Volgens

mevr. Eggermont is de harmonisatie eveneens een belangrijke doelstelling van de IASB. Ze doet dit door één set uniforme normen te ontwikkelen. Mevr. Eggermont heeft een eerste kennismaking gehad met de IFRS standaarden op de schoolbanken en heeft daarnaast bij Real Software de overgang naar de IFRS meegemaakt. Dhr. Jansen is bekend met de IASB en de IFRS standaarden door zijn verleden als bedrijfsrevisor. Hij is bekend met het feit dat de IASB bepaalde standaarden uitwerkt en statements hiervoor uitvaardigt. Zijn kennis in verband met de IFRS standaarden zelf is wel niet actueel, aangezien hij deze voor zijn huidige job niet moet toepassen.

Dhr. Van de Sompel kent de IFRS vooral vanuit de literatuur. Hij is op de hoogte dat de IFRS eerder op principes zijn gebaseerd. Ten opzichte van de Belgische regelgeving is dit zeker het geval, maar zoals reeds gemeld in hoofdstuk 4 is het niet duidelijk of de IFRS op principes of regels is gebaseerd. (Hoogendoorn, 2006) De IFRS geeft een kader waarbinnen de boekhoudkundige transacties moeten gebeuren in plaats van praktisch uitgewerkte richtlijnen.

Dhr. Van de Sompel vergelijkt de IASB met de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN) in België. CBN is sinds 28 april 2006 een autonoom adviesorgaan dat advies verleent en aanbeveling geeft aan de Regering en het Parlement om zo bij te dragen tot de ontwikkeling van de boekhoudnormen. Een verschilpunt is wel dat de adviezen van de CBN niet verplicht zijn, terwijl de IFRIC interpretaties verplicht te volgen zijn. In de interviews komt ook regelmatig de verouderde Belgische boekhoudwet aan bod. De Wet op de Boekhouding dateert reeds van 17 mei 1975. Er dient zeker meer evolutie te zijn in deze Belgische normen.

Dhr. Bouckaert en dhr. Alliet hebben heel wat praktijkervaring met de IFRS. SCR-Sibelco en Vandemoortele stellen namelijk hun geconsolideerde jaarrekening op in overeenstemming met de IFRS. Dhr. Bouckaert is uiteraard ook bekend met de IASB. De Board is een standaardzetter en ontwikkelt hiervoor Discussion Papers en Exposure Drafts. Daarnaast is dhr. Bouckaert ook op de hoogte dat de IASB een onafhankelijk orgaan is, en dat de standaarden via de Europese Commissie moeten worden goedgekeurd voordat ze in werking kunnen treden in de Europese Unie. Ook dhr. Alliet beschikt over een grote basiskennis omtrent de IASB en de IFRS normen. Hij volgt de gebeurtenissen en acties van de IASB voornamelijk via het Internet. Maar de Big Four vormen toch de grootste informatiebron voor Vandemoortele. Ook SCR-Sibelco maakt

gebruik van de interpretaties van de Big Four, in het bijzonder "International GAAP 2008" van Ernst & Young. Om conform de IFRS te rapporteren heeft SCR-Sibelco de IFRS vertaald in "Group accounting rules" zoals IAS 8 "Grondslagen van financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten" dit voorschrijft. Dit houdt in dat ze keuzes hebben gemaakt waar de IFRS verschillende opties geeft.

Dhr. Olivier komt als bedrijfsrevisor ook regelmatig in aanraking met de IFRS. Hij ziet voornamelijk dochterondernemingen van grotere, al dan niet buitenlandse, ondernemingen die rapporteren aan de moeder in de IFRS. Ook hij is van mening dat de belangrijkste taak van de IASB het schrijven van standaarden is en deze standaarden up to date te houden. Daarnaast dient de IASB ook de bruikbaarheid en relevantie af te toetsen, bijvoorbeeld: hoe relevant zijn de IFRS voor de gebruikers? Dit heeft onder meer gezorgd voor de start van het project voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Dhr. Van De Velde is partner bij de dienst "Accounting and Compliance Solutions" bij Deloitte. Hierdoor is hij verantwoordelijk om enkele jaarrekeningen conform de IFRS op te stellen. Onder zijn klanten zijn geen beursgenoteerde ondernemingen, maar bijvoorbeeld wel dochterondernemingen van bedrijven waarvoor de financiële overzichten in overeenstemming met de IFRS moeten worden opgesteld. Volgens hem is de IASB verantwoordelijk om nieuwe normen te ontwikkelen. Ze stippelen een toekomstbeleid uit om de financiële rapportering in Europa te stroomlijnen.

De geïnterviewden zijn allemaal op de hoogte dat de IFRS reeds verplicht zijn voor de Europese beursgenoteerde ondernemingen wat betreft de geconsolideerde jaarrekening. Elke bevoorrechte getuige heeft een redelijk goede voorkennis wat betreft de IASB en de IFRS standaarden. Dit dient wel te worden genuanceerd, aangezien de personen die ik heb geïnterviewd affirmatief hebben geantwoord op de vraag om hen te interviewen. Personen die minder bekend zijn met de IASB en de IFRS, zijn waarschijnlijk ook niet bereid een interview hieromtrent te geven.

8.1.2 IFRS SME - project

De IFRS SME zijn, zoals reeds vermeld, van toepassing op bedrijven dewelke niet van openbaar belang zijn en welke financiële overzichten publiceren voor externe gebruikers. (IASB, 2007b) Dhr. Olivier is op de hoogte dat de definitie gegeven in de Exposure Draft verwijst naar de ondernemingen die geen gebruik maken van het publiek spaarwezen.

Deze definitie is eveneens reeds opgenomen in hoofdstuk 1. Dhr. Van De Velde haalt aan dat bij beursgenoteerde ondernemingen het openbaar belang groter is. De aandeelhouders zijn anoniem en er zijn meer derde partijen aanwezig. Deze stakeholders moeten allemaal kunnen beschikken over voldoende informatie.

Het merendeel van de geïnterviewden zijn daarentegen niet bekend met het begrip "van openbaar belang". Zo wijst dhr. Hermans erop dat er altijd derden zijn die zijn geïnteresseerd in de financiële overzichten, of die er belang aan hechten. Daarnaast is dhr. Bouckaert van mening dat een onderneming vanaf een bepaalde omvang ook moet tegemoetkomen aan strengere verplichtingen. De overheidsinstellingen zijn volgens mevr. Eggermont van openbaar belang. Bedrijven verweven met ondernemingen op de Europese beurs kunnen eveneens van openbaar belang zijn volgens dhr. Van de Sompel. Volgens dhr. Cabooter is "van openbaar belang" een zeer breed begrip, hij verstaat eronder alle ondernemingen die commerciële verrichtingen doen.

Dhr. Bouckaert is bekend met het IASB project voor kleine en middelgrote ondernemingen, maar aangezien het niet in het belang is van SCR-Sibelco schenkt hij hier niet veel aandacht aan. SCR-Sibelco rapporteert reeds volgens de IFRS en is niet bereid een stap terug te zetten naar een eventuele IFRS SME. Ook voor Vandemoortele is het IFRS SME project onbelangrijk. Zij rapporteren tevens reeds volgens de volledige IFRS. Dhr. Olivier heeft enkele seminaries gegeven betreffende de IFRS voor KMO's en is dus uiteraard bekend met het project. Doordat dhr. Van De Velde heeft meegewerkt aan een onderzoek van de Hogeschool Gent is hij eveneens op de hoogte van het KMO-project.

De andere bevoorrechte getuigen zijn minder bekend met het project. Dhr. Van de Sompel heeft vier jaar geleden een seminarie gevolgd in verband met de IFRS standaarden voor KMO's, maar had begrepen dat het idee zou zijn afgevoerd. Dhr. Jansen heeft er ook reeds van gehoord, maar volgt het niet aangezien hij er geen nut in ziet voor Herfurth Group. Dhr. Cabooter is niet bekend met het project. Mevr. Eggermont heeft eveneens nog niet van het project gehoord, maar volgens haar zou de impact ervan enorm zijn. De workload van een overgang naar de IFRS zoals deze nu van drie jaar vergelijkende cijfers vereist, is volgens haar te hoog. Hierin merken wij wel op dat het voor de niet-beursgenoteerde ondernemingen niet verplicht is om drie jaar

vergelijkende cijfers te publiceren. SCR-Sibelco en Vandemoortele hebben bij hun eerste toepassing slechts vergelijkende cijfers opgenomen van één jaar.

8.2 Beweegredenen

8.2.1 Intern gebruik

Ten eerste kan het interessant zijn gezien de interne structuur van een onderneming om volgens de IFRS te rapporteren. Voor een moederonderneming is het namelijk niet altijd gemakkelijk de jaarrekeningen van haar buitenlandse dochters op de juiste manier te interpreteren indien deze zijn opgesteld in lokale standaarden. H. Essers heeft bijvoorbeeld dochters in verschillende landen. Op dit moment houdt dit in dat ze de Belgische normen doortrekken naar de dochterondernemingen. Concreet betekent dit dat de dochterondernemingen op hun jaarrekeningen, opgemaakt in lokale standaarden, enkele transacties uitvoeren zodat ze conform de Belgische GAAP zijn. Op deze manier kunnen de dochterondernemingen niet steeds op een goede manier worden vergeleken, en blijft het appels met peren vergelijken, zo stelt dhr. Olivier. De IFRS zijn volgens dhr. Olivier wereldwijd verspreide normen dewelke een beter beeld geven van een groep. De rapportering aan de moeder is via het gebruik van de IFRS uniform en vereist voldoende toelichtingen. De bedrijfsrevisor van Ernst & Young wijst er daarnaast op dat de geconsolideerde jaarrekening conform de IFRS ook mag worden gebruikt voor extern gebruik in België, waardoor enkel de enkelvoudige jaarrekening nog onder Belgische GAAP moet worden gepubliceerd. Er is dus geen dubbel werk vereist voor de geconsolideerde jaarrekening. Deze kan enkel in overeenstemming met de IFRS worden opgesteld.

Ook volgens dhr. Bouckaert is het interne aspect een belangrijke reden om te rapporteren volgens de IFRS. SCR-Sibelco heeft ongeveer 250 dochterondernemingen verspreid over heel de wereld. Voordien rapporteerden deze allemaal volgens hun eigen lokale standaarden en had SCR-Sibelco geen echte groepswaarderingsregels. Sinds 2005 rapporteren ze conform IFRS. Dit heeft een grote impact op de balans, maar houdt in dat de cijfers op een betere manier kunnen worden vergeleken. De IFRS is namelijk de kapstok voor alle verwante ondernemingen. Bij Vandemoortele vormt de toepassing van de IFRS tevens een voordeel in de rapportering van dochterondernemingen. De dochterondernemingen dienen een dubbele boekhouding te voeren, zo stelt dhr. Alliet.

Eerst dienen ze de lokale boekhouding te voeren, daarnaast rapporteren ze ook volgens de IFRS met behulp van het "Groups accounting manual". Om de juiste kennis over te brengen naar de dochterondernemingen heeft Vandemoortele enkele trainingen gegeven in verband met de IFRS. Zo beschikken de dochterondernemingen over een basiskennis om de boekingen te maken. IAS 19 "Personeelsbeloningen" betreffende pensioenplannen wordt bijvoorbeeld gecoördineerd vanuit het hoofdkantoor, maar lokaal wordt hiervoor wel een boeking gemaakt. Uitgestelde belastingen daarentegen worden lokaal berekend en geboekt.

Dhr. Van De Velde ziet ook het nut in van een gelijkvormige rapportering bij de dochterondernemingen en de moederonderneming. Door een harmonisatie kunnen er intern betere vergelijkingen worden gemaakt. Hij haalt wel aan dat deze rapportering niet noodzakelijk volgens de IFRS dient te gebeuren. Zo kunnen dochterondernemingen bijvoorbeeld ook conform de US GAAP rapporteren aan een Amerikaanse moeder. Daarnaast ziet dhr. Van De Velde vooral een meerwaarde in de mate dat er een sterke fiscale invloed speelt op de financiële overzichten. In dat geval geeft een meer Angelsaksische benadering een meer bedrijfseconomisch resultaat.

Herfurth Group is een Antwerps familiebedrijf. De groep omvat 42 juridische entiteiten. De buitenlandse dochterondernemingen rapporteren volgens de lokale standaarden aan Herfurth Group. Aangezien de dochterondernemingen zelf over zeer weinig activa beschikken, worden hier geen aanpassingen op gemaakt. De verschillen tussen de BE GAAP en de lokale standaarden hebben hierdoor namelijk geen materiële impact op de financiële overzichten, zo stelt dhr. Jansen. Het gebruik van de IFRS zou in dat opzicht dan ook weinig meerwaarde bieden voor deze groep. Volgens dhr. Jansen zullen enkele dochterondernemingen in de toekomst wel worden verplicht volgens de IFRS te rapporteren. Dit betreft dan meer bepaald joint ventures. Voor scheepsagenturen kopen reders namelijk meer en meer participaties op. Maar ook voor deze dochterondernemingen verwacht dhr. Jansen geen grote verschillen tussen de financiële overzichten opgesteld volgens de BE GAAP en volgens de IFRS, omdat deze dochterondernemingen tevens over weinig activa beschikken. Om de dochterondernemingen goed te kunnen vergelijken met elkaar, gebruikt Herfurth Group wel een "home made IFRS", zoals dhr. Jansen het noemt. Voor intern gebruik worden de cijfers op een meer bedrijfseconomische manier verwerkt. Een voorbeeld hiervan zijn een herberekening van enkele activa omwille van fiscaal versnelde afschrijvingen.

Dhr. Van de Sompel houdt zich bezig met de consolidatie van Pauwels International. De dochterondernemingen, ook de buitenlandse, rapporteren aan Pauwels International in Belgische GAAP. De subconsolidatie gebeurt dan door deze jaarrekeningen om te vormen naar Indiase GAAP. Pauwels International rapporteert rechtstreeks aan hun moederonderneming, een Nederlandse holdingmaatschappij. De Nederlandse holdingmaatschappij rapporteert op haar beurt aan de Indiase moederonderneming. De Indiase GAAP ligt niet zo ver van de IFRS. Maar in de toekomst zit de mogelijkheid erin om conform de IFRS te publiceren. Het is dan de bedoeling dat alle verwante ondernemingen van de Indiase moederonderneming conform de IFRS zullen publiceren, dus ook Pauwels International. De IFRS vereist meer toelichtingen, dit zorgt voor meer inspanning, maar ook voor meer inzicht in de financiële overzichten.

Tosoh Bioscience heeft een Japans moederbedrijf. Voor dit boekjaar rapporteren ze nog volgens de BE GAAP. Maar in de toekomst zullen ze hun financiële overzichten meer in lijn brengen met de IFRS. In Japan is er namelijk een eigen Sarbanes-Oxley wetgeving, J-SOX¹³, om de betrouwbaarheid van de cijfers te controleren. Dit heeft als gevolg dat de cijfers meer gestandaardiseerd moeten worden opgemaakt. Tosoh Bioscience is op dit moment een analyse aan het maken omtrent enkele verschillen tussen de BE GAAP en de IFRS. Voor bepaalde items zal er dan een omboeking worden gemaakt, om de cijfers conform de IFRS te rapporteren aan de moederonderneming, zo stelt dhr. Cabooter. Tosoh Bioscience heeft ook enkele dochterondernemingen. Op dit moment rapporteren zij in de lokale GAAP aan Tosoh Bioscience, deze financiële overzichten worden dan vertaald naar de Belgische GAAP. In de toekomst kan de IFRS hier ook een meerwaarde bieden volgens dhr. Cabooter.

LMS International heeft ook buitenlandse dochterondernemingen. Deze rapporteren volgens de Belgische GAAP aan LMS International. Voor interne doeleinden gebruiken zij een afgeleide managementboekhouding. McCain Foods Belgium is een kleinere onderneming. Ze hebben zelf één buitenlandse dochteronderneming. Deze rapporteert volgens de Canadese standaarden aan McCain Foods Belgium. McCain Foods Belgium is namelijk een dochter van een Nederlandse onderneming, die op haar beurt een dochter

¹³ J-SOX is de officieuze benaming voor de Japan's Financial Instruments and Exchange Law. (Wikipedia, 2008)

is van een Canadese onderneming. De interne rapportering gebeurt allemaal via de Canadese standaarden.

Het is belangrijk voor een moederonderneming om haar dochter zo goed mogelijk in te schatten. Uit de gesprekken met de bevoorrechte getuigen is af te leiden dat de IFRS hierin een belangrijke rol kan spelen. De IFRS is een universeel aanvaarde taal. Gebruik hiervan door kleine en middelgrote ondernemingen kan een meerwaarde betekenen naar de moederondernemingen, maar ook naar de dochterondernemingen van deze KMO's toe. Er dient wel te worden opgemerkt dat het gebruik van de IFRS niet noodzakelijk is hiervoor. Zoals dhr. Van De Velde aanhaalde kan de rapportering naar de moederonderneming ook in een andere set van internationale standaarden gebeuren, bijvoorbeeld volgens US GAAP. Daarnaast zorgt deze toepassing niet voor een grote meerwaarde voor elke groep. Voor Herfurth Group zijn de voordelen bijvoorbeeld beperkt. Tot slot is het niet duidelijk of de IFRS SME dezelfde meerwaarde geeft aan de moederonderneming indien deze laatste conform de IFRS rapporteert. Onder de IFRS zijn de toelichtingvereisten namelijk zwaarder dan onder de IFRS SME.

8.2.2 Toekomstige beursnotering

In de bevroegde ondernemingen zijn er geen concrete plannen om in de toekomst aandelen op de beurs te noteren. H. Essers is een familiebedrijf waarvan alle aandelen op dit moment nog toebehoren aan de familie. Hierdoor zit een volledige beursgang er zeker niet in. Daarnaast vereist een beursintroductie veel inspanning, zo stelt dhr. Hermans. Ondernemingen zijn namelijk verplicht hun cijfers conform de IFRS te publiceren met een over drie jaar terugwerkende kracht bij een beursintroductie. Concreet betekent dit dat indien een onderneming in 2010 aandelen op de beurs wilt noteren, ze dan vergelijkende cijfers in overeenstemming met de IFRS moet publiceren voor 2009, 2008 en 2007. Dit brengt zeer veel werk met zich mee.

SCR-Sibelco is ook een authentieke Belgische familieonderneming. Ze hebben eveneens geen behoefte aan een eventuele beursintroductie. Ze hebben een sterke operationele kasstroom en hebben geen nood aan extra fondsen. Daarnaast beschikken ze over voldoende financiering bij kredietinstellingen. Ook Vandemoortele is een familiebedrijf en beschikt over voldoende kapitaal door middel van fondsen. Volgens dhr. Alliet zijn er dus geen plannen binnen Vandemoortele om zich in de toekomst op de beurs te noteren.

Herfurth Group is eveneens in handen van een familie. Ze hebben ook geen plannen om zich in de toekomst op de beurs te noteren.

McCain Foods Belgium is via een Nederlandse moeder een dochteronderneming van het Canadese McCain, hierdoor beschikken ze over voldoende kapitaal en hebben ook geen behoefte aan een beursgang. De Canadese moeder is een familiebedrijf dat niet is beursgenoteerd. Pauwels International is, net zoals McCain Foods Belgium, een dochteronderneming van een buitenlands bedrijf. Zoals reeds gemeld, is Pauwels International een dochteronderneming van een Nederlandse holdingmaatschappij, die op haar beurt een dochter is van een Indiaas bedrijf. Pauwels International beschikt momenteel eveneens over voldoende middelen en heeft geen nood aan een beursintroductie. De Indiase moederonderneming is wel beursgenoteerd. Tosoh Bioscience heeft tevens geen plannen om zich op de beurs te noteren. Het Japans moederbedrijf is op de Japanse beurs genoteerd. LMS International daarentegen laat de deur wel open naar een eventuele beursgang. Het bedrijf is groot genoeg, maar op dit moment beschikken ze nog over voldoende middelen.

Volgens dhr. Olivier, van Ernst & Young, zijn er ondernemingen die momenteel onder de IFRS rapporteren of dit van plan zijn in de toekomst te doen met het oog op een eventuele beursnotering. Hij drukt erop dat dit niet altijd publiek bekend is, aangezien er een prospectus moet gebeuren met vergelijkende cijfers conform de IFRS dewelke drie jaar terugwerken, zoals dhr. Hermans ook reeds heeft vermeld. Dit is een zware investering waar men niet mee begint in het jaar van de notering zelf. Ook dhr. Van De Velde erkent de inspanning die nodig is om op de beurs te noteren. In dat opzicht is hij van mening dat er wel ondernemingen zullen zijn die reeds IFRS toepassen of wensen toe te passen in de toekomst met het oog op een beursnotering. Maar volgens hem zijn dit er niet zoveel. Gezien het economisch klimaat is een beursnotering minder interessant geworden voor bedrijven, zo stelt dhr. Van De Velde.

Beursgenoteerde bedrijven moeten de geconsolideerde jaarrekening conform de IFRS rapporteren. In dat opzicht kan een eventuele beursnotering zeker een beweegreden zijn om de financiële overzichten in overeenstemming met de IFRS op te stellen. Het zullen vooral grotere niet-beursgenoteerde ondernemingen zijn die deze stap overwegen.

8.2.3 Vergelijkbaarheid

Dhr. Hermans is overtuigd dat het gebruik van de IFRS een betere vergelijkbaarheid met concurrenten oplevert. Hij schenkt er belang aan om zijn cijfers te vergelijken met deze van de concurrenten. Dhr. Bouckaert is ook bekend met enkele concurrenten van SCR-Sibelco die onder de IFRS rapporteren. Hij vindt het gebruik van de IFRS zeker een voordeel ten opzichte van de vergelijking met buitenlandse concurrenten. Ook dhr. van de Ven sluit zich hierbij aan. LMS International berekent bijvoorbeeld de omzet reeds in de richting van de IFRS om zo een betere vergelijking met de concurrenten te kunnen maken.

Bij Vandemoortele hebben ze hier een iets andere kijk op. Dhr. Alliet vindt het een negatief punt dat de concurrenten de cijfers beter begrijpen. Omdat Vandemoortele niet beursgenoteerd is, passen ze IAS 14 niet toe. IAS 14 is ondertussen vervangen door IFRS 8 "Operationele segmenten". Onder IFRS 8 komt informatie vrij die zeer kritisch is, zo stelt dhr. Alliet. Hij is overtuigd van het feit dat het goed is dat zijn concurrenten niet over deze informatie kunnen beschikken. Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 7 zijn KMO's ook niet verplicht segmentinformatie op te nemen. Er is in de Exposure Draft om die reden enkel een verwijzing opgenomen naar IFRS 8.

Pauwels International verricht geen vergelijkingen met concurrenten. Dhr. Van de Sompel verwijst naar het feit dat de moederonderneming in India zich hiermee bezig houdt. McCain Foods Belgium vergelijkt tevens haar jaarrekeningen niet met de concurrenten. Ten opzichte van de concurrenten wordt enkel gekeken naar de omzet om zo de positie in de markt te kennen. Het gebruik van de IFRS voor een betere vergelijkbaarheid is dus geen must voor McCain Foods Belgium, zo stelt Mevr. Eggermont. Tosoh Bioscience maakt eveneens enkel een kleine marktanalyse wat betreft het marktaandeel. Een uitgebreidere vergelijking met de concurrenten wordt gemaakt door het Japans moederbedrijf.

Dhr. Jansen is niet bekend met rechtstreekse concurrenten van Herfurth Group die volgens de IFRS rapporteren. Aangezien de groep zeer veel activiteiten aanbiedt, zijn bijvoorbeeld voor transport enkele lokale firma's de rechtstreekse concurrenten. In dit opzicht biedt de IFRS geen meerwaarde voor Herfurth Group.

Volgens dhr. Olivier is de informatie die onder de IFRS wordt gepubliceerd relevanter, aangezien het meer aansluit op de bedrijfseconomische realiteit. Onder de IFRS worden er niet enkel cijfers gegeven, maar ook de nodige informatie in de vorm van toelichtingen. Hierdoor biedt het gebruik van de IFRS zeker een meerwaarde ten opzichte van de concurrenten. Dhr. Van De Velde sluit zich hier niet mee aan. Volgens hem brengt het gebruik van de IFRS niet altijd een meerwaarde ten opzichte van de vergelijkbaarheid. Het kan inderdaad wel interessant zijn. Dit is dan voornamelijk zo voor de ondernemingen waarbij de verschillen met de lokale standaard belangrijk zijn. De IFRS geeft meer informatie in de toelichtingen, die voor sommige ondernemingen belangrijk kunnen zijn. Daarnaast is dhr. Olivier van mening dat wat betreft de rapportering naar klanten en leveranciers toe het gebruik van de IFRS een voordeel is.

Dhr. Hermans erkent het voordeel van gebruik van de IFRS ten opzichte van klanten en leveranciers. H. Essers heeft momenteel een project lopen met een Deense klant, dewelke graag inzicht wou in de jaarrekening. H. Essers rapporteert nog onder Belgische normen, wat natuurlijk minder goed begrijpbaar is voor hun Deense klant. Bij Vandemoortele gebruiken ze de toepassing van de IFRS daarnaast ook als een troef. Zo kunnen ze de klanten en leveranciers laten zien dat de onderneming kwaliteitsvol bezig is met alle processen in de onderneming.

LMS International heeft enkel buitenlandse klanten en leveranciers. In dit opzicht is het gebruik van de IFRS zeker niet overbodig. Ook hier is te vermelden dat de erkenning van de omzet reeds gebeurt in de richting van de IFRS naar leveranciers toe. Voor Tosoh Bioscience is de hoofdleverancier de Japanse moederonderneming zelf. Hierdoor zouden de IFRS geen meerwaarde bieden bij een vergelijking van de leveranciers. Voor de klanten daarentegen ziet dhr. Cabooter wel het nut in. De IFRS kunnen volgens hem een troef zijn om de analyses gemakkelijker te maken.

De omzet van Pauwels International bestaat voor meer dan 80% uit export. Hun klanten zijn voornamelijk de grote energieondernemingen. Maar opnieuw haalt dhr. Van de Sompel aan dat de rapporteringen aan de klanten en leveranciers niet in België gebeurt, maar door de Indiase moederonderneming. Bij McCain Foods Belgium vragen klanten en leveranciers relatief weinig de jaarrekening op. Hun leveranciers werken tegenwoordig met inlichtingenfiches die McCain Foods Belgium zelf dient in te vullen. Hierdoor is het voor hen wederom minder interessant om onder de IFRS te rapporteren.

Dhr. Jansen vind het belangrijk om de kredietwaardigheid van de klanten te bekijken. Ze maken gebruik van een abonnement om rapporten op te vragen met een bijhorende kredietevaluatie. De IFRS zou nuttig kunnen zijn voor dit proces, zo stelt dhr. Jansen. Maar daarentegen haalt hij aan dat een fiscaal geïnspireerde jaarrekening meestal een slechter beeld geeft van een onderneming dan financiële overzichten dewelke niet fiscaal geïnspireerd zijn.

Een betere vergelijkbaarheid is wat mij betreft niet rechtstreeks een beweegreden om de IFRS toe te passen. Het is eerder een positief gevolg van het gebruik van internationale standaarden. De betere vergelijkbaarheid dient daarnaast ook genuanceerd te worden, aangezien zoals reeds vermeld in hoofdstuk 4 de diversiteit nooit volledig zal verdwijnen. Maar dit houdt niet tegen dat internationale normen een positief effect hebben op de vergelijkbaarheid.

8.2.4 Imago

Zowel in het gesprek met dhr. Bouckaert als dit met dhr. Alliet kwam aan bod dat de invoering van de IFRS ook positief is voor het imago van de onderneming, SCR-Sibelco respectievelijk Vandemoortele. Door het gebruik van de IFRS wordt er volgens dhr. Bouckaert de perceptie gecreëerd dat er op een professionele manier wordt gerapporteerd. Dhr. Alliet sluit zich hierbij aan. De toepassing van de IFRS helpt Vandemoortele te presenteren als een professionele onderneming. Daarnaast wordt het als het troef uitgespeeld in het aantrekken van werknemers. Het gebruik van de IFRS wordt volgens dhr. Alliet namelijk geassocieerd met grotere Europese ondernemingen die vooruitstrevend zijn.

Door middel van de IFRS kunnen ondernemingen zich ook internationaal positioneren ten opzichte van banken, zo stelt dhr. Alliet. IFRS maakt het voor Vandemoortele mogelijk om ook bij buitenlandse banken financiering aan te vragen. Dit lijkt me voor een grote of middelgrote Belgische niet-beursgenoteerde onderneming zeker een beweegreden te kunnen zijn om de IFRS of de IFRS SME toe te passen. Een goed contact met kredietverleners is een must voor elk bedrijf.

8.3 Verschilpunten tussen de International Financial Reporting Standards en de Belgische GAAP

8.3.1 Presentatie van de financiële overzichten

Zoals reeds besproken in hoofdstuk 3 is een verschilpunt tussen de IFRS en de Belgische GAAP dat de IFRS geen verplicht te volgen standaardschema bevat zoals dit wel is onder de Belgische GAAP. De IFRS geeft enkel een opsomming van enkele verplichte elementen. Dhr. Hermans ziet hier zowel een voordeel als een nadeel in. Ten eerste wordt onder de IFRS het standaardiseren niet in de hand gewerkt. Vergelijkende studies kunnen zo moeilijker worden geautomatiseerd. Dit kan ervaren worden als een storend element volgens dhr. Van De Velde. Mevr. Eggermont drukt erop dat door het ontbreken van standaardschema's de vergelijkbaarheid moeilijker wordt. Om dezelfde reden vindt dhr. Cabooter het ontbreken van standaardschema's een gebrek. Dhr. Jansen haalt daarnaast aan dat het voor de lezer ook gemakkelijker is om iets terug te vinden in de financiële overzichten indien een standaardschema wordt gevolgd. In hoofdstuk 4 is eveneens opgenomen dat CBFA (2006b) betreurt dat er geen gestandaardiseerde schema's zijn onder de IFRS.

Daarnaast biedt de IFRS een bepaalde flexibiliteit, zo stelt dhr. Hermans. Hierdoor kunnen bepaalde dingen meer in de verf worden gezet, indien ze belangrijker zijn voor de onderneming. De omzet kan bijvoorbeeld worden opgesplitst onder de IFRS in verschillende deelactiviteiten. De Belgische boekhoudnormen laten dit niet toe. Dhr. Bouckaert sluit zich aan bij het laatste punt van dhr. Hermans. Voor hem primeert de inhoud boven de vorm. Onder de IFRS wordt de nodige ruimte gegeven om de balans zo in te richten dat de belangrijkste elementen worden vermeld. Hij haalt ook aan dat in de Belgische jaarrekeningen iedereen zijn weg gemakkelijk vindt, maar wijst erop dat inhoudelijk de Belgische jaarrekeningen vooral fiscaal geïnspireerd zijn.

Dhr. Van de Sompel ziet het ontbreken van standaardschema's als een voordeel. In de Belgische standaardschema's wordt rekening gehouden met zeer veel aspecten. Deze zijn niet allemaal van toepassing voor elke onderneming, waardoor er blanco lijnen zijn. Dhr. van de Ven drukt erop dat er voldoende flexibiliteit moet zijn. Hij kaart daarnaast aan dat het altijd zoeken is om juist voldoende informatie te geven aangezien niemand graag in zijn kaarten laat kijken.

Dhr. Olivier wijst op de basis van het verschilpunt. De Belgische boekhoudwet is op regels gebaseerd, wat inhoudt dat er vakjes moeten worden ingevuld. De IFRS is daarentegen eerder op principes gebaseerd. Zelf is dhr. Olivier een voorstander van de IFRS, een goede jaarrekening bevat enkel relevante gegevens, en onder de IFRS is dit mogelijk zolang de principes worden gevolgd. Daarnaast wordt er voldoende hulp en toelichting gegeven bij de IFRS, zowel door de IASB als door de Big Four, waardoor de jaarrekeningen onder de IFRS redelijk eenvormig zijn. Ook de NBB heeft een standaardmodel op haar site gepubliceerd, zo stelt dhr. Van De Velde. Veel bedrijven maken gebruik van deze modellen. Doordat meer en meer bedrijven onder de IFRS gaan rapporteren, zullen de jaarrekeningen ook nog uniformer worden volgens dhr. Olivier. Zo heeft Vandemoortele bewust gekozen om pas in 2006 over te stappen op de IFRS. Er waren dan al voldoende voorbeelden op de markt aanwezig die een basis vormden voor hun eerste toepassing van de IFRS. Hierdoor stoort dhr. Alliet zich eveneens niet aan het ontbreken van standaardschema's onder de IFRS.

Een ander verschilpunt is het verplichten van de rapportering van een kasstromenoverzicht en mutatieoverzicht onder de IFRS. De Belgische GAAP geeft geen verplichting om deze op te nemen in de financiële overzichten. Volgens de bevoorrechte getuigen dienen deze ook onder de Belgische GAAP te worden opgenomen. Volgens dhr. Hermans is het mogelijk al de elementen van een kasstromenoverzicht uit de jaarrekening te halen. Voor intern gebruik, maken ze bij H. Essers reeds een kasstromenoverzicht op. Ook bij McCain Foods Belgium en Tosoh Bioscience worden deze overzichten reeds gebruikt voor intern gebruik. Dhr. Bouckaert sluit zich hierbij aan en vindt de overzichten een absolute meerwaarde. Dhr. Alliet wijst er daarnaast op dat de overzichten een must zijn naar externe financierders toe. Dhr. Jansen vindt het ook belangrijk om te weten waar de fondsen vandaan komen en waar ze naartoe gaan. Het kasstromenoverzicht brengt dit duidelijk in kaart. Volgens dhr. Van De Velde kan deze bijkomende rapportering een meerwaarde betekenen, maar hij twijfelt of dit zo is voor elke kleine en middelgrote onderneming. Het is belangrijk om voldoende kennis op te doen over de liquiditeitspositie van een onderneming. Maar de verplichtingen onder volledige IFRS dienen te worden afgezwakt voor een goede toepassing bij KMO's, zo stelt dhr. Van De Velde.

Zoals reeds gemeld in punt 7.2 werd in de antwoorden op de Staff Questionnaire (bijlage 7) aangehaald om het kasstromenoverzicht en mutatieoverzicht niet te verplichten. Uit

de gesprekken met de bevoorrechte getuigen blijkt duidelijk dat beide overzichten een meerwaarde vormen, en een gebrek zijn in de meeste Belgische financiële overzichten. Vandaar heeft de IASB de juiste keuze gemaakt door het kasstromenoverzicht en mutatieoverzicht te verplichten.

Wat betreft de standaardschema's ben ik van mening dat deze misschien in de beginjaren een meerwaarde kunnen betekenen voor KMO's. Maar naarmate de IFRS of de IFRS SME meer wordt toegepast, zijn deze schema's overbodig. Het is dan ook niet nodig een standaardschema op te nemen in de IFRS standaarden. Het geven van relevante informatie is belangrijker dan alle vakjes in te vullen. Daarnaast zorgen de Big Four en andere instellingen, zoals het NBB, voor voldoende documentatie om de IFRS in een correcte vorm weer te geven of juist te interpreteren.

8.3.2 Balansposten

SCR-Sibelco past sinds 2005 de IFRS toe. In tabel 8.1 vindt u een overzicht van de aansluiting van het eigen vermogen bij de overgang van de Belgische GAAP naar de IFRS. Met behulp van IFRS 1 "Eerste toepassing van International Financial Reporting Standards" heeft SCR-Sibelco ervoor gekozen om alle impacten ten laste te nemen van het eigen vermogen.

Tabel 8.1: Aansluiting van het eigen vermogen bij de overgang van BE GAAP naar IFRS (in miljoenen euro) SCR-Sibelco (SCR-Sibelco, 2006)

	1-1-2004
Eigen vermogen volgens GAAP	762,00
Terugneming van versnelde afschrijvingen	48,00
Terugneming van niet-toegestane provisies	23,80
Nieuwe en aangepaste provisies voor herstructuratie groeven	-15,10
Erkenning en aanpassingen pensioenverplichtingen	-81,10
Bijzondere waardevermindering goodwill	-15,00
Herclassificatie eigen aandelen	-9,10
Toewijzing resultaat 2003	11,00
Andere	-7,70
Eigen vermogen volgens IFRSs	716,80

De erkenning en aanpassingen van de pensioenverplichtingen heeft de grootste invloed. Bepaalde pensioenverplichtingen werden onder de Belgische GAAP opgenomen op basis van niet-verdisconteerde kasstromen. (SCR-Sibelco, 2006) Onder IFRS is het vereist alle toekomstige verplichtingen hieromtrent in te calculeren.

Daarnaast diende er een terugname van versnelde afschrijvingen te gebeuren om naar de IFRS over te gaan. Voor terreinen, fabrieken en productie-installaties zijn er nieuwe afschrijvingstermijnen gehanteerd onder de IFRS. (SCR-Sibelco, 2006) Dit verschilpunt is reeds aangekaart in hoofdstuk 3. Onder de IFRS is het namelijk vereist dat het afschrijvingspatroon de economische realiteit weergeeft. De terugname van niet-toegestane provisies is een derde grote verandering onder de IFRS. Het betreft de voorzieningen voor onderhoud en herstellingen. Dit stemt overeen met wat in de literatuur te vinden was. Voorzieningen kunnen enkel worden opgenomen indien het toekomstige verplichtingen betreft. Onderhoud en herstellingen beantwoorden niet aan de definitie van toekomstige verplichtingen, hiervoor kunnen dan ook geen voorzieningen worden aangehouden.

Volgens dhr. Bouckaert heeft SCR-Sibelco geen bedrijfscombinaties herwerkt. Er zijn wel enkele herallocaties gebeurd, dit vermits onder IFRS 1 immateriële activa die voorheen werd beschouwd als goodwill apart moet worden erkend. Voor SCR-Sibelco houdt dit in dat 24,9 miljoen EUR van goodwill werd overgeboekt naar ontginningsrechten, en 9,0 miljoen EUR werd overgeboekt van goodwill naar klantgebonden immateriële activa. Daarnaast is er bij SCR-Sibelco ook gekozen om een impairment test uit te voeren op de goodwill, ongeacht of er indicaties voor bijzondere waardeverminderingen aanwezig waren. Dit heeft geleid tot een bijzondere waardevermindering van 15 miljoen EUR.

Vandemoortele heeft gekozen om vanaf boekjaar 2006 te rapporteren onder de IFRS. Ook zij hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om veranderingen ten laste te nemen van het eigen vermogen. Een overzicht is terug te vinden in tabel 8.2. Ten eerste is er een grote aanpassing nodig bij de eigen aandelen. Onder de IFRS worden aandelen op een andere manier voorgesteld. De IFRS verplicht de eigen aandelen op te nemen als een vermindering van het eigen vermogen. Volgens de Belgische boekhoudnormen daarentegen worden eigen aandelen als een activa geboekt. Dit is een eenmalige transactie en heeft enkel in boekjaar 2006 een grote impact op de financiële overzichten, zo stelt dhr. Alliet.

Tabel 8.2: Aansluiting van het eigen vermogen bij de overgang van BE GAAP naar IFRS (in duizenden euro) Vandemoortele (Vandemoortele, 2007)

	1-1-2005	31-12-2005
Netto eigen vermogen volgens Belgian GAAP	220.634	251.127
Terugname van waardeverminderingen op goodwill	0	3.374
Bijzondere waardevermindering van goodwill van geassocieerde ondernemingen	-372	-372
Immateriële activa	-5.028	-5.136
Materiële vaste activa	17.480	17.549
Geassocieerde ondernemingen	2.470	3.358
Uitgestelde belastingen	-7.206	-7.980
Eigen aandelen	-36.019	-36.032
Financiële instrumenten	304	653
Financieringen	0	-21
Overheidssubsidies	-1.393	-2.506
Personeelsbeloningen	-1.226	-1.227
Voorzieningen	1.941	991
Dividenden	6.156	6.156
Netto eigen vermogen volgens IFRS	197.738	229.934

Op de materiële vaste activa is er tevens een grote impact bij de overgang van de Belgische GAAP naar de IFRS. De aanpassing is niet te wijten aan een andere afschrijvingspolitiek. Maar onder IFRS 1 is het toegestaan bepaalde soorten activa te waarderen tegen de reële waarde in plaats van de kostprijs. Vandemoortele heeft ervoor gekozen om de terreinen onder reële waarde op te nemen, omdat deze waren ondergewaardeerd.

Daarnaast hebben de uitgestelde belastingen nog een grote invloed op het netto eigen vermogen. Uitgestelde belastingen werden reeds toegepast onder de Belgische GAAP, maar de uitgestelde positieve belastinglatenties worden onder de Belgische GAAP niet erkend. Onder IAS 12 "Winstbelastingen" is het verplicht uitgestelde belastingen op te nemen in de mate dat er een toekomstige belastbare winst beschikbaar zal zijn. Hierdoor diende Vandemoortele ook uitgestelde belastingvorderingen op te nemen op niet-gecompenseerde fiscale verliezen en op tijdelijke verschillen die niet worden geboekt in de consolidatie conform de Belgische GAAP. IAS 12 bepaalt vervolgens ook dat een uitgestelde belasting moet worden erkend op de belastingvrije reserves. Hiervoor diende Vandemoortele tevens een aanpassing te maken. (Vandemoortele, 2007)

Van de verschillen besproken in hoofdstuk 3 komen vooral de afschrijvingen en voorzieningen aan bod bij SCR-Sibelco. Daarnaast zijn er nog enkele verschillen die toch een groot effect hadden op de balansposten. De waardering van pensioenfondsen en de opname van uitgestelde winstbelastingen zijn reeds aan bod gekomen in het onderzoek van Jermakowicz (2004), besproken in hoofdstuk 4. De pensioenverplichtingen zorgden bij SCR-Sibelco voor een sterke vermindering van het eigen vermogen. Bij Vandemoortele speelden vooral de behandeling van de eigen aandelen en de uitgestelde belastingen een belangrijke rol.

De CBFA (2006a) kwam tot de conclusie in haar onderzoek dat in drie vierde van de bestudeerde ondernemingen het gebruik van de IFRS een positieve invloed had op het eigen vermogen. Het is waarschijnlijk toevallig dat zowel bij SCR-Sibelco, als bij Vandemoortele, de overgang naar de IFRS een negatieve invloed heeft op het eigen vermogen.

Het is opvallend dat er weinig gelijkenissen zijn in de aansluiting van het eigen vermogen voor SCR-Sibelco en Vandemoortele. Bij beiden heeft de overgang naar de IFRS op verschillende balansposten een grote invloed gehad. Dit toont aan dat de invloed van de toepassing van de IFRS voor iedere onderneming anders verloopt, naargelang de sector waar de onderneming in actief is, de structuur van de balans, de structuur van de onderneming, enz. Dhr. Olivier merkt dit ook op. Het is zeer moeilijk om balansposten te vermelden waarop de overgang naar de IFRS de meeste invloed heeft. Meestal betreft het de lange termijn posities van een balans, zoals vaste activa en voorzieningen.

In het onderzoek waaraan dhr. Van De Velde aan heeft meegewerkt, kwam uit de bus dat bij de omzetting naar de IFRS er vooral invloed zou zijn op de waardering van de immateriële en materiële vaste activa, omwille van fiscale afschrijvingen. De herclassificatie van operationele leasings tot financiële leasings en de toerekening van indirecte kosten aan de voorraden zorgden ook voor een effect. Daarnaast speelden ook de passieve belastinglatenties en de kapitaalsubsidies een rol. Volgens dhr. Van De Velde zal voor de geconsolideerde jaarrekening vooral de financiële activa belangrijk zijn bij de omzetting. Hij is van mening dat de vaste activa en voorzieningen minder effect met zich meebrengen, omdat in de geconsolideerde jaarrekening vaak al fiscale boekingen worden herwerkt.

Dhr. Hermans verwacht voor H. Essers vooral invloed op terreinen en gebouwen, kapitaalsubsidies, en pensioenvoorzieningen. Daarnaast denkt hij ook dat de overgang naar de IFRS impact zal hebben op de afgeleide producten en op de uitgestelde belastingen. Voor LMS International zal een overgang naar de IFRS de meeste invloed hebben op de ontwikkeling van de software. De waardering van de vaste activa zal ook de nodige aanpassingen vragen om te voldoen aan de vereisten van de IFRS, zo stelt dhr. van de Ven. Dhr. Jansen stelt dat een overgang naar de IFRS vooral invloed heeft op de vaste activa van Herfurth Group. De afschrijvingen van het rollend materieel en de gebouwen zullen opnieuw moeten worden bekeken.

Volgens mevr. Eggermont zal voor McCain Foods Belgium een overgang naar de IFRS vooral invloed hebben op de vaste activa. Dit omwille van een andere indeling van de vaste activa, de herwaarderingen en een andere afschrijvingspolitiek. Mevr. Eggermont geeft het voorbeeld dat een nieuwe fabriekshal onder de Belgische boekhoudnormen wordt opgenomen als een gebouw. Onder de IFRS is er de mogelijkheid om de hal in verschillende stukken in te delen en deze apart af te schrijven. Een dak heeft bijvoorbeeld een minder lange levensduur als muren. Dit verschil met betrekking tot de componentenbenadering is tevens reeds in hoofdstuk 3 aan bod gekomen.

De behandeling van de vaste activa kan ook een belangrijke rol spelen voor Tosoh Bioscience bij een overgang naar de IFRS, maar dan op een ander vlak. Tosoh Bioscience verdeelt medisch diagnostische machines in Europa. Deze worden zowel verkocht als verhuurd aan klanten. De verhuur van deze machines wordt onder de Belgische GAAP nog geboekt in de vaste activa. Onder de IFRS verwacht dhr. Cabooter een herclassificatie naar leasing. Daarnaast verwacht dhr. Cabooter nog een effect op de geconsolideerde reserves bij een overgang naar de IFRS. Dit omwille van meer- en minderwaardes en herclassificaties.

Dhr. Van de Sompel verwacht geen grote veranderingen voor Pauwels International bij een overgang naar de IFRS. Zo heeft Pauwels International maar een beperkte som voorzieningen. De afschrijvingen gebeuren daarnaast al volgens de economische waarde. Om de drie jaar doen ze een impairment test, zoals dit vereist is onder de Indiase GAAP. De meeste invloed verwacht dhr. Van de Sompel voor de afdekking van de Amerikaanse dollar en voor de pensioenverplichtingen.

8.3.3 Fair value

Fair value is volgens dhr. Hermans vooral nodig om een "true and fair view" te geven van een onderneming. Hij verwijst hiermee naar de fiscaal toegestane regels in België, bijvoorbeeld het degressief afschrijven, waardoor een Belgische jaarrekening niet altijd de bedrijfseconomische weergave van een onderneming geeft.

Dhr. Van de Sompel geeft aan dat het gebruik van fair value een groot verschilpunt is met de Belgische GAAP. Onder fair value verstaat hij het waarderen aan marktwaarde. Bijvoorbeeld financiële instrumenten en beleggingen dienen te worden geboekt aan de marktwaarde. Voor vaste activa en voorraden krijgen de ondernemingen nog een keuze onder de IFRS om te boeken via fair value of op basis van de kostprijs. Minderwaarden dienen volgens dhr. Van de Sompel wel steeds te worden opgenomen op basis van de reële waarde methode.

Volgens dhr. van de Ven is fair value de actuele waarde. De waardering onder fair value kan bijvoorbeeld voor goodwill gebeuren door een impairment test. Dhr. Jansen definieert fair value als de marktwaarde. Mevr. Eggermont ziet vooral het nut van fair value om de activa niet te overschatten, met behulp van impairment testen. Voor dhr. Cabooter heeft het waarderen aan fair value, de marktwaarde, vooral tot doel om geen onder- of overwaarderingen te doen.

Dhr. Bouckaert definieert fair value ook als een waardering op basis van de marktwaarde. Hij wijst op het feit dat fair value dubbelzinnig is opgenomen in de huidige standaarden. Bijvoorbeeld in IAS 16 "Materiële vaste activa" kan een keuze worden gemaakt tussen het kostenmodel of het herwaarderingsmodel. Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 5, bestaat er voor het ontginnen van industriematerialen nog geen specifieke standaard. Momenteel zijn er discussies welke waarderingsmethode moet worden opgenomen voor deze sector. Dhr. Bouckaert is een voorstander van het kostenmodel omdat een reële waarde methode geen meerwaarde biedt. Bij een reële waarde methode moet een methodiek worden ontwikkeld om gronden te waarderen. Dit is een zeer complexe berekening en hiervoor zijn verschillende methodes mogelijk. Analisten zullen ook hun eigen modellen loslaten op de gegevens, waardoor een eigen waarderingsmodel geen voordelen met zich meebrengt. Deze problematiek is reeds aangehaald in punt 3.7.1.

Ook volgens dhr. Alliet is een fair value waardering een waardering aan marktwaarde. Het moet een weergave zijn van de potentiële marktwaarde tussen niet-gerelateerde partijen. Vandemoortele gebruikt onder andere reële waarde bij IAS 39 "Financiële instrumenten: opname en waardering" voor de intrestinstrumenten en grondstofinstrumenten. Ze hebben een methodiek uitgedokterd in samenwerking met de auditors om een zo juist mogelijke waardering aan fair value mogelijk te maken.

Dhr. Van De Velde geeft een gelijkaardige definitie als dhr. Alliet wat betreft de fair value. De fair value is de prijs die tussen twee onafhankelijke partijen tot stand komt. Een fair value waardering heeft ook als doel objectief te zijn. Maar dhr. Van De Velde geeft tevens aan dat het niet evident is om een objectieve waardering te doen. Hoe kun je een schoolgebouw of museum bijvoorbeeld correct waarderen? Er is geen markt aanwezig voor deze gebouwen. Volgens hem zullen er dan ook meestal subjectieve elementen aanwezig zijn bij een reële waarde waardering.

Fair value is een concept wat in de Belgische, meer continentale, boekhoudwet niet voorkomt omwille van het voorzichtigheidsprincipe, zo stelt dhr. Olivier. Voorzichtigheid is onder de Belgische GAAP de belangrijkste norm. De aankoopprijs vormt in België een plafond waar je niet boven kan waarderen. Bijvoorbeeld voorraden worden onder de BE GAAP aan de aankoopprijs geboekt, tenzij de marktwaarde lager ligt. In de Angelsaksische boekhoudkundige benadering daarentegen is het ook toegestaan om balansposten hoger te waarderen indien de marktwaarde is gestegen. Dit vormt een meer bedrijfseconomische waardering. Daarnaast wijst dhr. Olivier op het feit dat de Belgische boekhoudwet meer op regels is gebaseerd, terwijl de IFRS meer op principes is gebaseerd. Hierdoor is de Belgische boekhoudwet eenvoudig, maar niet flexibel. Het geeft dan ook vaak geen economisch beeld weer. Onder de IFRS daarentegen moet er worden opgelet voor misbruik van de gegeven flexibiliteit. Dhr. Olivier raadt aan om de fair value onder de IFRS te beperken tot de balansposten waarbij het tot nu is toegestaan. Dit om meer schommelingen te vermijden.

Dhr. Olivier merkt op dat fair value een grote invloed kan hebben, maar net zo goed hetzelfde resultaat kan geven als onder een andere waarderingsmethode. Dhr. Van De Velde is van mening dat door het gebruik van fair value de financiële overzichten een getrouwer beeld moeten geven. Maar toch brengt het gebruik hiervan gevaar met zich

mee. Zo kunnen meer- en minderwaardes een serieuze impact hebben op het resultaat onder de IFRS in sommige gevallen. Voor wat betreft deze toepassingen is er dan ook kritiek op het gebruik van de reële waarde. Deze effecten kunnen elk jaar veranderen, waardoor het ook grotere fluctuaties met zich meebrengt. Dhr. Van De Velde stelt daarnaast dat de effecten met betrekking tot de afschrijvingen of leasing bijvoorbeeld minder impact hebben. Doordat deze uitgespreid zijn over een ganse termijn, zullen de fluctuaties die hiermee gepaard gaan minder sterk zijn. Volgens Mevr. Eggermont heeft het gebruik van fair value onder de IFRS vooral het eerste jaar een impact op de financiële overzichten. Dhr. Jansen sluit zich hierbij aan.

De invloed op het resultaat omwille van het gebruik van fair value is beperkt, zo stelt dhr. Bouckaert. Het resultaat is volatieler omwille van het gebruik van fair value. Maar grote schommelingen kunnen worden vermeden. Voor de financiële instrumenten kunnen deze worden opgevangen door gebruik te maken van hedge accounting. Dhr. Alliet haalt tevens aan dat fluctuaties kunnen worden beperkt door het gebruik van afdekking. De schommelingen zijn dan wel terug te vinden in het eigen vermogen. Volgens dhr. Van de Sompel heeft fair value voornamelijk invloed op de afdekking. Dhr. Bouckaert is een voorstander van het gebruik van fair value wat betreft de bedrijfscombinaties en de financiële instrumenten. Maar bijvoorbeeld voor de vaste activa is hij tegen het gebruik van fair value.

In de gesprekken met de bevoorrechte getuigen kwam naar voor dat grote schommelingen in het resultaat door het gebruik van fair value kunnen worden beperkt door middel van afdekking. Toch lijkt een beperking van het gebruik van fair value mij noodzakelijk. Een fair value waardering streeft naar een zo relevant mogelijke waardering, maar deze moet ook nog betrouwbaar zijn. Door het gebruik van subjectieve methodieken, komt deze betrouwbaarheid in gevaar. Zoals besproken in hoofdstuk 3 kan een fair value waardering een vertekend beeld geven indien er geen actieve markt is op basis waarvan de marktwaarde kan worden bepaald. Deze toepassing moet dan ook worden vermeden.

8.4 Consolidatie

Dhr. Olivier vindt de toepassing van IFRS 3 voor wat betreft de waardering van goodwill niet te ingewikkeld voor kleine en middelgrote ondernemingen. De methode is zinvol en

de cijfers zijn relevant voor de gebruikers. Voor de bijzondere waardevermindering kunnen eventueel wel enkele vereenvoudigingen worden gemaakt zodat toekomstige problemen worden vermeden. Dhr. Van De Velde is van mening dat de behandeling van goodwill tot de complexere standaarden behoort. De meeste KMO's hebben niet de juiste kennis is huis om dit correct te boeken onder de IFRS.

Ook volgens dhr. Alliet is het grote verschil tussen de Belgische GAAP en de IFRS wat betreft de consolidatie de behandeling van goodwill. Goodwill kan niet meer systematisch worden afgeschreven zoals dit gebruikelijk was onder de Belgische boekhoudnormen. Volgens de IFRS normen is er een jaarlijkse impairment test vereist. Dhr. Alliet verwacht een grotere invloed van IFRS 3 revised. Het is daaronder namelijk niet meer mogelijk acquisitiekosten op te nemen in goodwill.

Het bepalen van de consolidatiekring en de consolidatiemethode overstijgt de IFRS normen, zo stelt dhr. Olivier. De behandeling van IFRS 3 is in lijn met de consolidatierichtlijn van Europa. Voor de consolidatiekring zal er bijvoorbeeld wel sneller een bedrijf worden opgenomen onder de IFRS dan onder de Belgische GAAP en dit omwille van het principe dat de economische realiteit primeert boven de vorm, zoals reeds vermeld in hoofdstuk 3. Wat betreft de consolidatie zelf zijn er geen grote veranderingen aangezien de Belgische GAAP ook conform de Europese consolidatierichtlijn is. Dhr. Van De Velde haalt wel aan dat de meeste KMO's deel uitmaken van zeer sterk gerelateerde groepen. Hierdoor zal voornamelijk de integrale consolidatiemethode van belang zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen.

8.5 Haalbaarheid

Dhr. Olivier is een voorstander van de IFRS SME. Deze normen dienen meer attractief te worden gemaakt voor bedrijven, dit kan door ze eenvoudiger te maken waardoor ze beter te begrijpen zijn. Hij merkt op dat er alleen een toekomst is voor de IFRS SME indien de gebruikers het willen toepassen. In België mag een enkelvoudige jaarrekening nog niet worden gepubliceerd conform de IFRS, aangezien de enkelvoudige jaarrekening ook de basis is van de fiscale aangifte. In de toekomst dienen de Belgische normen meer te evolueren naar de IFRS. Dit kan bijvoorbeeld door de Belgische jaarrekening los te koppelen van de fiscale aangifte.

Volgens dhr. Van De Velde is het nog niet bewezen dat de IFRS SME voldoende meerwaarde brengt voor kleine en middelgrote ondernemingen. Hij vreest dat het een administratieve overlast zou kunnen betekenen voor de KMO's. Daardoor haalt hij aan om de Belgische wetgeving meer te convergeren naar deze van de IFRS door meer toelichtingen te vereisen. Bijvoorbeeld voor de afschrijvingen van de vaste activa kan er in de toelichtingen worden opgenomen dat het fiscaal versnelde afschrijvingen betreft en wat wel de correcte levensduur is van de vaste activa. Volgens dhr. Van De Velde is dit reeds verplicht in de Belgische boekhoudwetgeving maar wordt dit niet opgevolgd door de ondernemingen zelf. Ook wat betreft voorraadwaardering, leasing, voorzieningen, kapitaalsubsidies en een kasstromentabel ijvert dhr. Van De Velde om hierover verplicht informatie op te nemen in de Belgische jaarrekening onder de toelichtingen. Deze posten vormen het grootste verschil tussen de Belgische financiële overzichten en deze conform de IFRS.

Dhr. van de Ven gaat ervan uit dat de volledige IFRS te ingewikkeld zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Het IFRS SME project is volgens hem opgestart omdat hier grote vragende partijen voor waren. In dat opzicht ziet hij wel een toekomst voor de IFRS SME. Ook dhr. Cabooter is overtuigd van een toekomst voor de IFRS standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen. Hij ziet zelf een optie om deze toe te passen binnen Tosoh Bioscience in de toekomst indien de standaarden voldoende vereenvoudigd zijn. De volledige IFRS vraagt namelijk een hele investering, hierdoor kan een IFRS SME interessant zijn gezien de grootte-orde van Tosoh Bioscience. Dhr. Hermans ziet een beperkte toekomst voor de IFRS SME standaarden. Het zijn vooral de grotere niet-beursgenoteerde ondernemingen die hier gebruik van kunnen maken.

Mevr. Eggermont daarentegen ziet enkel een toekomst voor de IFRS SME standaarden indien ze worden verplicht. Ze vindt de workload te zwaar voor kleine en middelgrote ondernemingen. Dhr. Jansen sluit zich hierbij aan. Er is zeer weinig interesse in internationale standaarden, zo stelt hij. Indien ze niet verplicht worden, zullen ze door zeer weinig ondernemingen worden toegepast. Dhr. Van de Sompel vraagt zich eveneens af hoe complex de IFRS SME zijn. Indien ze te zwaar zijn, zal er teveel weerstand komen vanuit de bedrijfswereld. Hij is daarnaast wel van mening dat de Belgische boekhoudnormen dienen te evolueren. Niet enkel een kasstromen- en mutatieoverzicht moeten verplicht worden onder de Belgische GAAP, ook dient de Belgische GAAP meer te convergeren naar IFRS.

Voor dhr. Bouckaert is een aparte set IFRS SME standaarden overbodig. Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen volgens hem de volledige IFRS toepassen. Deze ondernemingen hebben angst om de volledige IFRS toe te passen, de omvang van de normen schrikt hen af. Maar met voldoende opleiding is het zeker haalbaar voor KMO's om de volledige IFRS toe te passen volgens dhr. Bouckaert. KMO's komen namelijk ook minder in aanraking met complexe transacties. Daarnaast haalt hij aan dat indien er een aparte set wordt gecreëerd voor de kleine en middelgrote ondernemingen, de IASB gaat divergeren in plaats van convergeren. Er zijn dan twee sets internationale standaarden die elk hun eigen weg volgen. Dhr. Bouckaert is in dat opzicht eveneens overtuigd dat de IASB het aantal keuzemogelijkheden zoveel mogelijk moet reduceren opdat de vergelijkbaarheid en transparantie nog beter zouden worden. Dhr. Alliet sluit zich aan bij de mening van dhr. Bouckaert. Ook hij vindt een aparte set KMO standaarden overbodig.

Ook al zijn dhr. Bouckaert en dhr. Alliet van mening dat de volledige IFRS kan toegepast worden door alle KMO's, toch lijkt de inspanning die hierbij komt kijken mij te zwaar voor alle kleine en middelgrote ondernemingen. Een IFRS SME kan hiervoor een oplossing bieden. Volgens mij is het ook geschikter om ondernemingen vrijwillig internationale standaarden te laten toepassen voor de geconsolideerde jaarrekening. Zolang er een rechtstreekse link is tussen de fiscale aangifte en de enkelvoudige jaarrekening in België zouden de meeste KMO's het verplicht toepassen van de IFRS of de IFRS SME als een extra last ondervinden.

Hoofdstuk 9: Conclusie

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidde: *“Is er een toekomst voor de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen?”* Uit de resultaten van de gesprekken met de bevoorrechte getuigen is er geen duidelijk antwoord hierop terug te vinden. Er zijn zowel voor- als tegenstanders van het IFRS SME project. Enkele bevoorrechte getuigen vinden dat de volledige IFRS kan worden toegepast door kleine en middelgrote ondernemingen. Door een aparte set standaarden te ontwikkelen voor KMO's gaat de IASB eerder divergeren dan convergeren. In andere gesprekken wordt dan weer aangehaald dat de volledige IFRS te complex is voor een correcte toepassing door KMO's, waardoor het opstarten van het project wel is gerechtvaardigd. Uit deze gesprekken is af te leiden dat de IASB te voorbarig te werk is gegaan in het publiceren van een Exposure Draft. De Board had eerst de toepassing van de volledige IFRS door KMO's kunnen onderzoeken, zoals reeds is gebeurd in het onderzoek van de Hogeschool Gent. Dit onderzoek en gelijkaardige onderzoeken in andere landen, kunnen de IASB veel informatie opleveren in verband met het project. Daarnaast zijn de meeste bevoorrechte getuigen het eens dat er geen toekomst is voor de IFRS SME voor de kleinste KMO's. De lasten die de toepassing van de IFRS SME met zich meebrengen voor deze ondernemingen, wegen niet op tegen de eventuele baten.

Uit de gesprekken met de bevoorrechte getuigen is af te leiden dat er enkel vraag is vanuit de bedrijfswereld voor een IFRS SME indien er voldoende vereenvoudigingen zijn ten opzichte van de volledige IFRS. De waarderingsgrondslagen dienen daarentegen behouden te blijven. De gulden middenweg kan hiervoor worden teruggevonden in voldoende vereenvoudigingen in de toelichtingen.

Er zijn een hele reeks vereenvoudigingen doorgevoerd in de Exposure Draft, zoals aangegeven in hoofdstuk 7. Deze vereenvoudigingen zijn gemaakt met betrekking tot de opname- en waarderingsprincipes. Ook de toelichtingvereisten zijn verlicht voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Daarnaast zijn enkele verwijzingen naar de volledige IFRS opgenomen voor de meer complexere standaarden die zelden van toepassing zijn voor de KMO's. Of deze vereenvoudigingen werkelijk voldoende zijn, zal moeten blijken uit de resultaten van de eerste veldtesten welke op dit moment nog niet bekend zijn.

Indien de vereenvoudigingen niet voldoende zijn, is er geen toekomst voor de IFRS SME voor de geconsolideerde jaarrekening van de Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen. In dat geval dient de Belgische boekhoudwetgeving meer te convergeren naar internationale normen. Zoals aangegeven in de interviews, is een verplichting van het kasstromen- en mutatieoverzicht een must. Andere verschillen tussen IFRS en Belgische GAAP kunnen worden opgevangen door meer toelichtingen te vereisen. Daarnaast is er ook de mogelijkheid om de fiscale aangifte helemaal toe te koppelen van de jaarrekening, om zo de economische realiteit van de onderneming beter in beeld te brengen in de financiële overzichten. De wijze waarop dit moet gebeuren dient nog te worden onderzocht. Het kan bijvoorbeeld in een eerste stap door de fiscaal versnelde afschrijvingsregels te verbieden.

Een verplichte invoering van de IFRS SME is op korte termijn geen aanrader. Veel bedrijven hebben een te negatief beeld van de IFRS en de workload van de invoering ervan. In een eerste fase is het beter om KMO's vrijwillig de IFRS SME toe te laten passen. Naarmate meer en meer bedrijven rapporteren volgens de IFRS of de IFRS SME, zullen ook meer bedrijven geneigd zijn over te stappen op internationale standaarden. Zoals af te leiden uit tabel 1.1, is er voor de Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen al een sterke stijging terug te vinden in het gebruik van de IFRS.

Door de IFRS SME niet te verplichten, wordt ook het probleem in verband met het toepassingsgebied omzeild. Zoals aangegeven in hoofdstuk 5 moet naast eventuele groottecriteria, ook het internationaal karakter van de onderneming in kaart worden gebracht bij de formulering van het toepassingsgebied. Voor KMO's die niet internationaal actief zijn of geen deel uitmaken van een internationale groep, is het namelijk niet interessant om volgens de IFRS SME te rapporteren. Het biedt geen meerwaarde voor de onderneming of voor zijn stakeholders. Hoe bij een verplichte toepassing van de IFRS SME het internationaal karakter van een onderneming het best kan worden opgenomen in het toepassingsgebied dient verder onderzocht te worden.

Een belangrijke beweegreden voor KMO's om vrijwillig de IFRS toe te passen is de structuur van een onderneming. De IFRS is een troef in het beter interpreteren van de financiële overzichten van de verbonden ondernemingen onderling, zoals gebleken is uit het praktijkonderzoek. Om dochterondernemingen degelijk met elkaar te vergelijken is het belangrijk dat de financiële overzichten in gelijkaardige standaarden zijn opgesteld.

Hierdoor is het voor een onderneming een meerwaarde indien de buitenlandse ondernemingen allemaal volgens dezelfde standaarden rapporteren, in plaats van volgens de lokale GAAP. Dit is zowel nuttig vanuit het standpunt van een dochteronderneming als van de moederonderneming. Wel dient in het achterhoofd te worden gehouden dat voor sommige structuren van groepen dit minder interessant is. Voor Herfurth Group, besproken in hoofdstuk 8, biedt het gebruik van de IFRS of de IFRS SME bijvoorbeeld zeer weinig meerwaarde. Ook voor McCain Foods Belgium, welke rapporteert volgens de Canadese GAAP is de toepassing van de IFRS of de IFRS SME niet aan de orde. Zij rapporteren reeds volgens een internationale standaard aan de moederonderneming. Zoals dhr. Van De Velde aanhaalde is het gebruik van de IFRS geen must om op een degelijke manier te rapporteren aan de moederonderneming. Dit kan eveneens in een andere set internationaal aanvaarde standaarden gebeuren. Daarnaast moet worden opgemerkt dat indien de moederonderneming volgens de volledige IFRS rapporteert, het misschien niet interessant is om als dochter conform de IFRS SME te rapporteren. Onder de volledige IFRS zijn de toelichtingen bijvoorbeeld gedetailleerder, en het is mogelijk dat de moederonderneming meer informatie nodig heeft voor haar rapportering dan volgens de IFRS SME is vereist.

Het gebruik van IFRS SME kan tevens belangrijk zijn naar de stakeholders toe. Aan het gebruik van internationale standaarden hangt een imago vast van professionalisme. Door het gebruik van IFRS profileert Vandemoortele zich bijvoorbeeld als een vooruitstrevende Europese groep. Ze hebben baat bij dit imago naar zowel hun klanten, leveranciers als (potentiële) werknemers toe. Maar ook naar kredietinstellingen toe brengt het een meerwaarde. Niet enkel wat betreft de imago-boost die aan het gebruik van internationale standaarden vasthangt, het gebruik van internationale standaarden maakt het contact met buitenlandse kredietinstellingen namelijk ook gemakkelijker en eenvoudiger.

Een toekomstige beursnotering is eveneens een beweegreden om de IFRS SME toe te passen. Dit dient wel te worden genuanceerd, aangezien beursgenoteerde ondernemingen volgens de volledige IFRS dienen te rapporteren. De IFRS heeft strengere vereisten dan de IFRS SME, en in dat opzicht kan het interessanter zijn voor de onderneming om dadelijk de volledige IFRS toe te passen in plaats van eerst de IFRS SME toe te passen. Hiernaar is ook nog verder onderzoek aan te raden.

Lijst van geraadpleegde werken

Artikels en publicaties

Accountancy Nieuws (2006a) "Toepassing van IFRS wordt vooral bepaald door landentradities" (online) (geraadpleegd op 25 maart 2008)

Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres:

<<http://www.accountancynieuws.nl/index.php?menu%3Dnieuws%26ArtikelId%3D1711>>

Accountancy Nieuws (2006b) "Voorgestelde wijzigingen IAS23 (Borrowing Costs)" (online) (geraadpleegd op 16 juli 2008)

Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres:

<<http://www.accountancynieuws.nl/index.php?menu%3Dnieuws%26ArtikelId%3D1017>>

Autoriteit Financiële Markten (2007) "Toezicht op de financiële verslaggeving 2006 van beursgenoteerde ondernemingen: activity report" (online) (geraadpleegd op 2 mei 2008)

Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres:

<http://www.afm.nl/marktpartijen/upl_documents/Activity_report_jr2006.pdf>

Business Europe (2004) "When fair's fair", *Business Europe*, december 2004, p.2

Cairns D. (2005) "Financial Instruments - fair value option", *Accountancy Magazine*, juli 2005, p.84

Cayssials J.L. et al (2007) "Quantitative impacts on first-time adoption of IFRSs", European Committee of Central Balance Sheet Data Offices, 1 maart 2007

Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (2006a) "Informatieverstrekking in 2005 over en impact op het eigen vermogen en resultaat van de IFRS-transitie bij de Belgische vennootschappen waarvan de aandelen genoteerd zijn op Eurolist by Euronext Brussels", maart 2006 (online) (geraadpleegd op 4 maart 2008)

Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres:

<<http://www.cbfa.be/nl/publications/stu/pdf/study31.pdf>>

Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (2006b) "Studie over de voorstelling van IFRS-winst- en verliesrekening en de naleving van de CESR-aanbeveling inzake alternatieve prestatie maatstaven", december 2006 (online) (geraadpleegd op 4 maart 2008)

Dit document is consulteerbaar op het volgend webadres:

<<http://www.cbfa.be/nl/publications/stu/pdf/study34.pdf>>

Coppens C. (2008) "Verslag Symposium 'Internationale boekhoudnormen IAS/IFRS en KMO's'", *HIAF nieuwsbrief*, maart-april-mei 2008, p. 8-9

Daske H. (2006) "Economic benefits of adopting IFRS or US-GAAP – Have the expected cost of equity capital really decreases?", *Journal of Business Finance & Accounting*, april/mei 2006, p. 329-373

De Blay J. (2006) "De eerste analyses van de "werkgroep IAS/IFRS – Fiscaliteit" van het IAB", *Accountancy & Tax*, speciale bijlage bij nr. 3

Dorantes A.R. en Perez J.M. (2003) "The expectation gap: consideration of fraud in a financial statement audit", *Christian Management Report*, december 2003 (online) (geraadpleegd op 5 augustus 2008)

Dit document is consulteerbaar op volgend webadres:

<http://content.silaspartners.com/383/36900/383_36900_December2003ChristianManagementReport.Dorantes.pdf>

Elad C. (2004) "Fair value accounting in the Agricultural sector: some implications for international accounting harmonization", *The European Accounting Review*, 13:4, p. 621-641

Ernst & Young (2005), "How fair is fair value?", *IFRS Stakeholder Series*

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (2007) "Panorama van de Belgische economie" (online) (geraadpleegd op 31 juli 2008)

Dit document is consulteerbaar op volgend webadres:

<http://mineco.fgov.be/barometers/belgian_economy/belgian_economy_2007_nl.pdf>

Hail L. en Leuz C. (2007) "Report to AFM on Capital Market Effects on Mandatory IFRS Reporting in the EU: Empirical Evidence", oktober 2007 (online) (geraadpleegd op 4 mei 2008)

Dit document is consulterbaar op het volgende webadres:

<<http://www.afm.nl/marktpartijen/default.ashx?folderid=1098&downloadid=10502>>

Haller A. (2002) "Financial accounting developments in the European Union: past events and future prospects", *The European Accounting Review*, 11:1, p. 153-190

Hoogendoorn M. (2006) "10 IFRS-lessen", *de Accountant*, juni 2006, p. 36-37

IASB (2004) "Discussion Paper: Preliminary views on accounting standards for small en medium-sized entities", International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 31 oktober 2007)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/40DFAE7D-3B5F-4764-AF05-0E2F0252F7E7/0/DPonSMEs.pdf>>

IASB (2005) "Staff Questionnaire on Possible Recognition and Measurement Modifications for Small and Medium-sized Entities" , International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 15 april 2007)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Small+and+Medium-sized+Entities/SME+Questionnaire.htm>>

IASB (2007a) "International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SME's): September 2007", International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 31 oktober 2007)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Small+and+Medium-sized+Entities/Small+and+Medium-sized+Entities.htm>>

IASB (2007b) "Exposure Draft of a proposed IFRS for small and medium-sized entities: februari 2007", International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 30 april 2007)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/DFF3CB5E-7C89-4D0B-AB85-BC099E84470F/0/SMEProposed26095.pdf>>

IASB (2007c) "Basis for conclusions on Exposure Draft of a proposed IFRS for small and medium-sized entities: februari 2007", International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 30 april 2007)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/B34721E3-9E09-47DF-AA84-B9C88E6057CC/0/SMEs.pdf>>

IASB (2008) "IASB and the IASC Foundation: Who we are and what we do", International Accounting Standards Board (online) (geraadpleegd op 31 juli 2008)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/0A5A767C-E7DE-49E5-8B12-499F62F8870C/0/WhoWeAre_Final12508.pdf>

IASCF (2006) "Due process handbook for the IASB", IASC Foundation (online) (geraadpleegd 31 juli 2008)

Dit document is consulterbaar op het volgend webadres:

<<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/7D97095E-96FD-4F1F-B7F2-366527CB4FA7/0/DueProcessHandbook.pdf>>

ICAEW (2007) "EU implementation of IFRS and the Fair Value Directive: a report for the European Commission – Executive summary", Institute of Chartered Accountants in England and Wales, oktober 2007

James N. (2003) "Implementatie IFRS in Europese Unie", *de Accountant*, juni 2003, p. 22-25

Jermakowicz E.K. (2004) "Effects of adoption on International Financial Reporting Standards in Belgium: The Evidence from BEL-20 companies", *Accounting in Europe*, vol. 1, p. 51-70

KPMG (2005) "Een inventarisatie van de effecten van IFRS", *IFRS Today*, oktober 2005, p. 4-7

Mackintosh I., (2007) "An aid to small business and convergence?", *Accountancy Magazine*, juli 2007, p. 80-81

Nivra, (2004) "Discussienota van de IASB over IFRS-standaarden voor SME's", Nivra (online) (geraadpleegd op 17 september 2007)

Dit document is consulteerbaar op het volgend webadres:

<<http://www.nivra.nl/>>

Nobes C. (2006) "The survival of international differences under IFRS: towards a research agenda", *Accounting and business research*, 36:3, p. 233-245

Rayman A. (2004) "Fair value or false accounting?", *Accountancy Magazine*, oktober 2004, p. 82-83

SCR-Sibelco (2006) "Geconsolideerde jaarrekening boekjaar 2005" (online) (geraadpleegd op 10 juli 2007)

Dit document is consulteerbaar op het volgend webadres:

<<http://www.nbb.be>>

Vandemoortele (2007) "Geconsolideerde jaarrekening boekjaar 2006" (online) (geraadpleegd op 10 juli 2007)

Dit document is consulteerbaar op het volgend webadres:

<<http://www.nbb.be>>

Van Rietschoven P. (2007) "IFRS light valt zwaar", *de Accountant*, maart 2007, p. 46-48

Boeken

Carlier T. et al (2007) *IFRS in een Belgische context*, Informatiecentrum voor het bedrijfsrevisoriaat, Brugge, die Keure, 130p.

Ernst & Young (2001) *The Ernst & Young guide to applying IAS in Belgium*, Brussel, Kluwer, 826p.

IASB (2006) *International Accounting Standards 2006: Nederlandstalige editie*; Londen, International Accounting Standards Board, 2535p.

Jorissen A. et al (2001) *Financial accounting*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 596p.

Van Hulle K., Lybaert N.(2005) *Boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 744p.

Wetgeving

EG-verordening nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van de internationale standaarden voor jaarrekeningen

Richtlijn 78/660/EEG: De vierde EU-richtlijn met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening

Richtlijn 83/349/EEG: De zevende EU-richtlijn met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Richtlijn 2001/65/EEG: De reële waarde richtlijn

Websites

<http://www.accountancynieuws.nl>

<http://www.cbfa.be>

<http://www.essers.com>

<http://www.herfurth-group.com>

<http://www.iasb.org>

<http://www.iasplus.com>

<http://www.lmsintl.com>

<http://www.mccain.nl>

<http://www.nbb.be>

<http://nl.wikipedia.org>

<http://www.pauwels.com>

<http://www.sibelco.be>

<http://www.statbel.fgov.be>

<http://www.tosohbioscience.com>

<http://www.vandemoortele.com>

Lijst van gebruikte afkortingen

ARC	Accounting Regulatory Committee
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CBN	Commissie voor Boekhoudkundige Normen
CFO	Chief Financial Officer
CIMA	Chartered Institute of Management Accountants
EAA	European Accounting Association
EACB	European association of co-operative banks
ECCBSDO	European Committee of Central Balance Sheet Data Offices
EFAA	European federation of accountants and auditors
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group
EVCA	European Private Equity and Venture Capital Association
FEI	Financial Executives Internationals
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
ICAEW	Institute of Chartered Accountants in England and Wales
IFAC	International Federations of Accountants
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS SME	International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities
KMO	kleine en middelgrote ondernemingen
NBB	Nationale Bank van België
NIVRA	Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants
NPAE's	non publicly accountable entitites
PwC	PricewaterhouseCoopers
SAC	Standards Advisory Council
SIC	Standards Interpretations Committee
VBO	Verbond van Belgische Ondernemingen

Lijst van tabellen

Tabel 1.1	Geconsolideerde jaarrekeningen neergelegd in België	1
Tabel 1.2	Exportgerichtheid van de Belgische industrie	2
Tabel 6.1	Topics die vereenvoudiging nodig hebben volgens IASB	50
Tabel 6.2	Irrelevante onderwerpen volgens IASB	51
Tabel 7.1	Crossreferenties	55
Tabel 7.2	Vereenvoudigingen in opname- en waarderingsprincipes	60
Tabel 8.1	Aansluiting van het eigen vermogen bij de overgang van BE GAAP naar IFRS (in miljoenen euro) SCR-Sibelco	102
Tabel 8.2	Aansluiting van het eigen vermogen bij de overgang van BE GAAP naar IFRS (in duizenden euro) Vandemoortele	104

Lijst van figuren

Figuur 2.1	Structuur IASC Foundation	11
Figuur 2.2	Gevolgd proces om standaarden te ontwikkelen	12
Figuur 3.1	Hiërarchie fair value	20

Bijlage 1: Overzicht van de IAS/IFRS-standaarden

- IAS 1 Presentatie van de jaarrekening
- IAS 2 Voorraden
- IAS 7 Het kasstroomoverzicht
- IAS 8 Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten
- IAS 10 Gebeurtenissen na balansdatum
- IAS 11 Onderhanden projecten in opdracht van derden
- IAS 12 Winstbelastingen
- IAS 16 Materiële vaste activa
- IAS 17 Leaseovereenkomsten
- IAS 18 Opbrengsten
- IAS 19 Personeelsbeloningen
- IAS 20 Administratieve verwerking van overheidssubsidies en informatieversting over overheidssteun
- IAS 21 De gevolgen van wisselkoerswijzigingen
- IAS 23 Financieringskosten
- IAS 24 Informatieversting over verbonden partijen
- IAS 26 Administratieve verwerking en verslaggeving door pensioenregelingen
- IAS 27 De geconsolideerde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening
- IAS 28 Investerings in geassocieerde deelnemingen
- IAS 29 Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie
- IAS 31 Belangen in joint ventures
- IAS 32 Financiële instrumenten: presentatie
- IAS 33 Winst per aandeel
- IAS 34 Tussentijdse financiële verslaggeving
- IAS 36 Bijzondere waardeverminderingen van activa
- IAS 37 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa
- IAS 38 Immateriële activa
- IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering
- IAS 40 Vastgoedbeleggingen
- IAS 41 Landbouw

IFRS 1 Eerste toepassing van International Financial Reporting Standards

IFRS 2 Op aandelen gebaseerde betalingen

IFRS 3 Bedrijfscombinaties

IFRS 4 Verzekeringscontracten

IFRS 5 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde activiteiten

IFRS 6 Exploration for and Evaluation of Mineral Assets

IFRS 7 Financiële instrumenten: informatieverschaffing

IFRS 8 Operationele segmenten

Bijlage 2: Overzicht inhoud Exposure Draft

Sectie 1	Scope
Sectie 2	Concepts and pervasive principles
Sectie 3	Financial statement presentation
Sectie 4	Balance sheet
Sectie 5	Income statement
Sectie 6	Statement of changes in equity and statement of income and retained earnings
Sectie 7	Cash flow statement
Sectie 8	Notes to the financial statements
Sectie 9	Consolidated and separate financial statements
Sectie 10	Accounting policies, estimates and errors
Sectie 11	Financial assets and financial liabilities
Sectie 12	Inventories
Sectie 13	Investments in associates
Sectie 14	Investments in joint ventures
Sectie 15	Investment property
Sectie 16	Property, plant and equipment
Sectie 17	Intangible assets other than goodwill
Sectie 18	Business combinations and goodwill
Sectie 19	Leases
Sectie 20	Provisions and contingencies
Sectie 21	Equity
Sectie 22	Revenue
Sectie 23	Government grants
Sectie 24	Borrowing costs
Sectie 25	Share-based payment
Sectie 26	Impairment of non-financial assets
Sectie 27	Employee Benefits
Sectie 28	Income Taxes
Sectie 29	Financial reporting in hyperinflationary economies
Sectie 30	Foreign currency translation
Sectie 31	Segment reporting
Sectie 32	Events after the end of reporting period
Sectie 33	Related party disclosures
Sectie 34	Earnings per share
Sectie 35	Specialised industries
Sectie 36	Discontinued Operations and assets held for sale
Sectie 37	Interim financial reporting
Sectie 38	Transition to the IFRS for SME's

Bijlage 3: Lijst gecontacteerde ondernemingen

Op de website van de Nationale Bank van België is een lijst te vinden met alle geconsolideerde jaarrekeningen neergelegd in 2007 in België. (www.nbb.be/DOC/BA/Filing/Conso/Conso2007.xls) In de eerste plaats heb ik niet-beursgenoteerde ondernemingen gecontacteerd dewelke IFRS reeds vrijwillig toepassen. Daarnaast heb ik ondernemingen geselecteerd uit deze welke hun geconsolideerde jaarrekening conform Belgische GAAP neerleggen. In onderstaande lijst zijn alle gecontacteerde ondernemingen opgenomen. De ondernemingen welke vetgedrukte en cursief zijn, zijn deze die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Onder-nemings-nummer	Benaming	Afsluit-datum	Datum van neerlegging	GAAP	Beurs-genoteerd
414914926	ADINFO BELGIUM, en abrégé ADINFO	31/12/2006	14/06/2007	Belgian	ONWAAR
421837162	ALCOPA	31/12/2006	4/06/2007	Belgian	ONWAAR
456815659	ALDI HOLDING	31/12/2006	31/07/2007	Belgian	ONWAAR
442700674	ASAP HR GROUP	31/12/2006	16/07/2007	Belgian	ONWAAR
403552464	AVEVE, Aan- en Verkoopvennootschap van de Belgische Boerenbond	31/12/2006	18/06/2007	Belgian	ONWAAR
434839320	BALTIMORE AIRCOIL INTERNATIONAL	30/09/2006	29/03/2007	Belgian	ONWAAR
400948213	BAYER	31/12/2006	5/06/2007	Belgian	ONWAAR
413630071	BESIX	31/12/2006	22/06/2007	Belgian	ONWAAR
404678357	Bouwonderneming Vooruitzicht-Entreprises de Construction Vooruitzicht	31/12/2006	13/06/2007	Belgian	ONWAAR
405671816	BREPOLS GROUP	31/03/2007	17/09/2007	Belgian	ONWAAR
407606371	BREVA GROEP	31/12/2006	6/06/2007	Belgian	ONWAAR
440132847	BUCHMANN OPTICAL HOLDING	31/12/2006	5/07/2007	Belgian	ONWAAR
474959510	CONCENTRA	31/12/2006	14/06/2007	Belgian	ONWAAR

407824919	Confiserie Leonidas	30/06/2007	26/11/2007	Belgian	ONWAAR
436467435	COPREM	31/12/2006	20/12/2007	Belgian	ONWAAR
403925618	CORAM	31/12/2006	31/08/2007	Belgian	ONWAAR
412120336	Daikin Europe N.V.	31/03/2007	18/07/2007	Belgian	ONWAAR
427599358	DHL AVIATION	31/12/2006	7/06/2007	Belgian	ONWAAR
403783779	DIEPENSTEYN	31/12/2006	6/07/2007	Belgian	ONWAAR
400473705	DREDGING, ENVIRONMENTAL AND MARINE ENGINEERING	31/12/2006	15/05/2007	Belgian	ONWAAR
443397490	ELLMETAL INTERNATIONAL	31/12/2006	29/06/2007	Belgian	ONWAAR
405614507	Europese Maatschappij voor Fabricage en Verkoop van Gloeilampenonderdelen	31/12/2006	1/06/2007	Belgian	ONWAAR
458780306	FEBELCO	31/12/2006	18/06/2007	Belgian	ONWAAR
413638187	Glaverbel	31/12/2006	29/06/2007	Belgian	ONWAAR
401296720	HENRI ESSERS EN ZONEN INTERNATIONAAL TRANSPORT	31/12/2006	23/07/2007	Belgian	ONWAAR
428763259	HERFURTH en CO	31/12/2006	27/09/2007	Belgian	ONWAAR
405912336	International Business Machines Of Belgium	31/12/2006	4/07/2007	Belgian	ONWAAR
439652993	J.M. RECYCLING	31/12/2006	17/08/2007	Belgian	ONWAAR
429340608	JBC	31/12/2006	27/06/2007	Belgian	ONWAAR
432136087	JONELINVEST	31/12/2006	2/08/2007	Belgian	ONWAAR
403835645	Kempisch Laboratorium - Kela Laboratoria	31/12/2006	9/07/2007	Belgian	ONWAAR
404850185	Koffie F. Rombouts - Cafés F. Rombouts	31/12/2006	25/07/2007	Belgian	ONWAAR
406054371	Konings Graanstokerij	31/12/2006	26/07/2007	Belgian	ONWAAR
429710493	KRAENKINDERS	30/12/2006	29/08/2007	Belgian	ONWAAR
402801507	KRAFT FOODS NAMUR	31/12/2006	28/06/2007	Belgian	ONWAAR
403086468	Laboratoires Qualiphar	31/12/2006	30/08/2007	Belgian	ONWAAR
428295877	LMS INTERNATIONAL	31/12/2006	22/06/2007	Belgian	ONWAAR
406952018	MAKRO CASH & CARRY BELGIUM	31/12/2006	16/07/2007	Belgian	ONWAAR
441131254	MATERIALISE	31/12/2006	2/07/2007	Belgian	ONWAAR
405259367	McCain FOODS BELGIUM	30/06/2006	1/06/2007	Belgian	ONWAAR

403642140	NV DESMET BALLESTRA GROUP	31/12/2006	10/07/2007	Belgian	ONWAAR
416576891	PAUWELS INTERNATIONAL	31/03/2007	13/11/2007	Belgian	ONWAAR
403196039	Philip Morris Belgium	31/12/2006	12/07/2007	Belgian	ONWAAR
402240588	Pietercil Delby's	31/12/2006	18/07/2007	Belgian	ONWAAR
412750044	READY BETON	31/12/2006	27/07/2007	Belgian	ONWAAR
407251926	Robert Bosch Produktie	31/12/2006	22/06/2007	Belgian	ONWAAR
416481673	SCHINDLER	31/12/2006	29/06/2007	Belgian	ONWAAR
402117062	Société financière et industrielle pour la Fabrication de l'Acide carbonique pur et autres Produits alimentaires: L'Acide carbonique pur	31/12/2006	28/08/2007	Belgian	ONWAAR
426857606	SOMA	31/12/2006	30/07/2007	Belgian	ONWAAR
404854640	Suiker Export - Société pour l'Exportation des Sucres	31/12/2006	18/06/2007	Belgian	ONWAAR
871161057	SUN BEVERAGES COMPANY	31/12/2006	24/07/2007	Belgian	ONWAAR
478971449	T - GROEP	31/12/2006	5/07/2007	Belgian	ONWAAR
403684997	TENNECO AUTOMOTIVE EUROPE	31/12/2006	19/07/2007	Belgian	ONWAAR
408270327	TERUMO EUROPE	31/03/2007	13/07/2007	Belgian	ONWAAR
436875627	TOPCOM EUROPE	31/12/2006	19/06/2007	Belgian	ONWAAR
425952041	TOSOH BIOSCIENCE	31/12/2006	29/06/2007	Belgian	ONWAAR
403471401	TOURING	31/12/2006	10/07/2007	Belgian	ONWAAR
406279649	Van Genechten	31/12/2006	30/07/2007	Belgian	ONWAAR
404060032	Van Hool	31/12/2006	12/07/2007	Belgian	ONWAAR
442204093	VANDEPUTTE SAFETY INTERNATIONAL	31/12/2006	19/07/2007	Belgian	ONWAAR
436171188	VCST Industrial Products	31/12/2006	25/10/2007	Belgian	ONWAAR
416988944	Vinçotte International	31/12/2006	12/07/2007	Belgian	ONWAAR
414464172	WILLY VAN DOORNE INTERNATIONAL	31/12/2006	31/08/2007	Belgian	ONWAAR
860005067	ALIAxis	31/12/2006	10/08/2007	IFRS	ONWAAR
452457785	ARINSO INTERNATIONAL	31/12/2006	6/09/2007	IFRS	ONWAAR

457013223	COMPAGNIE FINANCIERE DE WERISTER	31/12/2006	30/08/2007	IFRS	ONWAAR
403170701	ELECTRABEL	31/12/2006	22/06/2007	IFRS	ONWAAR
427348346	EUROGENTEC	31/03/2007	25/07/2007	IFRS	ONWAAR
430899239	FIBEMI	31/12/2006	24/08/2007	IFRS	ONWAAR
427973304	INDAVER	31/12/2006	9/05/2007	IFRS	ONWAAR
417185419	JOHN CLAES	31/12/2006	12/07/2007	IFRS	ONWAAR
467369853	PORTHUS	30/06/2007	7/11/2007	IFRS	ONWAAR
453869136	PQ LICENSING	31/12/2006	4/07/2007	IFRS	ONWAAR
405747040	PRAYON	31/12/2006	19/06/2007	IFRS	ONWAAR
464257143	PUNCH TELEMATIX	31/12/2006	2/10/2007	IFRS	ONWAAR
427685965	SAVERCO	31/12/2006	21/09/2007	IFRS	ONWAAR
436287291	SAVEREX	31/12/2006	26/10/2007	IFRS	ONWAAR
404679941	SCR - SIBELCO	31/12/2006	4/07/2007	IFRS	ONWAAR
414360640	SOCIETE D'INVESTISSEMENT, DE TRANSFORMATION DES BOIS, ET DES BETONS	31/12/2006	13/06/2007	IFRS	ONWAAR
403150410	Société Internationale de Télécommunications Aéronautiques	31/12/2006	11/07/2007	IFRS	ONWAAR
413330856	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication	31/12/2006	31/07/2007	IFRS	ONWAAR
859910443	Taminco	31/12/2006	11/06/2007	IFRS	ONWAAR
403425770	TOYOTA BELGIUM	31/12/2006	25/07/2007	IFRS	ONWAAR
429977343	Vandemoortele	31/12/2006	28/09/2007	IFRS	ONWAAR

Bijlage 4: Bevoorrechte getuigen

Interview 1

Dinsdag 1 juli 2008 om 16u, Overpelt

Dhr. Patrick Hermans

Chief Financial Officer van Henri Essers en zonen International Transport

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 2

Donderdag 3 juli 2008 om 10u, Antwerpen

Dhr. Ignace Bouckaert

Group Consolidation and Reporting Manager bij SCR-Sibelco

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS sinds 2005

Interview 3

Maandag 7 juli 2008 om 15u, Gent

Dhr. Dirk Alliet

Group Accounting and Control Director bij Vandemoortele

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS sinds 2006

Interview 4

Woensdag 9 juli 2008 om 9u, Grobbendonk

Mevr. Esmeralda Eggermont

Verantwoordelijke voor de consolidatie bij McCain Foods Belgium

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 5

Donderdag 10 juli 2008 om 11u, Mechelen

Dhr. Freddy Van de Sompel

Administration Manager bij Pauwels International

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 6

Maandag 14 juli 2008 om 10u, Heverlee,

Dhr. Fer van de Ven

Financial Director van LMS International

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 7

Woensdag 16 juli 2008 om 9u30, Hasselt

Dhr. Stefan Olivier

Partner bij Ernst & Young Bedrijfsrevisoren

Interview 8

Maandag 28 juli 2008 om 14u, Tessenderlo

Dhr. Pieter Cabooter

Manager – Finance and Administration – EMEA bij Tosoh Bioscience

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 9

Dinsdag 5 augustus 2008 om 9u, Antwerpen

Dhr. Bert Jansen

Financieel Directeur bij Herfurth Group

Rapporteert geconsolideerde jaarrekening volgens BE GAAP

Interview 10

Dinsdag 12 augustus 2008 om 11u, Diegem

Dhr. Guy Van De Velde

Partner bij Deloitte ACS, Integrated Services

Bijlage 5: Profiel van ondervraagde ondernemingen

Ondernemingsnummer	Onderneming	Geconsolideerde jaarrekening neergelegd in 2007				Aantal buitenlandse dochterondernemingen die integraal zijn geconsolideerd
		Omzet	Geconsolideerde winst na belastingen	Gemiddeld aantal werknemers		
BE 0401.296.720	H. Essers	238.234.000,00 €	7.616.000,00 €	2038,00	15	
BE 0404.679.941	SCR-Sibelco	2.056.995.000,00 €	195.050.000,00 €	222,00	188	
BE 0429.977.343	Vandemoortele	866.986.000,00 €	32.030.000,00 €	3251,00	34	
BE 0405.259.367	McCain Foods Belgium	89.600.000,00 €	3.990.000,00 €	390,50	1	
BE 0416.576.891	Pauwels International	394.794.389,53 €	12.435.686,73 €	2166,00	8	
BE 0428.295.877	LMS International	93.691.000,00 €	8.807.000,00 €	671,00	12	
BE 0425.952.041	Tosoh Bioscience	64.148.000,00 €	572.000,00 €	144,00	4	
BE 0428.763.259	Herfurth en Co	41.403.580,98 €	1.916.722,26 €	442,00	14	

Bijlage 6: Vragenlijsten

Vragenlijst 1: Vragenlijst voor de financiële verantwoordelijken van niet-beursgenoteerde ondernemingen welke consolideren

Inleiding

1. Kent u de International Accounting Standards Board (IASB)? Wat zijn haar taken?
2. Bent u bekend met de International Financial Reporting Standards (IFRS)?
3. Wat verstaat u onder waarderen volgens "fair value"?
4. Welke ondernemingen zijn volgens u verplicht de IFRS standaarden toe te passen?
5. Welke ondernemingen zijn volgens u van openbaar belang?
6. IASB heeft momenteel een project lopen om IFRS standaarden te ontwikkelen voor kleine en middelgrote ondernemingen (IFRS SME)? Heeft u hier al van gehoord?

Volgende vragen zijn overgenomen uit de Discussion Paper die in 2004 is gepubliceerd door de IASB in de aanzet van de ontwikkeling van aparte standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen.

7. *Should the International Accounting Standards Board develop special Financial reporting standards for SMEs?"*

Vindt u het nodig dat er aparte IFRS standaarden worden ontwikkeld voor kleine en middelgrote ondernemingen?

8. *What should be the objectives of a set of Financial reporting standards for SMEs?*

Wat zijn volgens u de belangrijkste doelstellingen van een aparte set internationale standaarden voor KMO's?

9. *For which entities would IASB Standards for SMEs be intended?*

Voor welke ondernemingen zouden deze aparte IFRS standaarden van toepassing kunnen zijn?

10. *If IASB Standards for SMEs do not address a particular accounting recognition or measurement issue confronting an entity, how should that entity solve the issue?*

Indien een bepaalde boekhoudkundige transactie niet terug te vinden is in de IFRS standaarden voor KMO's, hoe moeten bedrijven dit dan boeken? Hierbij kan bijvoorbeeld verplicht worden om terug te vallen op de volledige IFRS normen, of een mogelijkheid opengelaten worden om ook een andere set van standaarden toe te passen.

11. *May an entity using IASB Standards for SMEs elect to follow a treatment permitted in an IFRS that differs from the treatment in the related IASB Standards for SMEs?*

Mag een onderneming die de afgezwakte IFRS standaarden toepast een norm toepassen uit de volledige IFRS terwijl er in de IFRS SME standaarden een andere behandeling wordt gevolgd?

12. *How should the Board approach the development of IASB Standards for SMEs? To what extent should the foundation of SME standards be the concepts and principles and related mandatory guidance in IFRSs?*

Hoe kunnen IFRS SME standaarden het best worden ontwikkeld? De IASB heeft gekozen om de volledige IFRS als basis te nemen, is dit het juiste startpunt?

13. *If IASB Standards for SMEs are built on the concepts and principles and related mandatory guidance in full IFRSs, what should be the basis for modifying those concepts and principles for SMEs?*

In het geval dat de internationale standaarden voor KMO's worden ontwikkeld vanuit de volledige IFRS, op welke basis kan de IASB dan best eventuele aanpassingen maken?

14. *In what format should IASB standards for SMEs be published?*

In welke vorm moeten de IFRS SME standaarden worden gepubliceerd?

Beweegredenen

15. Bent u een dochteronderneming van een Belgische beursgenoteerde of buitenlandse onderneming? Met behulp van welke standaarden rapporteert u aan de moederonderneming?
16. Heeft u buitenlandse dochterondernemingen? Met behulp van welke standaarden rapporteren zij aan u?
17. Zijn er plannen binnen uw onderneming om zich in de toekomst op de beurs te noteren?
18. Kent u concurrenten die volgens de IFRS standaarden rapporteren?
19. Heeft u klanten en leveranciers in het buitenland?
20. Waarom rapporteert u (niet) volgens de IFRS?

Verschillen

21. De IFRS bevat geen standaardschema's voor de balans en resultatenrekening, zoals er wel verplichte schema's zijn in de Belgische GAAP. Stoort u zich aan het ontbreken van standaardschema's in de IFRS?
22. Bieden het kasstromenoverzicht en het mutatieoverzicht, dewelke wel verplicht zijn onder de IFRS maar niet onder de Belgische GAAP, een meerwaarde in de financiële jaarrekening?
23. Op welke balansposten zou de toepassing van de IFRS voor uw geconsolideerde jaarrekening de meeste invloed hebben?
24. Zou het gebruik van "fair value" onder de IFRS een grote invloed op het resultaat van uw onderneming hebben? Leidt het tot meer fluctuaties in het resultaat?

Haalbaarheid

25. Is er een toekomst voor IFRS standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen?
26. Zorgen internationale standaarden voor meer vergelijkbaarheid en transparantie volgens u?
27. Zou u in de toekomst overwegen om volgens de IFRS SME te rapporteren?

Vragenlijst 2: Vragenlijst voor specialisten

Inleiding

1. Kent u de International Accounting Standards Board (IASB)? Wat zijn haar taken?
2. Bent u bekend met de International Financial Reporting Standards (IFRS)?
3. Wat verstaat u onder waarden volgens "fair value"?
4. Welke ondernemingen zijn volgens u verplicht de IFRS standaarden toe te passen?
5. Welke ondernemingen zijn volgens u van openbaar belang?
6. IASB heeft momenteel een project lopen om IFRS standaarden te ontwikkelen voor kleine en middelgrote ondernemingen (IFRS SME)? Heeft u hier al van gehoord?

Volgende vragen zijn overgenomen uit de Discussion Paper die in 2004 is gepubliceerd door de IASB in de aanzet van de ontwikkeling van aparte standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen.

7. *Should the International Accounting Standards Board develop special Financial reporting standards for SMEs?"*

Vindt u het nodig dat er aparte IFRS standaarden worden ontwikkeld voor kleine en middelgrote ondernemingen?

8. *What should be the objectives of a set of Financial reporting standards for SMEs?*

Wat zijn volgens u de belangrijkste doelstellingen van een aparte set internationale standaarden voor KMO's?

9. *For which entities would IASB Standards for SMEs be intended?*

Voor welke ondernemingen zouden deze aparte IFRS standaarden van toepassing kunnen zijn?

10. *If IASB Standards for SMEs do not address a particular accounting recognition or measurement issue confronting an entity, how should that entity solve the issue?*

Indien een bepaalde boekhoudkundige transactie niet terug te vinden is in de IFRS standaarden voor KMO's, hoe moeten bedrijven dit dan boeken? Hierbij kan bijvoorbeeld verplicht worden om terug te vallen op de volledige IFRS normen, of een mogelijkheid worden opengelaten om ook een andere set van standaarden toe te passen.

11. *May an entity using IASB Standards for SMEs elect to follow a treatment permitted in an IFRS that differs from the treatment in the related IASB Standards for SMEs?*

Mag een onderneming die de afgezwakte IFRS standaarden toepast een norm toepassen uit de volledige IFRS terwijl er in de IFRS SME standaarden een andere behandeling wordt gevolgd?

12. *How should the Board approach the development of IASB Standards for SMEs? To what extent should the foundation of SME standards be the concepts and principles and related mandatory guidance in IFRSs?*

Hoe kunnen IFRS SME standaarden het best worden ontwikkeld? De IASB heeft gekozen om de volledige IFRS als basis te nemen, is dit het juiste startpunt?

13. *If IASB Standards for SMEs are built on the concepts and principles and related mandatory guidance in full IFRSs, what should be the basis for modifying those concepts and principles for SMEs?*

In het geval dat de internationale standaarden voor KMO's worden ontwikkeld vanuit de volledige IFRS, op welke basis kan de IASB dan best eventuele aanpassingen maken?

14. *In what format should IASB standards for SMEs be published?*

In welke vorm moeten de IFRS SME standaarden worden gepubliceerd?

Beweegredenen

15. Is het interessant voor een onderneming te rapporteren onder de IFRS indien de onderneming meerdere (buitenlandse) dochterondernemingen heeft?
16. Is een rapportering onder de IFRS naar een (buitenlandse) moederonderneming een meerwaarde voor de onderneming en haar moederonderneming? Of brengt dit enkel een meerwaarde met zich mee voor de moederonderneming?
17. Zijn er volgens u ondernemingen die de IFRS nu reeds zouden toepassen met het oog op een toekomstige notering op de beurs?
18. Is het gebruik van de IFRS een meerwaarde voor de rapportering naar klanten, leveranciers, of ten opzichte van concurrenten?
19. Brengt volgens u het gebruik van internationale normen zoals de IFRS en de IFRS SME een meerwaarde tot de geconsolideerde jaarrekening?

Verschillen

20. De IFRS bevat geen standaardschema's voor de balans en resultatenrekening, zoals er wel verplichte schema's zijn in de Belgische GAAP. Stoort u zich aan het ontbreken van standaardschema's in de IFRS?
21. Bieden het kasstromenoverzicht en het mutatieoverzicht, dewelke wel verplicht zijn onder de IFRS maar niet onder de Belgische GAAP, een meerwaarde in de financiële jaarrekening?
22. Op welke balansposten heeft de toepassing van de IFRS voor de geconsolideerde jaarrekening de meeste invloed?
23. Heeft het gebruik van "fair value" onder de IFRS een grote invloed op het resultaat van een onderneming? Leidt het tot meer fluctuaties in het resultaat?

Consolidatie

24. Brengt de toepassing van IFRS 3 voor de geconsolideerde jaarrekening van KMO's problemen met zich mee?
25. Wanneer dient volgens u een consolidatie te gebeuren?
26. Volgens welke methode dienen KMO's te consolideren?

Haalbaarheid

27. Is er een toekomst voor IFRS standaarden voor kleine en middelgrote ondernemingen?

28. Zorgen internationale standaarden voor meer vergelijkbaarheid en transparantie volgens u?

Bijlage 7: Antwoorden Staff Questionnaire

Hieronder zijn enkele antwoorden op de Staff Questionnaire per standaard gesorteerd om het zo overzichtelijk mogelijk te maken.

IFRS 2: Op aandelen gebaseerde betalingen

De Board is van mening dat KMO's zelden gebruik maken van op aandelen gebaseerde betalingen. Ze stellen voor om in de IFRS SME enkel een crossreferentie in te voegen naar IFRS 2 in verband met deze betalingen. Eurochambers is het hiermee eens aangezien de waardering van op aandelen gebaseerde betalingen volgens IFRS 2 vooral gericht is naar beursgenoteerde ondernemingen. Deloitte gaat er vanuit dat sommige kleine en middelgrote ondernemingen wel gebruik maken van op aandelen gebaseerde betalingen. Maar zij zijn van mening dat indien een KMO beslist om gebruik te maken van op aandelen gebaseerde betalingen, ze ook in staat moeten zijn om de volledige IFRS 2 norm toe te passen.

Grant Thornton, de Europese Commissie en EFRAG vinden het daarentegen nuttig om de standaard te vereenvoudigen voor KMO's. Grant Thornton stelt voor om enkel de oorsprong en de sleuteltermen voor deze betalingen op te nemen. Daarnaast kunnen KMO's worden toegelaten te waarderen volgens de intrinsieke waarde als de reële waarde van de op aandelen gebaseerde betalingen niet getrouw kan worden geschat, zoals EFRAG aanhaalt.

IFRS 3: Bedrijfscombinaties

Voor IFRS 3 stelt de IASB een crossreferentie voor in de IFRS SME aangezien de Board er van uit gaat dat kleine en middelgrote ondernemingen niet vaak deelnemen in bedrijfscombinaties. Toch is het volgens Grant Thornton niet ongewoon dat KMO's deel uitmaken van bedrijfscombinaties. EFRAG wijst tevens op de grote doelgroep voor de IFRS SME standaarden, waarbij sommige ondernemingen zeker zullen deelnemen in bedrijfscombinaties. Een vereenvoudiging van de waardering van de immateriële activa onder IFRS 3 is dus noodzakelijk in de IFRS SME. Zo stelt Grant Thornton onder andere voor om wat betreft de immateriële activa van de overgenomen partij de KMO's niet te verplichten na te gaan of er goodwill vervat zit in deze activa.

EFRAG heeft ook enkele voorstellen ter vereenvoudiging van deze standaard. In het standpunt van EFRAG moeten KMO's de kans krijgen om goodwill af te schrijven. Een bijzondere waardevermindering is volgens EFRAG enkel vereist indien er een indicatie is van een waardevermindering. Ook Ernst & Young vindt een bijzondere waardevermindering, in het bijzonder van goodwill, enkel vereist in het geval hiervoor een indicatie aanwezig is. Daarnaast is het volgens EFRAG niet vereist dat een KMO de immateriële activa van haar dochteronderneming waardeert, indien deze activa nog niet is erkend door de dochter. Ten slotte stelt EFRAG voor om een kleine en middelgrote onderneming toe te laten de boekwaarden van haar dochteronderneming te gebruiken indien er geen materieel verschil is tussen de boekwaarde en de reële waarde.

IFRS 4: Verzekeringscontracten

Aangezien ondernemingen die verzekeringscontracten aanbieden activa houden in "fiduciare capacity"¹⁴, zijn ze van openbaar belang volgens de IASB en zijn ze verplicht de volledige IFRS toe te passen. Volgens de definitie van de doelgroep van de IFRS SME gegeven in de Staff Questionnaire erkent Deloitte dat IFRS 4 niet relevant is. Grant Thornton sluit zich hier niet bij aan, ze vinden dat er toch normen in verband met verzekeringscontracten mogen worden teruggevonden in de IFRS SME standaarden aangezien er een zeer brede definitie wordt gegeven aan verzekeringscontracten. Ook EFRAG vindt het standpunt van de Board te voorbarig, zij wijzen op de huidige definitie van een KMO en concluderen hieruit dat enkel beursgenoteerde ondernemingen kunnen worden uitgesloten voor de internationale KMO standaarden.

IFRS 5: Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Volgens Grant Thornton brengen de kosten van classificatie en waardering van vaste activa als aangehouden voor verkoop te veel lasten met zich mee. Het is kosteffectiever indien een KMO hierover enkel informatie verschaft.

IAS 2: Voorraden

Volgens Eurochambers leidt het waarderen van de voorraadkost onder IAS 2 tot bijkomende kosten voor KMO's. Deloitte en de Europese Commissie vinden daarentegen dat alle opname- en waarderingsprincipes onder IAS 2 moeten behouden blijven voor de

¹⁴ Er bestaat noch een vertaling, noch een duidelijke definitie van de term "fiduciare capacity".

KMO's. Grant Thornton is van mening dat de waardering van de voorraadkost zoals voorgesteld in IAS 2 toepasbaar is voor KMO's mits enkele vereenvoudigingen. Ze raden aan om de allocatie van kosten te beperken tot de directe bewerkingskosten.

IAS 11: Onderhanden projecten in opdracht van derden

Het combineren en segmenteren van onderhanden projecten in opdracht van derden vindt de IASB overbodig voor KMO's. Grant Thornton stemt in met deze visie. De lasten die de combinatie en segmentatie van onderhanden projecten in opdracht van derden met zich meebrengt, wegen niet op tegen eventuele baten hiervan. EFRAG daarentegen vindt dat deze standaard moet behouden blijven voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Wat betreft het gebruik van de afwerkinggraad voor deze contracten is de Europese Commissie van mening dat de kosten en opbrengsten van projecten in de resultatenrekening moeten komen op basis van het percentage van de afwerking van het project. Het is namelijk belangrijk dat de financiële overzichten de activiteiten van een onderneming zo correct mogelijk weergeven.

In het standpunt van Ernst & Young is de standaard wel te ingewikkeld voor KMO's. Zij stellen voor dat de resultaten van onderhanden projecten in opdracht van derden ten laste mogen worden genomen in het jaar waarin het contract wordt voltooid. Ook indien het contract niet in hetzelfde jaar begint als eindigt. Als daarentegen verliezen worden verwacht, moeten deze onmiddellijk worden opgenomen. Volgens Deloitte moeten KMO's worden toegestaan steeds paragraaf 32 van IAS 11 toe te passen. In paragraaf 32 is terug te vinden dat indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden geschat, er geen winst op het contract kan worden erkend. De opbrengsten dienen dan enkel te worden opgenomen in de mate dat ze betrekking hebben op de gemaakte projectkosten die naar alle waarschijnlijkheid worden gedekt door de opbrengsten uit het project. Daarnaast dienen de projectkosten ten laste genomen te worden in de periode waarin de kosten zijn gemaakt. Deze paragraaf is te verdedigen in het kader van het voorzichtigheidsprincipe.

IAS 12: Winstbelastingen

Eurochambers is van mening dat de toepassing van uitgestelde winstbelastingen, zoals in IAS 12, te complex is voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Grant Thornton

stelt voor om de methode van de verschuldigde belastingen te gebruiken indien de toepassing van de uitgestelde belastingen te ingewikkeld is. Volgens Deloitte moeten ondernemingen in staat zijn om hun huidige belastingen te kunnen schatten en deze op te nemen als een schuld. Ook de Europese Commissie is van mening dat de kleine en middelgrote ondernemingen uitgestelde winstbelastingen moeten opnemen.

Één van de vereisten in verband met de uitgestelde winstbelastingen is dat in IAS 12 voor belastbare tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen, filialen, geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures, een uitgestelde belastingverplichting moet worden opgenomen. Dit is te omslachtig voor KMO's, daarom steunt Grant Thornton de IASB bij het voorstel om deze weg te laten uit de IFRS SME. EFRAG is het hiermee niet eens, zij stellen dat alle verplichtingen moeten worden opgenomen in de financiële overzichten, en dus ook de belastbare tijdelijke verschillen.

IAS 16: Materiële vaste activa

De IASB is van mening dat het herwaarderingsmodel voor de materiële vaste activa niet relevant is voor KMO's. Grant Thornton daarentegen vindt dat de ondernemingen zelf de keuze moeten krijgen welk model ze wensen toe te passen en daarom dient het herwaarderingsmodel ook te worden opgenomen in de IFRS SME. EFRAG erkent twee soorten activa in dit verband: deze die gemakkelijk te verwijderen zijn uit de onderneming zonder de normale bedrijfsactiviteit te storen, en deze die niet gemakkelijk zijn te verwijderen. Het herwaarderingsmodel mag volgens EFRAG enkel worden gebruikt indien het een materieel vast actief betreft wat gemakkelijk te verwijderen is uit de onderneming volgens EFRAG.

IAS 17: Leaseovereenkomsten

Volgens Grant Thornton moeten de eisen over de toepassing van de reële waarde methode worden beperkt voor de KMO's. De reële waarde methode is te complex en brengt te veel lasten met zich mee. Beter is een focus op korte termijn kasstromen. Aan de hand daarvan kunnen alle lease-overeenkomsten worden behandeld als een operationele lease. Hoewel Grant Thornton opteert voor een gelijke behandeling van de operationele en financiële lease zijn andere instellingen, zoals Deloitte en de Europese Commissie, wel overtuigd van het nut in een onderscheid tussen deze twee soorten lease. EFRAG is bijvoorbeeld ook van mening dat een financiële lease anders moet

worden behandeld dan een operationele lease, maar streeft wel naar eenvoudigere opnamecriteria voor de financiële lease. Ernst & Young stelt voor om de activatie van de kosten enkel mogelijk te maken bij een financiële lease.

In de antwoorden wordt er speciale aandacht geschonken aan de "sale and leaseback"-transactie¹⁵. Volgens de IASB is deze transactie niet relevant voor KMO's. Grant Thornton is hier niet mee akkoord en stelt dat een "sale and leaseback"-transactie vaak een middel van financiering is voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Ook volgens EFRAG moet de "sale and leaseback"-transactie behouden blijven in de KMO standaarden.

IAS 18: Opbrengsten

Analoog met de vereenvoudigingen voorgesteld van IAS 11 in verband met de onderhanden projecten aan derden, is er ook discussie over de opname van opbrengsten uit diensten. De Europese Commissie is van mening dat het percentage van de voltooiing van het dienstencontract moet worden gebruikt voor KMO's zoals onder IAS 18. Het is namelijk van belang dat de financiële overzichten de activiteiten van een onderneming zo correct mogelijk weergeven. Ernst & Young en Deloitte zijn hier niet mee akkoord. De opbrengsten uit diensten kunnen worden opgenomen in de periode dat het contract wordt voltooid volgens Ernst & Young. Indien daarentegen verliezen worden verwacht, moeten deze onmiddellijk worden opgenomen. Deloitte stelt daarnaast voor om paragraaf 26 van IAS 18 beschikbaar te maken voor alle opbrengsten. In deze paragraaf kunnen opbrengsten worden opgenomen à rato van de opgenomen lasten die goed zijn te maken indien het resultaat van de verrichte diensten niet betrouwbaar kan worden geschat.

IAS 19: Personeelsbeloningen

Hoewel de IASB de waardering van de toegezegd-pensioenregelingen opneemt in de onderwerpen waar vereenvoudiging nodig is, wordt de topic van de toegezegd-pensioenregelingen ook opgenomen in de lijst van irrelevante onderwerpen van de Board. Grant Thornton merkt op dat in bepaalde nationale wetgevingen dergelijke pensioensregelingen vereist zijn. In landen waar dit niet vereist is, zullen KMO's geen gebruik maken van deze regelingen en zijn normen hieromtrent tevens overbodig.

¹⁵ De "sale and leaseback"-transactie is een transactie waarbij de eigenaar van bedrijfsmiddelen of een gebouw deze verkoopt aan een investeerder. Onmiddellijk na de verkoop wordt een leasecontract afgesloten om het betreffende actief te huren van de investeerder. (Wikipedia, 2008)

Volgens EFRAG moeten deze regelingen worden opgenomen in de financiële overzichten. Het zijn namelijk toekomstige verplichtingen.

De waardering van de toegezegd-pensioenregelingen en de andere langetermijn-personeelsbeloningen, zoals beschreven in IAS 19, zijn volgens Eurochambers zowel op technisch als op fiscaal vlak te complex voor KMO's. Grant Thornton stelt voor om de vereenvoudigingen door te voeren zodat een verandering in de passiva om de drie jaar moet worden aangepast via de winst- en verliesrekening, in plaats van elk jaar. Volgens Ernst & Young daarentegen kunnen de toegezegd-pensioensregelingen en andere langetermijn-personeelsbeloningen worden opgenomen als toegezegde-bijdrageregelingen met extra toelichtingen. IAS 19 laat immers toe dat toegezegde-bijdrageregelingen eenvoudiger kunnen worden verwerkt dan toegezegd-pensioensregelingen. Volgens EFRAG dienen de toegezegd-pensioensregelingen echter best via de reële waarde methode te worden gewaardeerd.

IAS 23: Financieringskosten

De activering van de financieringskosten is een optie die volgens de IASB kan weggelaten worden in de IFRS SME. Grant Thornton en EFRAG daarentegen zijn van mening dat deze optie wel moet worden opgenomen in de KMO standaarden. Deloitte ziet ook het nut van een opname van de principes in verband met financieringskosten in de IFRS SME. Zij stellen wel voor om geen activering mogelijk te maken van de financieringskosten voor kleine en middelgrote ondernemingen.

IAS 26: Administratieve verwerking en verslaggeving door pensioenregelingen

De IASB neemt hier eenzelfde positie in als bij de verzekeringscontracten. Pensioenregelingen houden activa in "fiduciary capacity" en zijn daardoor van openbaar belang. Grant Thornton en Deloitte zijn het eens met dit standpunt. Ook EFRAG sluit zich hierbij aan.

IAS 27: De geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening

Volgens de IASB hebben kleine en middelgrote ondernemingen zelden dochterondernemingen, daarom moet in de IFRS SME standaarden enkel verwezen worden naar de IAS 27.

Grant Thornton drukt erop dat in sommige landen KMO's wel degelijk dochterondernemingen hebben, maar zij doen een voorstel om enkel een geconsolideerde jaarrekening te verplichten indien alle aandeelhouders dit wensen. Concreet raadt Grant Thornton aan om paragraaf IAS 27.9 te schrappen voor KMO's, die ondernemingen verplicht te consolideren indien ze één of meerdere dochterondernemingen hebben. Ook Deloitte vindt een verplichte consolidatie van dochterondernemingen niet gepast. Kleine en middelgrote ondernemingen moeten de keuze krijgen alle dochterondernemingen te consolideren of de dochterondernemingen die niet opgenomen zijn in de consolidatie te boeken als een investering in overeenstemming met IAS 39. Deloitte vindt dat een mogelijke verplichting eerder een onderwerp is wat de nationale regelgevers aangaat in plaats van de IASB.

EFRAG is daarentegen van mening dat alle principes onder IAS 27 moeten behouden blijven voor KMO's. Ook de Europese Commissie vindt de principes van deze standaard relevant voor KMO's. Consolidatie is vereist om de economische situatie van een groep weer te geven, vooral de geconsolideerde kasstromen zijn belangrijk voor de externe gebruikers van de financiële overzichten.

Wat betreft de reële waarde waardering van de dochterondernemingen in de enkelvoudige jaarrekening vindt EFRAG deze enkel nodig indien de aandelen in de dochteronderneming kunnen worden verkocht zonder dat de hoofdactiviteit van de onderneming hierbij wordt gestoord.

IAS 28: Investerings in geassocieerde deelnemingen

Deloitte is van mening dat een verplichte opname en waardering van investeringen in geassocieerde deelnemingen niet op zijn plaats zijn in de IFRS SME standaarden. Net zoals is opgenomen in IAS 27 opteert Deloitte om de keuze over te laten aan de KMO om alle geassocieerde ondernemingen te waarderen volgens de equity methode of op te nemen zoals een investering volgens IAS 39. De Europese Commissie vindt de equity methode de meest geschikte methode voor de geassocieerde ondernemingen. Grant Thornton wijst hieromtrent op de beperkte kennis en informatie die over de equity methode beschikbaar is voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Wat betreft de waardering van geassocieerde ondernemingen in de enkelvoudige jaarrekening vindt EFRAG deze enkel nodig voor kleine en middelgrote ondernemingen

indien het investeringen in geassocieerde ondernemingen betreft die gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen zijn zonder de bedrijfsactiviteit van de onderneming te storen.

IAS 31: Belangen in joint ventures

Voor de waardering van belangen in joint ventures is in de antwoorden op de Staff Questionnaire een gelijkaardige trend terug te vinden zoals voor IAS 28. Deloitte laat ook hier de keuze aan de kleine of middelgrote onderneming voor het waarderen op basis van de equity methode of de waardering als investering zoals beschreven in IAS 39. De Europese Commissie daarentegen vindt dat voor de waardering van belangen in joint ventures KMO's de keuze moeten krijgen tussen de equity methode en een proportionele consolidatie. Volgens EFRAG is de equity methode de meest geschikte om belangen in joint ventures te waarderen. Ook hier merkt Grant Thornton op dat de beschikbare kennis en informatie over de equity methode vaak te beperkt is voor een goede toepassing door KMO's.

IAS 32: Financiële instrumenten: presentatie

Het opsplitsen van samengestelde financiële instrumenten in eigen vermogen en vreemd vermogen is te omslachtig voor KMO's volgens het IASB. Grant Thornton is het hiermee eens. Ook Ernst & Young is er van overtuigd dat het opnemen van een onderscheid tussen eigen en vreemd vermogen bij samengestelde instrumenten geen extra meerwaarde geeft aan de financiële overzichten. EFRAG en de Europese Commissie daarentegen zijn van mening dat een opsplitsing in eigen en vreemd vermogen belangrijk is voor samengestelde financiële instrumenten van KMO's.

IAS 36: Bijzondere waardevermindering van activa

De IASB is, analoog met haar standpunt voor IFRS 3, van mening dat KMO's zelden deelnemen in bedrijfscombinaties. Volgens Grant Thornton en EFRAG komen bedrijfscombinaties wel degelijk voor bij KMO's en kunnen de principes van deze standaard niet zomaar worden weggelaten voor KMO's.

Volgens de Europese Commissie kunnen de opname- en waarderingsprincipes van materiële vaste activa behouden blijven voor kleine en middelgrote ondernemingen zoals deze onder IAS 36 worden vermeld. Maar Eurochambers is van mening dat de bijzondere

waardevermindering een zeer grote uitdaging is voor KMO's en vraagt om vereenvoudigingen. Deloitte sluit zich aan bij deze mening.

EFRAG is van mening dat de manier waarop een activa een bijzondere waardevermindering moet ondergaan moet behouden blijven voor KMO's. Maar zoals aangegeven onder de antwoorden bij IFRS 3 en IAS 38, dient deze enkel te gebeuren indien er een duidelijke indicator is voor een waardevermindering. Ook volgens PwC is het belangrijk dat er enkel een bijzondere waardevermindering moet gebeuren als hiervoor een indicator is geïdentificeerd. Op basis van de kosten en lasten is een jaarlijkse impairment test niet vereist voor KMO's. Grant Thornton sluit zich aan bij deze mening, en stelt daarnaast voor dat een systematische afschrijving ook moet worden toegelaten, dan wel op maximum twintig jaar.

IAS 38: Immateriële activa

Het herwaarderingsmodel voor immateriële activa mag volgens de IASB weggelaten worden voor KMO's. Grant Thornton daarentegen is van mening dat deze optie toch moet worden opgenomen in de IFRS SME.

De huidige definitie van een actieve markt, zoals opgenomen in IAS 38, moet behouden blijven voor de immateriële activa. Volgens EFRAG kan de reële waarde methode enkel worden toegepast indien het een immaterieel actief betreft van een actieve markt. Daarnaast moet er volgens EFRAG een verschil worden gemaakt tussen goederen die gemakkelijk uit de onderneming te halen zijn en goederen waarvoor de normale activiteiten van de onderneming worden gestoord indien ze verdwijnen uit de onderneming. EFRAG vraagt om de reële waarde methode te verplichten voor de eerste groep van goederen indien de marktprijzen aanwezig zijn.

Wat betreft de afschrijving van immateriële activa is EFRAG van mening dat voor kleine en middelgrote ondernemingen er geen onderscheid dient te worden gemaakt tussen immateriële activa met beperkte levensduur en immateriële activa met onbeperkte levensduur, zoals in IAS 38. Alle immateriële activa moeten worden behandeld als zijnde deze met beperkte levensduur en dienen te worden afgeschreven, ook goodwill. De Europese Commissie sluit zich hierbij aan.

In de eerste vraag werd er speciale aandacht geschonken aan de activatie van ontwikkelingskosten. Ontwikkelingskosten worden enkel gedefinieerd in IAS 38 indien ze leiden tot een commerciële productie of gebruik. Vanuit belastingsoogpunt is dit wel complex, maar niet te complex volgens Eurochambers en de Europese Commissie om toe te passen voor KMO's. Grant Thornton daarentegen vindt dat er voor KMO's ook een gemakkelijkere optie voor handen moet zijn. Bijvoorbeeld door kleine en middelgrote ondernemingen toe te laten de ontwikkelingskosten die afgeschreven zijn publiek te maken, in plaats van de ontwikkelingskosten te behandelen zoals gedefinieerd onder IAS 38. Ook Deloitte vindt een vereenvoudiging vereist. Zij stellen voor om kleine en middelgrote ondernemingen geen eisen op te leggen voor wat betreft het activeren van ontwikkelingskosten.

IAS 39: Financiële instrumenten: opname en waardering

In IAS 39 worden vier categorieën van financiële activa voor de waardering na de eerste opname vermeldt. EFRAG opteert ervoor om die classificatie te vervangen door twee categorieën, namelijk financiële activa die gemakkelijk te verwijderen zijn uit een onderneming, en financiële activa die de bedrijfsactiviteit verstoren indien ze verdwijnen uit de onderneming. De financiële activa die gemakkelijk te verwijderen zijn, kunnen best worden gewaardeerd volgens de reële waarde methode. De andere categorie van financiële activa kan volgens de geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd.

KMO's moeten volgens Grant Thornton ook worden toegelaten om financiële activa en passiva te boeken op basis van de kostprijs in plaats van op basis van reële waarde indien de reële waarde niet beschikbaar is. Deloitte daarentegen is van mening dat er slechts één waarderingmethode moet worden toegepast. De voorkeur gaat hierbij naar een waardering op basis van geamortiseerde kostprijs. Indien de waardering gebeurt volgens de geamortiseerde kostprijs moeten kleine en middelgrote ondernemingen volgens EFRAG de keuze krijgen tussen het gebruik van de effectieve rentemethode of de lineaire methode.

"Het niet langer opnemen van een financieel actief" en de "afdekking" zijn andere topics uit IAS 39. Deze zijn volgens de IASB niet relevant voor KMO's. Grant Thornton vindt dat het "niet langer opnemen van een financieel actief" moet worden vereenvoudigd voor toepassing door kleine en middelgrote ondernemingen en dus moet worden opgenomen in de KMO standaarden. Afdekking daarentegen is niet relevant voor KMO's volgens

Grant Thornton. Wat betreft de boekhoudkundige verwerking van afdekking, is EFRAG van mening dat voor kleine en middelgrote ondernemingen enkel de afdekking van risico's verbonden aan vreemde munteenheden relevant is. De andere behandelingen in verband met hedge accounting dienen te worden opgenomen via een crossreferentie naar IAS 39.

IAS 40: Vastgoedbeleggingen

Volgens Deloitte is IAS 40 in verband met vastgoedbeleggingen volledig toepasbaar door kleine en middelgrote ondernemingen zonder dat dit bijkomende lasten veroorzaakt. EFRAG houdt echter vast aan zijn standpunt dat de reële waarde enkel kan worden toegepast indien het een actief betreft dat gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen is zonder dat het de normale bedrijfsactiviteit verstoort. Daarnaast is EFRAG van mening dat een vastgoedbelegging die wordt gehouden onder een lease, kan worden gewaardeerd tegen de actuele waarde van de minimum betalingen.

IAS 41: Landbouw

De IASB verwacht dat een vereenvoudiging van de reële waarde methode van biologische activa en de landbouwproductie op het moment van de oogst nodig is voor kleine en middelgrote ondernemingen. Eurochambers merkt op dat sommige belastingssystemen zijn gebaseerd op historische kosten, zoals in België, in de plaats van op de reële waarde die wordt gebruikt in IAS 41. Grant Thornton stelt dan ook voor om KMO's toe te laten de kostprijs te gebruiken in plaats van de reële waarde. Ernst & Young en Deloitte sluiten zich hierbij aan. De Europese Commissie ziet tevens geen meerwaarde in het gebruik van de reële waarde methode voor biologische activa en landbouwproductie op het moment van de oogst voor KMO's. EFRAG stelt voor om de biologische activa enkel te waarderen volgens de reële waarde methode indien het een actief betreft wat gemakkelijk uit de onderneming te verwijderen is.

Bijlage 8: Overzicht geraadpleegde commentaren

Commentaren geraadpleegd in verband met de Discussion Paper:

- David Raggay
- Eric Goudsmit
- European Accounting Association
- European Association of Co-operative Banks
- European Committee of Central Balance Sheet Data Offices
- European Federation of Accountants and Auditors for SME's
- European Financial Reporting Advisory Group
- European Private Equity & Venture Capital Association
- Fédération des Experts Comptables Européens
- Financial Executives International
- International Federation of Accountants
- KPMG
- Leaseurope
- Moores Rowland International Europe
- PricewaterhouseCoopers
- Unice
- Van Brussel & Partners
- Verbond van Belgische Ondernemingen

Commentaren geraadpleegd in verband met de Staff Questionnaire:

- Cooperatives Europe
- Deloitte
- Ernst & Young
- Eurochambers
- European Association of Co-operative Banks
- European Commission
- European Financial Reporting Advisory Group
- European Private Equity & Venture Capital Association
- Fédération des Experts Comptables Européens
- Financial Executives International
- Grant Thornton International

- Leaseurope
- PricewaterhouseCoopers

Commentaren geraadpleegd in verband met de Exposure Draft:

- Accounting Standards Board
- American Institute of Certified Public Accountants
- Chartered Institute of Management Accountants
- Deloitte
- Ernst & Young
- Eurochambers
- European Financial Reporting Advisory Group
- Financial Executives International
- Interamerican Accounting Association
- International Federation of Accountants
- Irish Banking Federation
- Koninklijk Nederlands Instituut voor Registeraccountants
- PKF
- PricewaterhouseCoopers
- Raad voor de Jaarverslaggeving
- Triple A Accounting